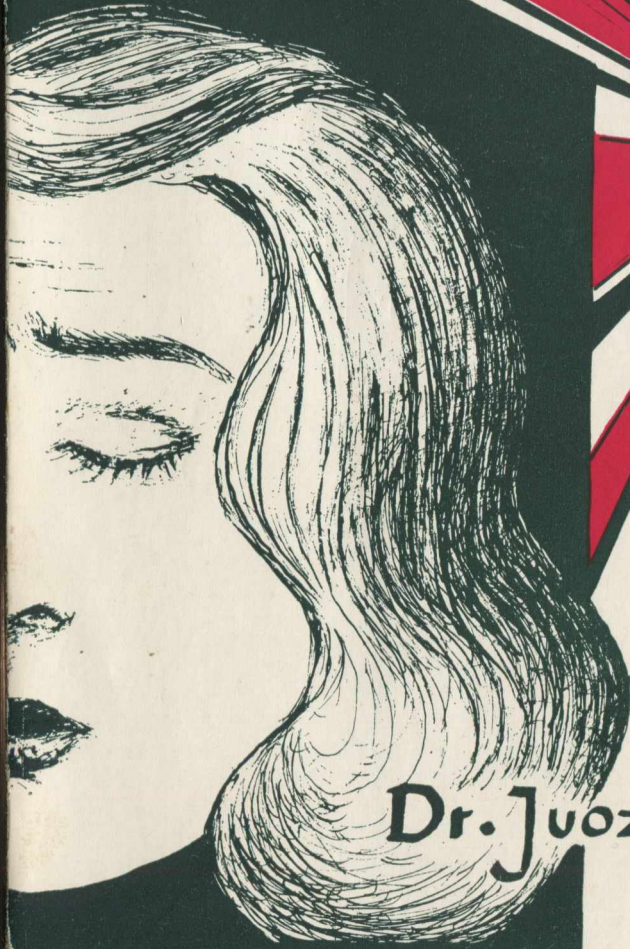

28-Moterys

Dr. Juozas Prunskis

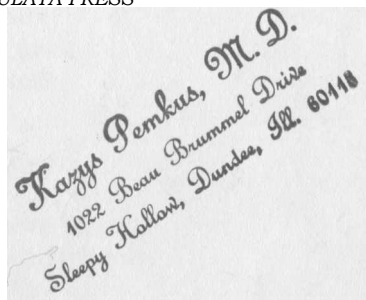

Dr. Juozas Prunskis

28 moterys

IMMACULATA PRESS

1 9 5 9

Putnam, Connecticut

NIHIL OBSTAT: Stasys Yla
Censor Deputatus

IMPRIMATUR: Bernardus J. Flanagan
Episcopus Norvicensis
die 30 Julii, 1959

ĮŽANGOS ŽODIS

Kažkas yra pasakęs: "Žmonės dirba netikrus pinigus, o pinigai daro netikrus žmones". Ši posakį reikia suprasti plačiau: ne tik pinigai, bet apskritai visi žemiški pomėgiai, kai jie užima žmogaus širdyje ir sieloje didesnę vietą, negu jų vertė leidžia, mus daro netikrais žmonėmis, nukreipdami mūsų žvilgsnį nuo pagrindinio žmogaus tikslo.

Kitados daug tiesos yra pasakęs Butkų Juzė:

*"Gyvenim's žmonių
Yra didis, turtingas.
Pats Amžinas Dievas
Dangaus dovanomis
Aprūpina juos.*

*Žmonių tiktai širdys
Yra neturtingos:
Jos dovanas greitai išbarsto.
Ir vėl tuščias rankas iškėlę,
Liūdni, lyg elgetos,
Gailias maldas į dangų siunčia."*

Kol dar maldas į dangų siunčia, tol žmogus dar jaučiasi priklausęs nuo augštesnio pasaulio, todėl dar nėra taip blogai. Blogiau, kai žmogus taip yra

akis įbedęs į žemę, kad nė saulės nebemato. Tokiems teisingai yra pasakęs A d o m a s J a k š t a s: "Gyvenimas — kaip saulė. Jis nušvinta mažyčių spindulėliu vaiko veidelyje. Kaip saulė, jis paaugęs kyla į augštybes; subrendęs kuria aplink save gyvybę ir grožį. Ilgainiui, kaip saulė, jis ima leistis žemyn ir galop, švystelėjęs paskutinį kartą, pasitraukia nuo žemės, eidamas šviesti kitiems pasauliams".

Visa problema ir yra — kad žmogus paskutinį kartą nusileistų ne užgesusiu nuodėguliu, ne tamsiais pelenais, o žėrinčia saule, įstengiančia, anot Jakšto, šviesti kitiems pasauliams. Šiuo keliu norintiems pasukti yra davęs gerą patarimą didysis vokiečių poetas F r. S c h i l l e r: "Gyvenimas yra tiltas, naudokis juo, bet nestatyk namų ant jo. Tai nėra tuščia svajonė, gimusi bepročio galvoje; širdyje aiškiai aidi, kad mes esame gimę kažkam geresniam. Ir ką vidujinis balsas kalba, jis mūsų nepvils."

Gal niekada mes taip ryškiai nepajuntame to noro jieškoti gėrio ir tiesos, kaip stebėdami žmonių kruvinai skaudžius suklupimus gyvenimo kelyje, jų pastangas pakilti, jų kančias besiblaškant ir jų džiaugsmą bei laimę pasiekus tiesą ir gėrį. Tai konvertito kelias. Šiame leidinyje ir norime supažindinti su 28 moterimis, radusiomis tą kelią, spinduliuojančiomis meile Kristui ir Jo įsteigtajai Bažnyčiai.

Jų kelias būna įvairus. Štai I n g e b o r g M a g n u s s e n, savo knygoje "Mano sugrįžimas", pasakoja:

— Kartą, ryto metu, Schleswige, savo darbo kabinete varčiau prie pianino savo gaidas. Į mano rankas pateko keturi sąsiuviniai vieno jaunuolio, apie kurį aš žinojau, kad jis ruošėsi likti kataliku. Nežinojau į kurią pusę jo gyvenimo kelias pakrypo, bet čia pat stovėdama prie pianino sunėriau savo rankas ir pasakiau tikrai iš širdies: "Gerasis Dieve, o kad jį nebūtų perėjęs į katalikus..." Ir staiga, kaip žaibas atsakymo vieton atsirado mano galvoje mintis: "Tu esi Uola... Ką išriši ant žemės, bus išrišta ir Danguje..." Tuos seniai jau girdimus žodžius aš dabar išgyvenau, jausdama juose tokį autoritetingumą, kad nebebuvo abejonės. Aš stovėjau lyg sustyrusi ir išsigandusi. Jei Kristus tą pasakė, tai tas juk yra tiesa... Jei taip, tai katalikų Bažnyčios mokslas apie popiežių ir išpažintį yra teisingas... Ir taip palaipsniui aš priėjau prie daugelio tiesų... Taigi ligšiol mano išpažintoji tikyba netikra, mano gyvenimo kelias buvo ne toks, kokio Dievas nori! Tai baisu! Aš susmukau ir kokią valandą sėdėjau negalėdama pajudėti."

Tai buvo lemiama valanda. Po svarstymų, ji rado tiesą ir liko katalikų Bažnyčios narė.

Dievo keliai į žmogaus širdį — įvairūs. Kaip minėtajai konvertitei Magnussen sklaidymas būsimąjo konvertito sąsiuvinų atvėrė širdį tikrajai tiesai, gal kai kam sklaidymas puslapių su konvertitų pasakojimais irgi padės vidaus kryžkelėse, ir tai šio leidinio autoriui atneštų daug laimės. Čia aprašomų moterų atsivertimo istorijos duodamos trumpai, suglaudintai, kad tik skaitytojui primintų, jog jis, susiinteresavęs, gali rasti platesnius tų sielos

pergyvenimų aprašymus. O tos rūšies skaitymai gali būti didžiai naudingi.

— Kai aš turėjau tik dešimtį metų, — pasakojasi Lady Fullerton, — į mano rankas pakliuvo Chateaubriando knyga "Krikščionybės genijus". Ta knyga atnešė naują posūkį į mano gyvenimą. Pirmą kartą gyvenime aš kai ką sužinojau apie katalikybę. Man atsidarė nauji pasauliai. Poezija, kuri reiškėsi mintyse ir kūrybos grožyje, mane pagavo".

Konvertitų naujas išgyvenimas religinių tiesų ir papročių, su kuriais mes nuo mažumės apsipratę, ir mus uždega nauju jausmu. Dėl to šiuo leidiniu ir norime padidinti susidomėjimą konvertitų sielos išgyvenimais. Šiuo kartu kalbame apie moteris. Vyrams konvertitams — skinamas specialus leidinys.

AUTORIUS

1

• Masono duktė - negrė

— Aš ESU gimusi Santa Barbara mieste, Kalifornijoje. Dievas mano sielą įdėjo į tamsų kūną ir aš priklausau prie amerikiečių negrų rasės, — šitaip savo pasipasakojimą pradeda rašytoja *Elisabeth Laura Adams*. Iš tėvo pusės jos proseneliai atvykę iš Madagaskaro. Jos motina buvo metodiste ir nuo pat jaunatvės ji dalyvavo metodistų bažnytiniame veikime.

Gimusi 1909 m., mokslus ji ėjo Los Angeles esančioje Von Stein Muzikos akademijoje. Dramos studiją pradėjusi gimtajame mieste, gilino Kalifornijos universitete.

Vieneriais metais jų šeimos draugai nusivežė juos į istorinę Šv. Barboros misijų bažnyčią. Su kitais į šventovę įėjo ir mūsų negrė Elzbieta Laura Adams. Tada ji turėjo 11 metų amžiaus. Jai buvo nepaprastai nuostabu. Ji dairėsi, ir stebėjosi, kad aplinkui buvusieji žmonės nesidavė išblaškomi jos

žioptojimo. Jie skaitė savo maldaknyges, kiti per pirštus leido suvertus rožančiaus karolėlius. Ji stebėjo altorių, kunigus, girdėjo žodžius Ave Marija, ir nežinojo, jog tai reiškia Sveika Marija. Tai buvo jai naujas pasaulis, ir sėdėdama suole ji galvojo:

— Jeigu čia yra bažnyčia, kodėl aš jos iki šiol taip nemėgau?!

Dabar ji norėjo visada lankytis į katalikų pamaldas Šv. Barbaros misijų bažnyčioje. Tačiau tėvas tam buvo priešingas — jis buvo masonas, o motina buvo prisidėjusi prie masonų bendradarbių moterų organizacijos, pavadintos Rytų žvaigždė.

Po ilgos ligos mirė jos tėvas. Besimokydama augštesnioje mokykloje ji susidraugavo su itale mergaite, katalike. Ši daug ko apie tikėjamą pamokė tą masonų dukrą. Ji gi — per ilgą laiką vengė galvoti apie religiją. Tačiau tos minties negalėjo visiškai atsikratyti. Pagaliau ji užsidedė noru — patirti, ar Dievas myli ir juodaodžius. Pasiryžo nors ir visą gyvenimą pašvęsti, kad pažintų Dievą.

Nekartą į jos ausis buvo užklydę pasakojimai apie protestantų, evangelikų ir katalikų dviasiškijos suklydimus. Vieton gaišinti laiką klausant tokių gandų, ji ryžosi religinės tiesos jieškoti knygose. Į jos rankas pateko gyvenimas Rožės Hawthorne Lathrop, garsiojo amerikiečių rašytojo Nathaniel Hawthorne dukters, kuri buvo atsivertusi į katalikybę ir savo gyvenimą pašventė slaugymui nepagydomų ligonių. Jai taipgi darė įspūdį tėvo Petro Damiano pasišventimas slaugyti raupsuotuosius. Tada ji daugiau patyrė apie išgijimus Liurde, išgijimus ne tik kūno, bet ir sielos, dvasios.

Kartą, būdama knygyne, ji sutiko vienuolę. Ši ją nusivedė į Šv. Vardo vienuolyną, parodė koplyčią ir pasakė, kad Viešpats tabernakulyje jos visada laukia ir kad Dievo Motina bus jai visada Dangiškoji Motina.

Pamatė ir klausyklą. Dabar ji nusprendė eiti į klausyklą ir ten išpasakoti savo sielos blaškymąsi. Galvojo, kad klausykloje kunigas nematys jos juodos odos, nepažins, kad ji negrė ir jos neatstums. Tačiau klausykloje ji patyrė, kad išrišimas tegali būti duotas tik katalikams. Dabar ji tegalinti gauti tik palaiminimą, ir ji to paprašė.

Kartą ji užėjo labai inteligentišką kunigą. Patyręs, kad ji buvo klausykloje, nes bijojo, kad kitur besikalbant kunigas gali atstumti ją pamatęs esant juodą, šis naujas kunigas labai susidomėjo jos likimu. Davė jai knygų paskaityti, davė net ir malda knygę. Jo prielankumas išblaškė mergaitės baimę. Ji gavo knygų apie Bažnyčios istoriją, mąstymų knygų, o taipgi tokios literatūros, kuri padėtų ugdyti jos rašytojos talentą.

Toliau ji pati rašo:

— Ir aš tam kunigui pažadėjau stengtis sekti Kristumi, nors ir apmėtytų persekiojimo akmenimis; pažadėjau ištikimai stengtis tarnauti Dievui.

Ir taip ji tapo katalike. Jai, inteligentiškai negrei, kuri visdėlto daugelio niekinama dėl savo spalvos, giliai į sielą krito dvasios vado žodžiai:

— Atminki, duktė, kad pasaulis tave gali atskirti, palikti vieną ant kalvos, bet Dievas gali tave iškelti į kalnų augštumas. Kai kiekvienos durys

užsitrenks prieš tavo veidą, eiki pas Dievo Motiną. Ji apsups tave priglaudžiančiomis savo apsiausto klostėmis ir tavo sielą apsaugos nuo sužalojimo. —

Savo pergyvenimus ji pati yra aprašiusi knygoje "Where I found Christ" (redagavo John A. O'Brien, išleido Doubleday & Co., Garden City, N. Y.).

2

Moteris, iš kurios knygų suka filmus

Tarp žymesniųjų JAV beletrisčių galima priskaityti ir rašytoją *Mariją O'Hara Alsop*. Jau per keturis milijonus egzempliorių jos knygų yra išparduota, ir jos populiarumas vis auga. Ji yra parašiusi "Summer Days at Deercreek", "My Friend Flicka", "Thunderhead", "Green Grass of Wyoming" ir kt.

Ji yra gimusi 1885 m. Cape May Point, New Jersey valstybėje. Tėvas buvo dr. Reese F. Alsop, episkopalų dvasininkas, kilęs iš kvakerių. Motina mirdama paliko ją tik šešerių metų našlaitę. Toliau ją auklėjo močiutė Mary O'Hara, kurios pavarde ji ir buvo pavadinta. Močiutė daug keliavo, todėl mokymas nebuvo regularus, bet labai platus. Jau kūdikiu būdama, pradėjo rašyti dienoraščius ir noveles. Buvo susidomėjusi muzika ir ruošėsi kompozitorės pašaukimui, mokydamasi skambinti pianinu ir groti smuiku.

Savo gyvenimą ji yra aprašiusi knygoje "Roads to Rome", kur pasakoja, kad tėvas ją pratinęs prie religijos, tačiau ji jautė vidines kovas ir apsisprendė esanti netikinti. Kai ji tai pareiškė šeimai, visi buvo supurtyti. Tėvas pavadino ją dukterimi palaidūne. Sulaukusi 19 metų, prieš tėvo valią, susižiedavo su savo trečios eilės pusbroliu, taip pat netikinčiu, ir, būdama 20 m. amžiaus, už jo ištekėjo.

Nesutardama su tėvu, persikėlė į Kaliforniją. Deja, jos moterystė nebuvo patvari. Po keleto metų pairo, ir vyras ją paliko su dviem vaikais. Ji teturėjo tik mažų pajamų iš močiutės ūkio, todėl vienai buvo sunku auginti šeimą. Pradėjo rašyti veikalus filmams. Šis darbas jai sekėsi, tačiau laimės vis tiek nejautė. Neturint tikėjimo, jai atrodė, kad žmogiškos problemos yra neišrišamos. Ji jautėsi nepaprastai nuliūdusi ir manė, kad gyvenimą teks praleisti ilgoje ir sunkioje desperacijoje.

Tačiau kartą įvyko netikėtas dalykas. Apie tai ji taip rašo:

— Vieną dieną su savo drauge išėjau klausyti paskaitos. Mano gyvenimas tapo visiškai pakeistas. Paskaita, arba geriau sakant paskaitų ciklas, buvo apie mistinį religinių klasikų aiškinimą. Mano laimei, paskaitininkas buvo dvasinis genijus ir gilaus tikėjimo vyras. Tai buvo airis, tačiau jis atrodė kaip tamsiaodis indas su Savonarolos nosimi ir ugninėmis tamsiomis akimis. Jis tapo mano antroju tėvu, mano dvasios vadu, nors nebuvo kunigas. Jo paskaitos man teikė tokią atmosferą, kurios aš troškau. Giliai atsikvėpiau. —

Palaipsniui jos viduje, drauge su paskaitinin-ku svarstant ir jieškant, įvyko pagrindinis pasikei-timas, apie kurį ji taip rašo:

— Dabar žinau, kad šį pasikeitimą tenka va-dinti atsivertimu, grįžimu. Tai gali vykti labai siau-bingai, panašiai kaip laivo posūkis audroje arba arklio nugręžimas, šokant pilnu šuoliu. Tas mano atsivertimas buvo stiprus ir galutinis. Aš lyg išsinė-riau iš to, kas buvau, ir pradėjau būti visai kuo kitu. Nors mano išorinis gyvenimas buvo toks pat, tačiau mistinis gyvenimas dabar tapo mano aistra.

Visų pirma ji ėmė studijuoti šventąsias rytų knygas. Keletą metų rymojo prie jų. Po to gilinosi į moderniuosius mintytojus. Paskui skendo vokie-čių ir anglų mistikuose ir pagaliau pirmųjų šimtme-čių krikščionybės tėvų ir šventųjų raštuose. Ji ne tik skaitė, bet ir mąstė, įsisiurbė į tas mintis. Tos idėjos tapo jos kelrodžiu. Jos paskaitininkas mirė. Jo asmenybę ji aprašė knygoje "The Son of Adam Wyngate".

Tuo metu ji antrą kartą išteikėjo ir apsigyveno Wyominge. Gyveno ūkyje ir įtemptai pasišventė kūrybai. Čia ji parašė žymiausius savo veikalus, iš kurių buvo pagaminti filmai. Apie juos buvo dė-s toma mokyklose. Jie buvo išversti į keturiolika kal-bų. Jų buvo išparduota milijonai. Su jų garsu sklido po pasaulį ir autorės vardas. Apie šį nepaprastą pasisekimą ji taip rašo:

— Tos knygos buvo persunktos mistიცizmo mielumu, tuo elementu, kuris visose tikybose yra neatskiriamas nuo meilės, giliai vidinis, kurio ilgisi kiekviena tikrai dvasinga siela. —

Tuo metu jau buvo paaugę vaikai, ir ji pradėjo jausti naujo klausimo svarbumą:

— Aš dabar supratau, kad mano atsiribojimas nuo išorinės religijos formos, nuo bet kokios bažnyčios, mano vaikams atima kažką, kas yra labai svarbu, kas bus jiems reikalinga tolimesniame gyvenimo kelyje. Tiesa, aš juos mokiau ir stengiausi juose įdiegti gilesnį gyvenimo prasmės pajautimą. Jie tikėjo ir meldėsi, jie žinojo, kad privalo būti geri, tačiau juk jie ne visada mane turės. Jie yra reikalingi kažko daugiau. Savo dukterį aš siunčiau į katalikų vienuolyną, kad ji tenai būtų tinkamai išauklėta, Ji sutiko su manimi, kad jai reikia įsijungti į Bažnyčią, nes ne visada mane turėsianti savo motina. Jai palikau laisvę pasirinkti, ir, kai ji pasirinko katalikybę, pilnai pritariau. —

Ir ji pati, ilgėdamasi bažnytinio gyvenimo, skaitė Kari Adam veikalą “Katalikybės dvasia”. Savo religinį ilgesį ji taip nusako:

— Žinau, kad norėjau ne siaurų pažiūrų Bažnyčios, ne atsitvėrusios, ne nuolat akcentuojančios uždaramą, o besistengiančios vis daugiau apimti. Norėjau visuotinės Bažnyčios, persisunkusios neribota meilės sąvoka. Norėjau tos didžiosios krikščioniškojo tikėjimo ir mokymo sravės pirma negu ji skilo į dvi šakas: katalikų ir protestantų. Norėjau pirmųjų amžių Bažnyčios, siekiau sakramentų ir troškau, kad mano gyvenimas taptų sakramentinis, iškeltas iš liūdno, mirtingo ir monotoniško sukurio. Norėjau šventųjų bendravimo, nes kuris gi mokinys nenorėtų bendrauti su didžiausiais, kurie tuo pačiu taku, kuriuo jis dabar eina, jau anksčiau nužygia-

vo? Norėjau, kad Viešpaties Motina turėtų tinkamą vietą garbinamųjų rate. Juk ir pasaulietiškoje istorijoje žmogaus didingumas rodo į jo motiną. Norėjau pasiekti visus tobuluosius žmones, visus stebuklus, visas viltis ir džiaugsmus, kuriuos tik misticizmas gali teikti. Misticizmą supratau kaip buvimą, sąmoningą atgamtinės egzistencijos jautimą. Visa tai yra katalikybėje. Beliko priimti tik dogmas.—

Tai nebuvo jai sunku. Tačiau vienas dalykas jos gyvenime nesiderino su katalikybe — tai iškėjimas už antro vyro, pirmajam tebesant gyvam. Tai buvo problema, apie kurią ji ėmė tartis su katalikais draugais ir su katalikų kunigu. Ji suprato visą to reikalo sunkumą, tačiau krikščionybė ją labai traukė. Apie tai ji rašo:

— Aš seniai tikėjau, kad krikščionybė su savo atlaidumu, su ta broliška meile yra vienintelė klaidžiojančio pasaulio viltis. Kokį pasiteisinimą galėjau turėti, pasilikdama anapus to didžio, augančio organizmo — katalikų Bažnyčios?

Dabar ji kreipėsi į bažnytinį teismą, kad būtų paskelbta negaliojanti jos pirmoji santuoka su pusbroliu. Prasidėjo ilgas susirašinėjimas, dokumentų rinkimas. Tuo tarpu ji lankė katalikų bažnyčias, stengėsi daugiau pažinti šv. mišias, vyko į uždaras rekolekcijas, į tuos, kaip ji pati sako, "trumpus tylos ir maldos laikotarpius, kurie, esant keletai dienų atskirtam nuo pasaulio ir beveik nuolat girdint dvasinius pamokymus, atrodė kaip dangus".

Ji jieškojo progos kalbėtis su kunigais ir aiškintis tikėjimo dalykus. Jai labai aiškus pasirodė vien pasauliško smagumo jieškančio gyvenimo tuš-

tumas. Ji ilgėjosi ko nors gilesnio, ir pagaliau pradėjo lankyti reguliarų tikybos kursą pas tėvus jėzuitus, Šv. Ignaco Loyolos namuose New Yorke. Jos mokytojas buvo tėvas Quinan, S. J. Kartą per savaitę ji turėdavo tikybos pamokas, kurių ji labai laukdavo ir joms ruošdavosi. Teko dar palaukti keletą metų, kol bažnytinis teismas išaiškino jos pirmosios santuokos netikrumą. Dabar tereikėjo peržengti slenkstį.

Jai tapo labai mielas šv. Augustinas ir jo mokslas. Ji, kaip aidas, kartojo šio šventojo maldą: "Viešpatie, Tu sutvėrei mus sau, ir neramios yra mūsų širdys, kol jos neatsilsės Tavyje". Ji tapo katalike. Savo pasipasakojimą baigia šiais žodžiais:

— Kiekvienas Bažnyčios naujokas yra klausiamas: "Kas tave atvedė į Bažnyčią?" Į tai atsakyti man reikėjo ištiso straipsnio. Bet jeigu man reikėtų atsakyti vienu žodžiu, vienu vardu, aš pasakyčiau: šv. Augustinas.

3

• Sovietų šnipės istorija

DEŠIMTĮ metų ji tarnavo sovietų žvalgyboje JAV-se. Buvo ryšininke tarp įvairių špionažo agentų ir sovietų pasiuntinybės tarnautojų, vadovaujančių špionažo centrui. Ji buvo komunistė idealistė. Tarnavo žvalgyboje ne už pinigus. Tačiau gyvenimas atskleidė suktas sovietų užmačias. Ji metė tarnybą Stalinui, nuvykusi į FBI atskleidė daug paslapčių, o Amerikos visuomenei papasakoja savo patyrimus knygoje. Jos vardas — *Elisabeth Bentley*, o jos veikalas — "Out of Bondage" — Iš vergijos pančių; išleido Devin-Adair Co., New York.

Kaip ta nuoširdi amerikietė pateko į sovietų žvalgybos tinklą? Ji buvo pergyvenusi dvi sunkias depresijas Amerikoje. Ji turėjo progos studijuoti Italijoje, matė fašistų prievartą ir pasidarė karšta fašizmo priešininke, išėjusi studijas Columbijos universitete ji vis negalėjo gauti pakenčiamo darbo.

Tos vidinės depresijos metu jai pasitaikė susidraugauti su mergaite, kuri buvo komunistė ir ta galutinai ją laimėjo raudoniesiems, kur ji matė gerą progą kovai prieš fašizmą.

Palaiptai ji įsijungė į komunistinį veikimą. Čia, kaip aprašo, ji net atrado protestantų ministrų, aktyvių komunizmo sąjūdyje. Dirbdama New Yorko šalpos įstaigoje ar komunistų įstatyta net į fašistų įstaigą (kaip mokanti itališkai) — ji pateikdavo komunistams reikiamus duomenis ir atlikdavo kitus partijos jai skirtus uždavinius.

Jos sėkmingas darbas buvo įvertintas ir ją pasikvietė į talką Jokūbas Golos, rusų žvalgybos JAV-se vadas, senas revoliucionierius. Ji surinkdavo žinias iš įvairių agentų ir perduodavo tam Golosui. Ji pati viešai neva perėjo tarnybon į raudonųjų ūkinės organizacijas, kaip World Tourists ir US Service and Shipping Co., o tikrumoje, panaudodama atsakingose vietose įstatytus ar užverbuotus sovietų agentus, ji rinko Rusijai žinias apie JAV armiją, laivyną, aviaciją, valstybės išdo sumų suvartojimą, karinę gamybą, prezidentūrą ir visokiausius kitus dalykus, kurie tik galėjo būti sovietams naudingi.

Komunistų teismai New Yorke patvirtino E. Bentley knygoje aprašomus įvykius. Taip uoliai bedirbdama ji labai artimai susipažino su SSSR žvalgybos šefu JAV-se — Jokūbu Golos ir netgi jiedu abu stipriai įsimylėjo. Ir tam jūdviejų romanui knygoje skiriama nemažai vietos.

FBI pradėjo ją įtarti ir pastatė seklius. Vykdydama špionažo uždavinius, ji išmoko seklius sukla-

dinti: staigiai įbėgs į kurį namą ir išeis per užpakalines duris. Arba, nuduodama nesuprantanti, ji kreipiasi į sekli nurodyti kokį adresą, o paskiau jį suklaidina pasukdama visai į kitą pusę. Jei jai reikėdavo sutikti špionažo agentą, ji apie pusvalandį praleisdavo patikrindama, ar niekas neseka, nemato. Kartais, kai ji išeidavo špionažo uždaviniais, ją palydėdavo Galos. Eidamas užpakaly, kokio gero pusblokiu atstumu, jis stebėdavo. Jei niekur nebuvo FBI seklių, sukosėdavo sutartu ženklu, ir Bentley ramiai vykdėdavo savo uždavinį.

Saugumo sumetimais — nei ji nežinodavo agentų tikrųjų vardų, nei špionažo agentai nežinojo jos tikro vardo, nei kur dirba. Susitikimai buvo suorganizuojami šiuo būdu: numatytą valandą pvz. Bentley turi būti prie nužymėtos vaistinės Devintoj alėjoj ir vaikščioti. Life žurnalo vieną numerį besinešąs žmogus ją užkalbins žodžiais:

— Atsiprašau, kad jūs turėjote manęs taip ilgai laukti.

Ji gi atsakys:

— Ne, aš neturėjau ilgai laukti.

Jei po penkiolikos minučių nuo nustatyto laiko niekas nepasirodys, Bentley turėjo ateiti kitą dieną tuo pačiu laiku.

Žinias perduodavo jie dažnai tokiu būdu: sutartą valandą Bentley nueina į kiną. Atsineša portfelį. Agentas taip gi ateina į tą kiną, atsisėda šalia jos, nieko nekalba, tik pasideda lygiai tokį pat portfelį (su slaptomis informacijomis) prie jos. Išėdami juodu nežymiai portfelius sukeičia.

Bentley pasakoja, kad karo metu tremtyje esantieji baltieji rusai taip jautriai pergyveno Rusijos karo sunkumus, kad, nežiūrėdami savo priešingų politinių įsitikinimų, jie, daugelis, gausiai nešė aukas šelpimui Rusijos žmonių.

Atliekant špionažo darbą Elzbietai Bentley teko arčiau susipažinti su JAV-bių komunistų vadu Browderiu. Bentley atskleidžia vieną reikšmingą paslaptį: jo žmona Raissa (iš vardo galima spręsti ir apie tautybę) jau revoliucijos metu buvo reikšmingas asmuo GPU organizacijoje. Ir ištekėjusi už Browderio bei persikėlusį gyventi į JAV-bes, ji dirbo sovietų GPU naudai. Vienas iš jos uždavinių buvo prilaikyti Browderį Stalinui ištikimoje linijoje ir reportuoti Maskvai apie savo vyro darbus ir ištikimybę... Komunistų šeimoje ir tokie dalykai galimi!

Bentley pasakoja, kaip II Pasaulinio karo pradžioje komunistai stengėsi sau ištikimus raudonuosius inžinierius JAV-se įstatyti į strateginius atžvilgiu svarbias pozicijas.

Kartą Golas atėjo pas ją ir ėmė pasakoti, kaip rusai spiria jį, kad vieną inteligentišką, gražios išvaizdos amerikietę komunistę apgyvendintų atskirame apartamente, kur ji, viliodama vyrus, rinktų iš jų žvalgybai žinias.

Elzbieta Bentley buvo komunistė idealiste. Jai pasirodė labai žema mergaitę morališkai sužlugdyti vien dėl to, kad SSSR špionazui tai gali būti naudinga. Ji pamatė, kaip bolševikai nerodo reikiamos pagarbos amerikiečiui.

Buęs revoliucionierius, vėliau uolus špionažo vadas Jokūbas Golosas, visdėlto spyrėsi visokiais būdais prieš tas rusų bolševikų užmačias. Tas ir kitos aplinkybės jį labai jaudino, kad pagaliau jis, turėdamas silpną širdį, gavo mirtiną ataką.

Bentley žinojo, kas pagreitino jo mirtį. Kai jai teko mirusį pavaduoti tęsiant eilę jo pareigų špionaže, ji dar labiau turėjo progos įsitikinti bolševikų įžūlumu ir kreivu suktumu.

Jai, idealistei, buvo koktu klausytis, kaip bolševikų atstovas ėmė jai siūlyti parsiduoti už du, tris šimtus dolerių mėnesiui, algos pavidale. Kai ji atsisakė imti pinigų, NKVD atstovas siūlė jai brangius kailinius, šaldytuvą ir kitas brangias papirkimo priemones, kad tik ji būtų visiškaj NKVD tarnyboj.

— Tai jie taip nori mane papirkti, — pasakiau aš sau karčiai, — ir tai rodo, kad ne tik laikas yra labai blogo su Amerikos komunistų partija, bet ir su visu tarptautiniu komunistų sąjūdžiu, — rašo Bentley.

Rusas, špionažo vadas Amerikoje, Elzbietai Bentley parūpino augščiausią Maskvos atsižymėjimo ženklą, žadėjo ją priimti kaip princesę kelionėje į Rusiją, kad tik ji besąlygiškai įsijungtų į NKVD tarnybą. Tačiau tie bandymai ją pinigais ir dovanomis laimėti, tikrumoje dar labiau atstūmė. Ji įsitikino, kaip kietai Maskva kontroliuoja užsienio komunistus. Bentley rašo:

— Kas gi yra mūsų (komunistų) partija? Ji nėra autonomiškas sąjūdis, kuris siekia įgyvendinti

komunizmą JAV-se. Tai tik menkas, mažas priedelis prie Maskvos sąjūdžio. Earl (Browder) nemelavo, kai sakė, kad jis privalo priimti išakymus iš Maskvos.

Ji dabar įsitikino, kad Maskvos bolševikai iš USA komunistų partijos uoliai verbuoja savo šnipus. Apskritai, kaip ji sakosi:

— Patyriau, kad tarptautinis komunizmo sąjūdis yra klaidingų žmonių rankose.

Dabar ji galutinai suprato, kad ji negali dirbti išvien su klastingais Maskvos bolševikais ir nenori pasilikti jiems priklausomoje komunistų partijoje. Bet ji ėmė stipriai jausti atsakomybę ir dėl tų žmonių, kuriuos buvo įtraukusi bei palaikusi sovietų špionažo tinkle. Kankinosi nemigo naktimis ir sudarinėjo planus, kaip juos ištraukti. Kuriuos galėjo, rusų žvalgybai pavaizdavo kaip negabius, nepatikimus, kad jų "atsikratytų".

Kaskart ji labiau jautė demoralizuojančią komunizmo kryptį. Ji rašo:

— Kitados aš pradėjau su augštomis, idealistinėmis viltimis, o dabar jaučiuosi netekusi žmogiškumo... Mes buvome sugadinti ir sutriuškinti mašinos, labiau negailestingos, negu bet kas pasaulyje, ir neliko jokios vilties nė vienam iš mūsų. Tai buvo pabaiga visoms svajonėms ir beprasmiškom kovoms sukurti pasaulį, kur būtų teisingumas ir pasigailėjimas.

Tą pergyvendama ji prisiminė eilę žmonių, kurie idealistiniais sumetimais tapo komunistais:

— Ar aš galiu išslysti iš to bjauraus jovalo ir tylomis stebėti, kaip kiti idealistai, viliojami augš-

tų vilčių naujo ir geresnio pasaulio, bus įtraukti į tą intrigu sūkurį ir demoralizuoti, sutraiškyti... Visi mano senieji draugai komunistų rankose pasidarė nebe asmenys, o robotai; jie buvo surakinti tos intelektualinės moralinės vergijos, kuri blogesnė negu kalėjimas.

Dabar ji norėjo gelbėti savo draugus iš tų pinklių, gelbėti pasaulį ir, pergyvendama gilią vidaus krizę, vieną dieną pasuko į bažnyčią:

— Pastebėjau, kad buvau bebandanti melstis,

— rašo ji, — šaukdamasi pagalbos To, kurį visus tuos metus neigiau. O Dieve, šaukiau aš desperatiškai, padėk man surasti jėgų.

Širdy ji jautė, kad tas raudonasis kelias, kuriuoėjo, yra klaidingas, kad ji tam sąjūdžiui nepriklauso, kad dabar atėjo laikas atitaisyti padarytą skriaudą savo šaliai ir žmonėms. Ir taip ji pasuko į Amerikos saugumo įstaigą — FBI.

Vėliau ji ryžosi savo gyvenimą pataisyti iš pagrindų. Tapo katalike. Kurį laiką dėstė mergaičių socialinėje — Mundelein — mokykloje, Chicagoje, vėliau, prasidėjus komunistų teismams, ji turėjo persikelti į rytines valstybes.

4

Lietuvius pamėgusi rašytoja

AMERIKIETĖ rašytoja *Kotryna Burton*
savo vienoje naujausiųjų knygų
"Lily and Sword and Crown" (Lelija, Kardas ir Vai-
nikas; Bruce Press) taip prabyla:

— Užkariautojai ateina ir nueina. Jie neša su savimi baimę, priespaudą ir neapykantą. Jie nubloškia žmones nuo jų namų ir nuo savųjų; ir Marijos Sūnaus tikėjimas buvo varomas iš žemės, kuri Jį mylėjo. Tačiau, Amžinoji Tiesa išlieka. Ji ramiai su jais pasilieka vienoje taikos ir ramybės vietoje: prieš Jos paveikslą Šiluvos bažnyčioje išvargę ir iškankinti jos vaikai gali susilaukti ramybės sunkenybėse, — ramybės, kurios pasaulis negali nei duoti, nei atimti. —

Ši rašytoja parodė ypatingą susidomėjimą lietuviais, sukurdama augščiau minėtąją knygą apie didžiąją lietuvių dvasinės kultūros bendruomenę —

Šv. Kazimiero seseris, ypač apie jų steigėją motiną Mariją. Kas gi ta lietuvius pamilusi rašytoja?

— Tarp mūsų dienų moterų rašytojų žymią vietą užima *Kotryna Burton*, — taip ją apibūdina prof. J. A. O'Brien savo naujoje knygoje "Where I Found Christ."

Kotr. Burton yra redaktorė, žurnalų bendradarbė, ypač plačiai pasireiškia savo biografiniais veikalais — knygomis apie pasižymėjusius žmones.

Gimė ji 1884 m. Clevelande. Baigė Western Reserve universitetą ir tuojau pradėjo pedagogės darbą mokykloje. 1910 metais ištekėjo už redaktoriaus H. P. Burton, išaugino sūnų ir dukrą.

Iki šiol buvo išspausdinta keliolika jos knygų.

Ypač mus domina ne tiek tie sausi faktai, kiek jos vidaus pasaulis, sielos pergyvenimai ir kovos, kurių ji turėjo nemažai.

Pirmoji jos pasaulėžiūra susidarė belankant episkopalų Šv. P. Marijos bažnyčią New Yorko centre.

Gana greit jos vidaus pasaulin įnešė nerimastį viena katalikė draugė, kuri jos daug ko klausė ir busimoji rašytoja į tuos pasaulėžiūrinius klausimus nemokėjo atsakyti. Draugė Kotrynai kalbėjo, kad anglikonų bažnyčią kitados tikrumoj įsteigė Henrikas VIII; ji papasakojo, kad, kai Newmanas ir Hugh Bensonas, palikę protestantizmą, perėjo į katalikybę, jie buvo labai laimingi.

Kotryna daug skaitė, stengėsi daugiau pažinti katalikybę.

— Ir kuo daugiau aš skaičiau, tuo labiau man

atsiskleidė katalikų Bažnyčios grožis, — pasakojasi rašytoja.

Mėgdama klasikines kalbas, Kotryna panoro daugiau pramokti graikiškai. Atidžiai beskaitydama, ji pradėjo neblogai suprasti, nes ir mokykloje jau buvo skaičiusi Platoną ir Homero Iliadą graikiškai. Skaitydama N. Testamentą graikiškai, ji pastebėjo, kad anglikonų naudojamas vertimas į anglų kalbą daug kur nesutinka su originalu.

Jos anglikonų bažnyčios rektorius daug dalykų prisakydavo apie katalikybę, tačiau rašytoja, sakosi, anksčiau pažinusi vieną cirko jojiką, taipgi turėjusi draugę augštesnioje mokykloje, dažnai kalbėdavosi su kolegijos studijasėjusia moterimi — vis tai buvo katalikai ir geri, mieli žmonės.

Gilų įspūdį į rašytoją padarė apsisprendimas dr. Delany, protestantų dvasininko. Jis buvo rimtas, mokslo žmogus, daug metų buvęs episkopalų bažnyčioje. Buvo kalbama, kad jis gali būti net jų vyskupu paskirtas, o dabar — jis apsisprendė tapti kataliku. Negana to — dr. Delany išvyko į Šv. Bėdos kolegiją Romoje ruošti katalikų kunigus.

Dabar rašytoja aiškiai jautė, kad episkopalų bažnyčia jos nepatenkina. Bandė užsukti į katalikų Šv. Patriko bažnyčią New Yorke, bet nesijautė, kad ji čia priklausytų. Tokioje gyvenimo kryžkelėje ji parašė laišką d-rui Delany, klausdama, ką ji turėtų daryti. Dr. Delany atrašė jai, kad ji neturinti pasiduoti jo žygio įtakai, o turinti ramiai, kantriai apsisvarstyti.

Rašytoja apsisprendė pasitarti dar ir su katalikų prelatu McMahon. Jai rūpėjo nusistatyti: ką ji

turi daryti, kol tos vidaus kovos tebeverda, kol tebesitęsia jį ieškojimo vyksmas: ar ji turi eiti į episkopalų bažnyčią, ar į katalikų ar kolkas niekur neiti.

Msgr. McMahon atnešė jai knygą "Difficulties of Anglicans". Tą perskaičiusi gilinosi į konvertito gyvenimą. Taipgi susirašinėjo ir su dr. Delany. Tas jai nieko neįkalbinėjo, daugiau rašė apie Romos gyvenimą ir papasakojo, kad jis dabar katalikų teologiją studijuoja su V. Johnson, buvusiu populiariu Londono (protestantų) klebonu, atsivertusiu į katalikybę, — su Algar Thorold, kurio tėvas buvo anglikonų bažnyčios vyskupas ir kuris atvyko į katalikų seminariją po ilgos tarnybos laivyne, — su J. O'Connor, kuris per metų eilę buvo sėkmingas advokatas, o sulaukęs 60 metų ryžosi tapti kunigu, — su P. Horris, buvusiu anglikonų benediktinų vienuoliu, atsivertusiu į katalikybę.

Gal ir tie pavyzdžiai šiek tiek padėjo. Pagaliau rašytoja apsisprendė. Prel. McMahon pradėjo jai dėstyti katalikybės tiesas. Sunkiausiai jai buvo priimti tiesą apie pragarą. Iš kitos pusės, ji atkreipė dėmesį į tai, kaip ji sakosi:

— Kad ten patektų, žmogus turi būti tyčia, iš savo paties kaltės nepataisomai blogas... Bet, jeigu aš ir manyčiau, kad nei vieno nėra pragare, aš turėčiau teisę laikytis tos savo nuomonės ir vistiek galėčiau būti gera katalikė. Ir taip, prileisdama galimybę, kad pragaras yra tuščias, aš pasiruošusi pereiti į Katalikų Bažnyčią.

Kai atėjo rašytojos krikšto valanda ir kai reikėjo pasirinkti krikšto motiną, ji prisipažino, kad

tame mieste neturi nė vieno pažįstamo kataliko. Patsai prel. McMahon pakvietė jai krikšto motina pabūti ponią Armstrong, britų konsulo žmoną New Yorke. Ir taip 1930 m. rugs. 8 d. rašytoja buvo pakrikštyta.

Dabar Kotryna Burton savo talentinga plunksna pašvenčia daugiausia biografijoms tų žymiųjų žmonių, kurie, kaip ir ji, pergyveno daug vidaus kovų ir ramybę bei tiesą rado Katalikų Bažnyčioje. Aprašydama savo gyvenimo kelią ir savo atrastą laimę, ji sako:

— Tik vieni katalikai patiria, kaip platus ir laisvas pasaulis tiems, kurie klusnūs įstatymams Bažnyčios, kuri yra mūsų Viešpaties dovana Savo žmonėms.

5

• Jos pilnutinė laimė

PRIES eilę metų lankydamasis Australijoje, radau tenai įdomią knygą, išleistą Melboume ir pavadintą "This City of Peace" (Ramybės miestas). Šioje knygoje net 23 Australijos žmonės pasakojasi, kaip ir dėl ko jie iš kitatikių tapo katalikais. Tarp tų gyvenimo išpažinčių atrandame ir pasipasakojimą rašytojos *Helen Cody*. Tuo vardu ji rašo savo straipsnius katalikų žurnaluose ir tuo vardu ji yra labiau žinoma. Šalia rašymo, kasdieninę savo duoną ji pelno braižydama naujų drabužių planus.

Jos auklėjime nebuvo vietos tikėjimui, nes jos motina buvo ateiste, bedievė, o tėvas, nors gimęs kataliku, bet pasidavęs motinos įtakai ir praradęs savo tikėjimą. Ir pati jų duktė, mūsų minima Helen Cody, jautėsi labai laisvai; ėmė slapčia net apleisti mokyklą ir, kai tėvai sugavo ją taip beslampinėjant, nutarė, kad geriausia ją bus atiduoti į vienuo-

lyno mokyklos bendrabutį. Mergaitė buvo pasiryžusi "kovoti dėl savo laisvės" ir tėvams pasakė, kad vienuolyno bendrabuty ji neįkiek nesimokys. Tėvai ją paliko ramybėje.

Vis dėlto ji ėmė domėtis jai nauju dalyku — tikiybės pamokomis. Vienu metu jos motina išvyko ilgesnėn kelionėn, ir mergaitė, besirūpindama motinos saugumu, kreipėsi į Dievą, melddamasi:

— O Dieve, gražink mano motiną laimingai į namus.

Tai buvo jos pirmoji malda.

Begalvodama ji priėjo išvados, kad Dievo buvimas nėra nė kiek nepriimtinesnis, kaip jos pačios buvimas, nepriimant, kad ją Dievas sutvėrė. Palaipsniui jos širdyje brendo tikėjimas į Dievą.

Kartą ji su kita drauge, išėjusios pasivaikščioti, svarstė, kur joms eiti — į parką ar į pajūrį. Čia jos susitiko trečią mergaitę, kuri skubinosi išpažinties. Ją pakvietė eiti drauge, bet ta atsisakė ir nusiskubino į bažnyčią. Išpažinimas nuodėmių toms dviem mergaitėms atrodė tiesiog baises dalykas. Jos niekada taip nepadarytų. Tačiau jos nusprendė bent eiti pasižiūrėti, kaip kiti išpažintį atlieka. Jos ėjo nusistačiusios pasijuokti. Glūdėjo bažnyčios gale, ir ten pačios pradėjo melstis. Dabar jau kas šeštadienio vakarą ėjo stebėti žmonių, besispaudžiančių prie klausyklos.

Tuo nebesapitenkindamos, jos pradėjo eiti klausyti šv. mišių. Pamatė, kaip mažai jos težino apie tikėjimą. Palinko eiti pas kunigą, be tikslo tapti katalikėms, bet daugiau iš smalsumo, norėdamos daugiau sužinoti apie katalikus. Trejetą sykių nuė-

jusios, jos tą lankymąsi pertraukė, bet, vis dėlto Helen pradėjo triskart dienoje kalbėti Viešpaties Angelas.

Kartą pergyveno automobilio nelaimę. Iš visų — tik ji viena liko nesužeista. Kai mašina vertėsi, Helen buvo perskrota minties, kas būtų, jeigu ji dabar taptų užmušta?! Tai padėjo jai apsispręsti. Kažkaip ji ėmė jausti ypatingą dėkingumą, kad jai Kūrėjas davė gyvybę. Norėdama parodyti Jam pagarbą, ji nusistatė praktikuoti religiją, ir vienintelė tikyba, kurią ji brangino, buvo katalikybė. Dabar ji panorėjo lankyti katalikų mokyklą. Ėmė klausti tėvo, jeigu ji gerai baigtų tuos mokslo metus, ar jis už tai sutiktų metams ją leisti į katalikų mokyklą? Tėvui patiko mintis, kad duktė pagaliau susiinteresavo mokslu, ir jis sutiko.

Vienuolyno mokykloje ji buvo užregistruota protestante. Kai atėjo tikybos pamoka, seselė priminė, kad ji, pasiėmusi knygas turi išeiti ir sau viena ruošti kitus dalykus. Bet ji būtinai norėjo pasilikti tikybos pamokoms. Seselė nusiuntė ją pasitarti su kapelionu, o šis pareiškė, kad čia reikia tėvo sutikimo. Uoliai dukters prašomas, tėvas sutiko. Jis net pasakė, kad ji buvo katalikiškai krikštyta. Širdyje gal ir jis džiaugėsi dukters susidomėjimu katalikybe.

Dabar ji pradėjo regulariai lankyti šv. mišias, nebevalgyti mėsos penktadieniais, pagaliau — buvo pristata pirmos išpažinties ir šv. Komunijos; apie tai ji pati rašo:

— Niekada protestantas neįjunta tos vidaus ramybės, kuri būna po geros išpažinties, — nei jis ne-

žino tos neišpasakytos laimės, jaučiamos priimant šv. Komuniją. Jis negali įeiti į bažnyčią ir tenai jausti Dievo buvimo, nebent patsai įsijungdamas į katalikybę, kaip daugelis tai daro. —

Savo pasipasakojimą Helen Cody baigia išreiškdamą tą, kaip ji sako, pilnutinę laimę — būti praktikuojančiu kataliku.

6

Komunistės advokatės kelias į Dievą

— AŠ PABĖGAU nuo jėgos, kuri daug baisesnė, negu civilinė viduramžių valdžia. Visa savo būtybe tikėdama į Dievo gailestingumą, laisvai prisiartinau prie krikščtyklos, — taip pasakojasi buvusioji vadovaujanti JAV komunistė advokatė *Bella V. Dodd* savo straipsnyje "I Found Sanctuary", išspausdintame žurnale "Sign". Atsivertusi iš komunizmo, ji buvo pakrikštyta 1952 m. balandžio 7 d. Ji prisipažįsta:

— Sekantį rytą per šv. mišias aš pirmą kartą per 25 metus priėmiau Komuniją. Prasidėjo man naujas gyvenimas. Į jį aš atėjau ilgu, ilgu keliu. —

Ir ji pasakojasi, kaip ji pirma savo pačios pasirinkimu tapo komuniste. "Komunistai įtraukė mane į veikimą ir iš pradžių buvau laiminga, nes, radusi užsiėmimą, pabėgau nuo savojo gyvenimo tuštumos". Tačiau tas aktyvumas nuolat augo, viskas susivedė į veikimą, kol "nebeliko kito principo,

kaip tik paklusnumas tos mitiškos klasės (komunistų) tarnybai". Ji savo jėgas pašventė partijos vadų aparatui ir, kaip ji sakosi:

— Aš supratau, kad tas viskas veda nuo mano krašto tiesiai į Kremliaus sienas. Buvau viena iš tų jaunų žmonių, kuriuos pagavo greitas pokarinio materializmo tempas. —

Ji pasisako gimusi Italijoje, religingoje šeimoje, kuri atsikėlė į JAV. Čia jie pergyveno imigrantų sunkumus. Eidama į valstybines mokyklas, ji išaugo "laisva, atvira mintimi".

— Tada didžiavausi savo tolerancija, — pasakoja ji, — nesuprasdama, kad tolerancija negali būti priedanga indiferentiškumui pagrindinių tiesų atžvilgiu. —

Kaip ji sakosi, New Yorko miestas išleido tūkstančius jos auklėjimui, ji buvo klasės ir mokyklos pirmininkė; mokslas jai sekėsi. Vieną kartą ji atsėdo norėdama užrašyti — į ką aš tikiu. Ilgai galvojo, ir nerado tiesų, kuriomis ji tvirtai tikėtų.

Dėl to ji labai kritiškai atsiliepia apie amerikiečių auklėjimo sistemą:

— Mūsų vaikai yra netekę teisės persiimti tais įsitikinimais, kuriuos mūsų rasės išmintis yra sutelkusi tūkstančiais metų. Būdami vaikai, mes jau esame verčiami patys susidaryti savo pasaulėžiūrą kiekvienu klausimu. Ir rezultatas yra ne minties laisvė, bet beveik visiškas nebuvimas bet kokio tikėjimo. Į tokias nuotaikas komunizmas natūraliai įtilpo. Komunistai atėjo pas mus su savo aiškiai išdirbta filosofija ir mums pasiūlė tikrumą, kuris re-

miasi tuo, ką mes galime patys matyti, girdėti, paliesti, paragauti ir užuosti.

— Palaipsniui atsitraukiau nuo Dievo, — rašo ji, — ir nuėjau į pasaulį, palinkau į kūno ir velnio pusę. Iš pradžių ėmė blėsti tikėjimas į sakramentus ir Bažnyčios dogmas. Praradau tikėjimą į Mariją, vis dėl tų vulgariškų sofistiškų juokų, ir praradau Kristų, begarbindama tą paviršutinišką mokslą... Palinkau į tarnybą žmonių broliškumui, padarydama tai savo gyvenimo tikslu. Aš nežinojau, kad žmonių brolybė, nelaikant Dievo bendru visų tėvu, tėra tuščia frazė. —

Ji ir kiti gavo skaityti knygas, kurios jų širdyse nebeपालिकo meilės nei tikėjimui, nei patriotizmui. "Mes buvome seksuališku persisotinusi karta, kuri nebeturėjo jėgos mylėti ir meilę tesuprato iškreiptai... Gyvenau 20 metų tokioje atmosferoje", — prisipažįsta Dodd.

— Buvau taip akla, — dabar ji pasisako kad — Sovietų Rusijoje įvykęs išžudymas penkių milijonų ūkininkų (pavadintų kulokais) tesukėlė manyje tik mažą sąžinės suvirpėjimą... Ir žodis "likvidavimas" man nereiškė žudymo tų, kurie nesutinka su pasaulinio komunizmo vadais, o tik — partijos apvalymą. —

Pati ji sakosi į partiją dėl to buvo įstojusi, kad komunistai jai atrodė lyg naujos rūšies krikščionys. Būdama partijoje ji pamatė, kad komunistai daug kalba apie unijas, socialines problemas, tautos sveikatingumą, aprūpinimą butais, jaunimo nuskaltimus. Bet tie dalykai net nebuvo protokoluojami.

mi. Tai buvo tik šūkliai, kuriais partija gaudė simpatikus.

Tačiau, kaip ji prisipažįsta, pamažu sąžinė ėmė atbusti. Ji ėmė vis ryškiau jausti skirtumą tarp to, ką komunistai skelbia ir to, ką jie praktikuoja. Jai kaskart labiau ėmė ryškėti, kad komunizmas nėra tai tik socialinio pagerinimo siekiąs mokslas. Ji pamatė daug jo klaidų, jo grubų materializmą. Ji rašo: "Aš pradėjau komunizme išvelgti agresyvumą, dominavimo siekimą, ėmiau regėti, kad komunizmas turi daug blogų savybių, kurios bujoja dabartinėje materialistinėje visuomenėje." Ji ėmė svarstyti, koks gi žmogaus tikslas, argi tik sočiai pavalgyti ir gerai apsirengti?

— Ir aš pasijutau bekarojanti: "Žmogus negyvena viena tik duona"... Kaskart labiau įsitikinau, kad savo įpėdinystę buvau pardavusi už sriubos lėkštę...

— Man darėsi priklausę tie melai, kurie didėdami sudarė mūsų (komunistų) propagandos pagrindą. —

Advokatė dr. Dodd sakosi, kad ir būdama komuniste ji skaitė Naująjį Testamentą.

— Ne todėl, kad būčiau buvusi religinga ar būčiau tikėjusi šią knygą esant Dievo įkvepta, bet todėl, kad ją laikiau gražiausia, patraukliausia iš visos literatūros, kurią man teko skaityti. —

Kartą vienas katalikas teisėjas buvo ją pasikvietęs pietų. Jis papasakojo, kad pažino jos motiną ir suminėjo, kad motina būtų labai nuliūdusi dėl savo dukters nelaimingo gyvenimo kelio. Advoko-

katė Dodd vis šalo nuo komunizmo. Tai pastebėjo ir partijos vadovybė ir ją išmetė.

— Tai buvo pabaiga mano vergijos komunistinei minčiai, — rašo ji. Būdama Washingtonė, ji sutiko savo ankstyvesnį pažįstamą teisėją, kuris dabar buvo kongreso narys. Pasipasakojo jam savo pergyvenimus ir tas padėjo suvesti ją su vysk. F. Sheen.

Prisipažįsta, kad ji pasakojo šiam mokslininkui ir psichologui savo pergyvenimus, ir verkė. Paskiau juodu nuvyko į koplyčią, kur ji gavo rožančių, kurių ji brangino, bet, grįžusi į New Yorką, vėl apmiršo tuos religinius pergyvenimus.

Pasitaikė jai aplankyti religingą negrų šeimą. Jų dvasinė nuotaika jai padarė įspūdį ir grįždama pati užsuko į Šv. Pranciškaus bažnyčią. Buvo pamaldos, pilna žmonių.

— Čia buvo žmonių broliškumas, sucementuotas Dievo meile, — rašo ji. — Aš meldžiausi: "Dieve, padėk man, Dieve, padėk".

Tą naktį ji vaikščiojo keturias valandas. Dabar ji žinojo, kad yra tikrame kelyje. Savo toj viešoj išpažinty minėtame žurnale ta New Yorko advokatė, JAV komunistų partijos centro komiteto narė, Hunter kolegijos profesorė Bella V. Dodd taria šiuos žodžius:

— Dabar jau aš niekada nebeasilikau be vilties. Nusiminime aš galėjau rasti ramybę įėjusi į bažnyčią. Galėjau savo rūpesčius nešti prie Marijos. Išmokau pasitikėti Dievo pagalba. Maldos mano ir daugelio mano geraširdžių draugų, kuriuos buvau jau ir užmiršusi, tapo išklausytos. Tolimes-

nis kelias privedė tiesiai prie krikštyklos, iš kur atėjo dvasios revoliucija ir naujas gyvenimas, kuriame, Dievą meldama, aš Jam tarnausiu visomis mano gyvenimo dienomis.

Dr. Dodd, kuri buvo vienintelė moteris JAV kompartijos centro komitete, sako, jog dabar įsitikinusi, kad "vienintelė revoliucija, verta pravesti, tai evangeliškoji," ir kad "pikčiausias melas, išrastas ar nešvaraus žmogaus, ar paties šėtono, yra melas, kuris mus gundo patikėti, jog mums nereikia Dievo".

Ji dabar skelbia:

— Kiek kartų žmonės nusikreipė į Hitlerį, Musolinį, Staliną, į Mao ir jų nešvarią kliką, tiek kartų jie ant rankų ir kelių atrėpliojo atgal kraujuodami, sužaloti, deformuoti, nebebūdami pažymėti tuo asmens taurumu ir nebeiškelti į Dievo vaikų kilnumą. Savo karčiu patyrimu aš įsitikinau, kad negalima tarnauti žmonių, jei pirma, su nuoširdumu ir teisingumu, su kūdikišku tikėjimu netarnaujama Dievui.

Savo galutinį apsisprendimą prisimindama, ji rašė:

— Kelias vedė tiesiai prie krikšto šaltinio, kuris suteikė dvasios revoliuciją ir naują gyvenimą. Šiame gyvenime aš Dievui tarnausiu visas savo dienas.

7

Vienos moters kelias į laimę

Šv. MARGARITA Sofija Barat kartą yra pasakiusi: "Aš norėčiau taip gyventi, kad po mirties nuėjusi prie Dangaus vartų, galėčiau pasakyti: įleiskite, nes aš klausiau". Visą savo gyvenimą ji buvo uoliai klusni Bažnyčios perteikiamam Dievo balsui. Mums miela, kad net ir visa eilė nekatalikų, galvojančių ir jieškančių, yra suradę, kad tas tikrasis gyvenimo kelrodis ir uolusis apreikštų tiesų sargas yra Katalikų Bažnyčia.

Prieš eilę metų teko lankytis Australijoje. Norėdamas arčiau susipažinti su to krašto kultūriniu gyvenimu, gavau progos ilgesnį laiką pasikalbėti su jų pirmaujančio laikraščio redaktorium. Be kitų dalykų, jis paminėjo jų krašto rašytoją *Helen M. Fowler*, žymią Australijos beletristę, kurios kūriniai tampa vis mėgiamesni tiek Australijoje, tiek Amerikoje.

Toji rašytoja gimė Sydnejaus priemiestyje. Iš-

augo arti Mėlynųjų kalnų New South Wales provincijoje. Iš pradžių ji lankė vienuolyno mokyklą Katoomboje, paskui įstojo į to paties miesto augštesniąją mokyklą, kur susipažino su savo busimuoju vyru, tada dar tik 15 metų moksleiviui. Baigusi Sydnėjaus universitetą 1932 m., ji ištekėjo už F. W. Fowler. Kai jos vyras universitete siekė magistro laipsnio, ji parašė savo pirmąjį romaną, vardu "So Late Take Rest", tačiau juo nebuvo patenkinta ir neįrašė leidėjų; taip jis ir pasiliko neišspausdintas.

Kai jos vyras studijavo mediciną, ji mokytojaavo ir ilgose kelionėse į mokyklą traukinyje planavo ir kūrė savo beletristikos veikalus. Sydnėje 1952 m. buvo išleista jos pirmoji knyga "The Shades Will Not Vanish". Kūrinys susilaukė gražaus pasisekimo, ir greit Amerikoje buvo išleista nauja jo laida, pavadinta "Intruder". Šio veikalo santrauką perspausdino ir "Readers Digest". Po to ji dar parašė "Green Leaves and Laughter" ir keletą kitų veikalų.

Iš pradžių jaunoji autorė pradėjo savo gyvenimą tvarkyti pagal jos pačios susidarytas filosofines pažiūras, kurias ji pavadino realistinėmis. Ji buvo toli nuo katalikybės, tačiau talentingos psichologės stebėjimai ją atvedė į katalikybę. Kaip tai įvyko, ji paaiškina savo paskelbtame pareiškime;

— Trumpai sakant, priežastis, dėl kurios aš tapau katalike, yra pavyzdys, man duotas gerų katalikų. Aš juos atidžiai stebėjau ir pamažu įsitikinau, kad jie laikosi tvirtai apibrėžto dorovinio kodekso, kad jų elgesio patrauklumas, bent iki tam

tikro laipsnio, buvo jų tikėjimo rezultatas. Jie buvo gerų manierų, švelnūs ir kuklūs ne šiaip sau iš sąvęs, bet sąmoningai buvo įsitikinę, kad tie dalykai yra geri, todėl sąmoningai jų siekė. —

Laimei, jai teko sutikti tokius katalikus, kurie buvo verti šio vardo. Rašytoja ėmė galvoti, kaip tokie augštos dvasinės kultūros žmonės gali priimti katalikų dogmas, apie kurias protestantų aplinkoje ji buvo daug blogo girdėjusi. Antra vertus, ji išvėlgė tam tikrą intelektualinę puikybę asmenyse, neigiančiuose Dievo buvimą. Ji sako pamačiusi "beprasmybę tų argumentų, kuriais paneigiamas Dievo buvimas". Protestantizmą ji ėmė laikyti tik puolusio vienuolio (Liuterio) ir išsigimusio karaliaus (Henriko VIII) suklydimų padariniu.

Kartą pravažiuodama ji pastebėjo skelbimą prie Sydnejaus rotušės, kad per du vakaru bus paskaitos tiems nekatalikams, kurie nori arčiau pažinti katalikų tikėjimą. Atėjusi į paskaitą, ji rado rotušės salę perpildytą. Įeiti jau nebuvo galima, todėl ji pasiliko šalia salės, kur buvo įtaisyti mikrofonai. Čia rašytoja tarp minios žmonių pasiliko stovėti tris valandas, beklausydama paskaitos apie katalikybę. Čia ji daug pergyveno, jausdamasi apsupta tokių gerų ir švelnių žmonių. Štai ką ji pati apie tai sako:

— Buvau jiems svetima, netikinti. Jaučiau, kad, jeigu jie žinotų, kas aš esu, jie trauktųsi nuo manęs. Verkiau, taip stovėdama tamsoje, jausdamasi liguista, viena, atmesta, beveik alpdoma iš nuovargio. Aplink mane sruveno šiltas prielankumas ir meilė, o aš vis tebebuvau prirakinta prie išdžiūvu-

sios netikėjimo salos. Galingi redemptoristo vienuolio kalbos garsai pradėjo aiškinti žmogaus egzistencijos prasmę. Beklausydamą jaučiausi desperatiškai norinti tikėti, bet žinojau, kad netikiu ir buvau tikra, kad niekada negalėsiu tikėti, o visdėlo mane degino ilgesys tikėti. —

Toliau rašytoja pasakoja:

— Kitą naktį jau buvau rotušės salės viduje. Atvykau beveik dvi valandas prieš paskaitos pradžią. Sėdėjau šalia senyvos moters, kuri kartkartėmis į mane kalbėjo. Kai mes apleidome salę, jaučiau didelį norą jai pasisakyti, kad nesu katalikė. Ji švelniai pažvelgė į mane ir pasakė, kad už mane pasimelsianti. Paraudau jai dėkodama. Man patiko jos pažadas, nes iki šiol niekas panašių žodžių nebuvo man ištaręs. —

Dabar ji susijieškojo net tris knygas apie katalikybę ir jas godžiai perskaitė. Apsispręsti jai nebuvo lengva, nes jautė, kad, pereidama į katalikybę, ji turės nutraukti ryšius su praeitimi ir prarasti daug vilčių savo medžiaginės gerovės srityje. Kuo ilgiau ji studijavo katalikybę, tuo labiau buvo įtikinta, kad Katalikų Bažnyčia duoda ne tik turtingą tikėjimo doktriną, bet jos mokslas apima visas žmogaus minties sritis: ir ekonomiką, ir gamtos mokslus, ir literatūrą, ir psichologiją. Apie savo ligšiolines žinias katalikybės atžvilgiu ji taip išsitarė:

— Pagaliau įsitikinau, kad iki tol buvau šiuose dalykuose ignorantė, o mano ankstyvesnieji draugai buvo dar didesni ignorantai ir jie tokie pasiliks iki savo gyvenimo pabaigos, jeigu jiems nebus tie

faktai atskleisti koku nors būdu, panašiai kaip man. —

Vieną rytą ji patyrė, kad netoliese bus katalikų misijos. Ji ten nuėjo ir sutiko tą patį redemptoristą, kurį girdėjo kalbant miesto rotušėje, tėvą T. Dunphy. Po dviejų neilgų pasikalbėjimų jis rašytoją supažindino su prel. J. Freeman, su kuriuo ji dar daugiau turėjo progos pasikalbėti ir įsigilinti į katalikybės tiesas. Kitų metų Dievo Kūno šventėje buvo priimta į katalikų Bažnyčią.

Apie naują savo sielos būklę ji taip sako:

— Dabar visi dalykai man turi prasmę. Turi prasmę ir kentėjimai, todėl jokia jėga nebegali sužaloti to džiaugsmo, kuris visada pripildo konvertito širdį. Ir medžiaginė palaima atrodo taip gausi mums, ir pasaulis taip pilnas draugų... Aš meldžiau Dievo Motiną priimti mano dėkingą širdį ir paaukoti Viešpačiui, ir aš savo plunksną paaukojau Jo tarnybai, kol tik aš gyvensiu. —

Atrodo, kad šios rašytojos patirtis tikrai patvirtina tai, ką R. H. Benson yra anksčiau paskelbęs: "Nėra pasaulyje didesnės laimės, kaip ta, kurią atneša atsivertimas". Užtat atsivertėlių išpažintys mums visada yra įdomios, ypač, kad jos tokios turtingos. Didysis anglų konvertitas G. K. Chesterton yra pareiškęs:

— Bažnyčia yra namai su šimtu durų, ir nėra dviejų žmonių, kurie įeitų visiškai iš to paties kampo. —

Reikšminga, kad atsivertimas tai nėra tik priėmimas naujų tiesų, bet įsiliejimas į naują gyvenimą.

mą. Vaizdžiai tai nusako viename savo laiške konvertitas, vėliau tapęs kardinolu, J. Newman:

— Konvertitas ateina į katalikybę kaip į gyvą srovę, su gyvu mokslu, o ne vien tik priima pliką rinkinį nuostatų ir kanonų, kurie savaime tėra tik rėmai, o ne Bažnyčios kūnas ir esmė. —

8

Anglikonė gyvenimo klystkeliuose

DIDIEJI žmonės patraukia mūsų dėmesį dėl dviejų priežasčių: viena — daugelis jų jau ateina į šį pasaulį apdovanoti didesniais sugebėjimais, kurių mes galime neturėti; antra — jie sugeba tuos talentus panaudoti kūrybiniam veikimui, atkreipdami savo tautos, o dažnai net ir visos žmonijos dėmesį. Viena tokių turtingesnių asmenybių yra rašytoja *Anne Fiemantle*. Ji yra beletriste, biografe, kritikė, žurnalistė, radijo kalbėtoja ir valstybininke. Jau tėvų namuose ji turėjo geras sąlygas vystyti savo talentams. Jos tėvas buvo Londono "šerifas" ir Anglijos banko direktorius. Baigusi Londono Ekonomijos mokyklą, dar gilino studijas Oksfordo universitete, gaudama magistrės laipsnį.

Savo literatūrinę veiklą ji pradėjo laikraščiuose. Buvo viena iš redaktorių London Mercury, bendradarbiavo laikraščiuose Sunday Times, Manches-

ter Guardian, London Times. Kaip London Times korespondentė ji buvo nuvykusi į Maskvą. Parašė daug kūrinių radijo transliacijoms. Antrojo Pasaulinio karo metu vairavo greitosios pagalbos automobilį, kalbėdavo per radiją anglų ir prancūzų kalbomis, padėjo New Yorke suorganizuoti Jungtinių Tautų informacijų centrą.

1930 metais ji ištekėjo už Kristoforo Fremantle, lordo Cottesloe sūnaus. Nuo 1946 m. apsigyveno New Yorke, įsijungdama į žymių laikraščių redakcijų kolektyvus: New York Times, Tomorrow, Commonweal ir Town and Country. Nuo 1948 m. pakviesta dėstyti Fordhamo universitete.

Daug dirba ir literatūros srityje. Išvertė iš vokiečių kalbos knygą, vardu "Tikrasis šventųjų veidas", suredagavo dvi antologijas — "Bible Stories by Greath Authors" ir "Mothers". Parašė gana didelio pasisekimo sulaukusį romaną "James and Joan" ir prancūzų kario, vėliau vienuoliu tapusio, Charles Foucauld biografiją, pavadintą "Desert Calling". Su kitais dviem literatais įsteigė naują katalikišką žurnalą "A. D.", apimantį įvairių šakų kultūrinį gyvenimą.

Minėti oficialūs duomenys supažindina mus tik su viešuoju šios rašytojos gyvenimu, tačiau yra dar kitas įdomesnis vidaus gyvenimas. Jaunystėje ji buvo gyvo būdo mergytė: važinėjosi rogutėmis, jodinėjo arkliais, plaukiojo, žaidė tenisą, lankė šokių pamokas, savo judrumu pralenkdama daugelį kitų to paties amžiaus vaikų. Ji domėjosi ir gilesniais kultūros dalykais. Ilgus metus susirašinėjo su airių poetu George William Russell.

Vienu metu jos tėvai išnuomavo savo kaimynystėje turėtą namą rašytojui Marmaduke Pickhall. Nors jis buvo anglikonų bažnyčios pastoriaus sūnus, bet anksti jaunystėje tapo mahometonu ir tas idėjas pradėjo skleisti savo kaimynei, mūsų rašytojai, kuri tėvų namuose buvo išauginta anglikonų tikyboje. Jis išvertė beveik visą Koraną, išmokė ją mahometoniškų maldų, kurias ji turėjo kalbėti penkis kartus per dieną, pirma atlikdama ritualinius apsiplovimus. Pagaliau Pickthall nugabeno ją į mahometonų mečetę, kur ji buvo priimta į mahometonų tikybę. Motina jai nieko nesakė dėl tikybos pakeitimo, tačiau tėvas, praktikuojąs protestantas, buvo priešingas.

Ji tebuvo 12 metų amžiaus, kai mirė tėvas, ir jos visas gyvenimas tada pasisuko kita kryptimi. Motina pasamdė prancūzų kalbos mokytoją, kad išmokytų dukterį prancūziškai. Taip pat ją siūsdavo pas katalikų kleboną mokytis lotyniškai.

— O kaip su tikyba? — paklausė klebonas.

— Galite ją padaryti katalike, jeigu pasiseks,
— abejingai atsakė motina.

Bemokydamas lotynų kalbos, klebonas nuo Cicerono ir Virgilijaus priėjo prie šv. Augustino raštų ir psalmių skaitymo. Jaunoji Anne bandė su klebonu ginčytis ir įrodinėti, kad mahometonų tikėjimas yra tobulesnis už katalikų. Tačiau klebonas jai parodė tas Korano vietas, kurių anas rašytojas jai nebuvo išvertęs, ir ji pamatė, kad Koranas, neva religiniais sumetimais, leidžia žudymą ir palaidą gyvenimą. Ji įsitikino, kad mahometonų tikėjimas

yra tik nevykęs judaizmo ir krikščionybės mišinys. Ji pradėjo nuo jo nusigręžti.

Lotynų kalba jai sekėsi. Už puikų lotynų kalbos mokėjimą ji gavo stipendiją Oksfordo universitete. Drauge ji pradėjo ruošti tapti katalike. Kai apie tai sužinojo motina, labai perpyko. Romos Bažnyčia jai atrodė netolerantiška ir žiauri. Ji pradėjo dukrai pasakoti apie Savonarolą, Galilėjų ir kitus panašius asmenis. Jai liepė skaityti Voltaire raštus, kuriuose ypatingai žiauriai buvo šmeižiama Katalikų Bažnyčia. Tačiau mergaitei visa tai didelės įtakos nedarė. Ji motinai kartojo poeto Blake eilėraštį, kurio turinys maždaug taip lietuviškai skambėtų:

— Tyčiokitės, tyčiokitės, Voltaire, Rousseau.
Visa tai bus veltui — jūs beriate dulkes prieš vėją,
ir vėjas jas neša atgal. —

Motina abi savo dukras siuntė į mokyklą, kur viešpatavo anglikoniška dvasia, nors sekmadieniais leido joms lankyti katalikų bažnyčią. Po metų visa šeima išvyko Prancūzijos. Anne tebenorėjo tapti katalike, kaip ir jos sesutė, kuri pirmiau drauge su ja buvo tapusi mahometone, o dabar buvo pamėgusi katalikybę. Bet motina buvo griežta. Ji iš mergaičių atėmė rožančių ir išsivežė jas į kelionę po Europą, prižiūradama, kad jos neužklystų į katalikų bažnyčias. Mergaitės jautėsi persekijuamos, beveik kankinės arba šventosios, todėl — labai svarbios. Jos turėjo progos susitikti su katalikėmis, kurios joms parūpindavo knygų, įvedančių į dvasinį gyvenimą. Tos draugės už jas ir su jomis meldavosi.

Motina taip savo dukra buvo susirūpinusi, kad net nusiuntė pas psichiatrą ištirti, dėl ko jai taip neišeina iš galvos ta katalikybė? Su psichiatru mergaitė buvo atvira. Jo kabinete net prasitarė, kad jeigu ji pamiltų kokį protestantą berniuką, gal tada užmirštų ir katalikybę. Ta mintis, atrodo, pasiekė ir motiną. Vieną vakarą ji išsiuntė jaunąją Anne į balių. Baliuje Anne susipažino su Kristoforu Fremantle ir jo sesute. Būdama Oksfordo universitete, Anne dar turėjo progų susitikti su Fremantle sesute ir su juo pačiu. Kartais ji suruošdavo priėmimų, į kuriuos pakviesdavo ir kun. R. Knox.

Atostogų metu studentė Anne buvo išvažiavusi į kalnus slidinėti. Ten ji susižiedavo su Fremantle. Jo tėvai buvo labai nusistatę prieš katalikybę. Jie savo dukteriai, kuri buvo Raudonojo Kryžiaus gailėstingoji sesuo, net karo metu neleido vykti į Prancūziją, kad ji ten netaptų katalike. Savaimė aišku, kad juodu susituokė anglikonų bažnyčioje. Anne sako, kad jau tada ji buvo įsitikinusi, kad katalikybė yra tikrasis tikėjimas, o vis dėlto ji sąmoningai stovėjusi šalia Bažnyčios net 20 metų — nuo 13 iki 33 savo amžiaus metų.

Gal čia daug įtakos darė ir jos motinos balsas, kuri vis prašė dar pasilikti anglikone ir duoti progos anglikonų bažnyčiai įrodyti savo tikrumą. Kas sekmadienį ji su savo artimaisiais eidavo į anglikonų pamaldas ir yra priėmusi net komuniją anglikonų arkivyskupo koplyčioje.

Ištekėjusi ji buvo labai aktyvi: kandidatavo į parlamentą darbiečių partijos sąrašė, rėmė draminius sąjūdžius, domėjosi menu ir buvo net... gimimų

kontrolės sąjūdžio iždininkė. O vis dėlto, kaip ji pati rašo, visuomet jautė tai, ką Rabindranath Tagore sako savo veikale "Gitanjali":

— Aš noriu tik Tavęs, tik Tavęs, Viešpatie, te-kartoja tai mano širdis be galo. Visi troškimai, kurie išblaško mane dieną ir naktį, yra tušti ir dirbtiniai iki gelmių. Kaip audra vis jieško pabaigos ramume, kai ji visa jėga kerta prieš gamtos taiką, taip ir aš, nors savo maištingume pakylu prieš Tavo meilę, bet ir to mano maištingumo šauksmas yra: aš noriu Tavęs, tik Tavęs. —

Antrojo Pasaulinio karo metu ji gavo tarnybą britų ambasadoje Washingtone. Ten ji lankė anglikonų pamaldas ir ėjo prie jų sakramentų, bet sieloje kaskart labiau augo panieka tai bažnyčiai, kuri neturėjo tikro nusistatymo nuodėmės atžvilgiu, kuri leido karaliui Henrikui VIII persiskirti su savo žmona, kuri kartais tikėjo, kartais netikėjo Kristaus esimu Švenč. Sakramente. Drauge augo panieka ir tokiam jos pačios gyvenimui be ryžtingo apsisprendimo.

Viename parengime Washingtone ji susipažino su kun. de Menasce. Jis geležine logika sugriovė jos argumentus dėl atidėliojimo pereiti į katalikų tikėjimą. Su ja sistemingai ir pagrindinai perėjo katalikybės tiesas ir supažindino ją su bažnytinėmis praktikomis. Dabar leiskime jai pačiai pasakotis:

— Didžiausia man mintis, bet kada žmogaus pasakyta (išskyrus Š. Raštą), buvo šv. Augustino tvirtinimas: "Dorybė yra meilės tvarkingumas". Bestudijuodama katekizmą ir bediskutuodama jį papunkčiui su tėvu de Menasce, aš išvelgiau, kaip

tvarkinga yra Dievo visata, pradedant atomu, baigiant angelu, ir kaip mūsų vienintelė laisvė yra pildyti Jo planą, mums toje tvarkoje paskirtą. —

Pagaliau 1943 m. liepos mėn. 11 d. ji tapo katalike. Tai prisimindama, ji kartojo Maurice Baring žodžius:

— Tai buvo veiksmas mano gyvenime, dėl kurio esu absoliučiai tikra, kad esu patenkinta. —

Jos vyras tą jos gyvenimo posūkį suprato, taip pat ji suprato ir vyro giminės. Savo tolimesnius pergyvenimus ji taip aprašo:

— Aš visada norėjau būti arti kitų žmonių. Įstojau į darbiečių partiją ir dirbau skurdžių rajone, besistengdama surasti tikrus santykius su žmonėmis. Tačiau aš tai radau ne balsavimų būdelėse ar rinkiminėse platformose, taip pat ne klinikose, bet stovėdama eilėje prie klausyklos. Mes ten esame vieningi, kur išsirikiuojame siekdami atgailos, patarimo ir išrišimo. Tačiau svarbiausia — aš radau tiesą. Didžią, neišvengiamą, amžiną tiesą: Dievas yra pasiekiamas mūsų protu. Išmokau sunaikinti tai, ką pirmiau klaidingai garbinau: gimimų kontrolę, eutanaziją, mirusiųjų deginimą. O tie trys dalykai, mūsų motinos mokymu, buvę "būtinybės" mąstančiam žmogui.

Jos pasitikėjimas Katalikų Bažnyčia vis augo. Štai kaip ji apie tai rašo:

— Kai supratau, kad negaliu priartėti prie Dievo, jeigu nepildysiu Jo Dešimties įsakymų, taip pat supratau, kad tikroji Bažnyčia turi būti šventa. —

Šventumą ji rado Katalikų Bažnyčioje, o pro-

testantizmas dabar jai išryškėjo visai kitokia šviesa:

— Pamačiau, kad reformacija yra baisus tikėjimo ir meilės iškreipimas. Tai yra pabaiga krikščioniškojo gyvenimo Anglijoje ir pradžia civilinių grumtynių, pasibaigusių materializmu.

Iš pačių protestantų raštų ji įsitikino, kad katalikiškojo tikėjimo gynėjai, pvz. Tomas More, Tomas Becket, buvo teisūs. Dabar ji ryžtingai šaukia:

— O kad žmonės nors akimirksniui pilnai suprastų, ką tikrai reiškia priimti Kristų, kaip mūsų dvasios peną ir mūsų nesibaigiančio gyvenimo laidą! Stenkitės kasdieną nors kiek daugiau priklausyti Kristui.

9

• Buvau akla, dabar matau

ANTRAŠTĖJE parašytaisiais žodžiais apibūdina savo gyvenimą australietė profesorė *Frances Hackney*. Ji — augšto išsilavinimo moteris. Pasireiškus jos gabumams augštesnioje mokykloje, jai buvo duota stipendija tęsti mokslą Sidnėjaus universitete, Australijoje, kurį ji baigė su pagyrimu, gaudama bakalaureato laipsnį iš botanikos ir matematikos. Pravedama savarankiškus tyrimus augalų fiziologijoje, ji po dvejų metų laimėjo magistrės laipsnį. Nuo tada Sidnėjaus universitetas ją pakvietė vesti universitetinius tyrimus ir dėstyti toje augštojoje mokslo įstaigoje. Šalia botanikos ir matematikos, ji yra mėgėja fotografavimo meno, poezijos ir muzikos.

Ji buvo išaugusi anglikonų tikėjime. Darydama tvirtą pažangą moksle ir giliau svarstydama įvairias gyvenimo problemas, ji pastebėjo, kad anglikonuose yra kelios kryptys, kurios savo tarpe nesutaria.

Kartą jai teko persikelti į kitą miestą ir į kitą anglikonų dieceziją. Nuėjusi į bažnyčią, ji labai nustėjo, kai anglikonų dvasininkas ėmė raginti melstis už sielas karių, kritusių vokiečiams užpuolus Lenkiją (II Pasaulinio karo pradžioje). Ji jautė, kad, jeigu tokie raginimai būtų buvę išgirsti jos namų parapijoje, būtų kilusi audra iš tos apylinkės anglikonų dvasininkų pusės, kurie buvo pasinešę į modernizmą ir turėjo kitokį supratimą apie sielas.

Juo toliau, juo kritiškiau ji ėmė žiūrėti į anglikonų tikybą. Iš protestantų ji buvo girdėjusi, kad katalikams draudžiama skaityti Šv. Raštą. Ji buvo labai nustebinta, kai, skaitydama katalikų Šv. Raštą, atrado knygos pradžioje išspausdintą Leono XIII raštą, raginantį visus gerus katalikus gilintis į Šv. Raštą.

Ji buvo girdėjusi apie kardinolą Newmaną, kad jisai "išdavęs savo anglikonišką tikėjimą". Kartą knygyne ji užtiko Newmano veikalą "Mano gyvenimo apologija". Jai atėjo į galvą mintis — reikia gi patirti priešastis, dėl ko jis perejo į katalikybę.

— Man padarė tokį įspūdį ta gili autobiografija, — rašo ji savo atsiminimų knygoje "This City of Peace", — kad nuo to laiko aš pradėjau skaityti kiekvieną Newmano knygą, kokią tik rasdavau bibliotekoje.

Beskaitant Newmano raštus, jai išryškėjo, kad Šv. Raštas neatsirado vienu metu, lyg iš dangaus angelo atneštas. Jis buvo surašytas per daugelį šimtmečių, daugelio autorių. Iš pradžių prie jo buvo prijungtos ir kai kurios knygos, tikrumoje nepriklau-

sančios Šv. Raštui. Bažnyčia tas knygas atrinko ir tik penktame šimtmetyje, Kartaginos santaryboje, paskelbė, kurios yra Dievo įkvėptos. Taigi, tikėjimas Šventuoju Raštu remiasi Bažnyčios autoritetu, tuo pačiu, kuriuo remiasi ir tikėjimas į eilę kitų svarbių tiesų, pvz. į buvimą Kristaus Kūno ir Kraujo Švč. Sakramente.

Frances Hackney susekė, kad jau šv. Ignacas Antiochietis, šv. Jono (Apaštalo) mokinys, nukan-kintas Romoje 109 m., tikėjo į Kristaus buvimą Švč. Sakramente. Jis taipgi tikėjo į Šv. Petro įpėdinių popiežių vyriausią galią Bažnyčioje. Tuogi tarpu anglikonizmas visa tai iškreipė.

Mūsų profesorė Hackney dabar tais dalykais dar giliau susidomėjo, ir, norėdama arčiau pažinti katalikybę, kreipėsi į Švč. Širdies vienuolyną, kur kun. dr. J. Ryan padėjo jai jieškoti religinės tiesos. Jis visų pirma jai davė paskaityti Christopherio Dawsono veikalą "Making of Europe" (Europos susidarymas) ir H. E. Cory "Odyssey of a Free Thinker" (Laisvamanio odisėja). Ji buvo nustebinta vienuolyno knygyne radusi visus Liuterio raštus. Tai atskleidė jai tiesą, kad katalikai vispusiškai reikalą pažįsta.

Tolimesnius įvykius ji pati taip nusako:

— Savo laisva valia ir pilnu įsitikinimu savo sprendimo tikslumu aš buvau priimta į katalikų Bažnyčią 1943 m. Nekaltų Vaikelių šventėje. Sekantį rytą priėmiau pirmą šv. Komuniją seselių koplyčioje Bethlehem kolegijoje, Ashfielde. —

Dar ji turėjo pergyventi sunkią vienvatę, nes anglikonų bažnyčioje ji buvo labai veikli įvairiose

organizacijose, o dabar staiga buvo atkirsta nuo tų darbų ir nuo tų pažįstamųjų bendradarbių.

— Tačiau, — rašo ji, — vienas dalykas pasiliko aiškus mano prote ir širdyje: "aš nebuvo sukvailinta kunigo", kaip tai išsitarė vienas anglikonų dvasininkas; ir "neišėjau iš proto", kaip tvirtai manė kitas. Padariau teisingą žingsnį, ir jeigu reikėtų — vėl tą patį padaryčiau. —

Vėliau ji surado gerų draugių ir draugų tarp katalikų, o ir ankstyvesnieji draugai atlyžo nuo to priešingo įkarščio. Naują savo gyvenimo kelią ji taip apibūdina:

— Esu daug laimingesnė negu anksčiau, nes galiu su tuo Evangelijoje aprašytuoju nuo gimimo akluoju pasakyti: "Aš žinau vieną dalyką: anksčiau buvau aklas, dabar matau."

10

• Mergaitės ilgesys

JAUNUTĖ *Marjorie M. Harding*, australė, kas sekmadienį eidavo į presbiterionų bažnyčią pamaldų ir į jų sekmadieninę mokyklą ir ten atidžiai viską sekdamo. Jos namai buvo netoli katalikų bažnyčios, kuri buvo atidaro- ma tik kas antrą savaitę, kada atvažiuodavo toliau gyvenantis kunigas. Tuo ji nesidomėjo, nes nuo pat mažens joje buvo iškiepytas nepasitikėjimas katalikybe ir jos niekinimas.

Kažkodėl jaunatvėje ji vis buvo kažkokio ilgėsio varginama, nesijautė laiminga. Namiškiai manė, kad ją reikia apgyvendinti kokiame bendrabuty, kur daugiau mergaičių. Su jomis besimaišydam, ji galės būti laiminga. Bejieškant tokio bendrabučio, buvo prisiminta viena seselių vedama mokykla, kuri atrodė labai patraukli, nes buvo arčiausiai namų, o be to — buvo gandas, kad seserys mergaites labai gražiai auklėja.

Marjorie, patyrusi, kad ją gali vežti į vienuolyno mokyklą, griežtai užprotestavo. Jai buvo baugu pasilikti seselių globoje. Tačiau namiškių prikalbama sutiko. Pirmas išpūdis vienuolyno bendrabuty jai buvo labai slegiantis. Desperatiškai ji norėjo greičiau grįžti į namus. Suraminimo atnešė tik kai viena seselė nuvedė ją į koplyčią. "Kažkaip iš karto aš pajutau, jog tenai yra Dievas", — rašo ji savo atsiminimų knygoje "This City of Peace". Taip ji vienuolyne ir apsiramino.

Iki šiol ji nebuvo pažinusi tikrai praktikuojančių katalikų. Dabar ji stebėjo seseles, moksleives, kurios katalikybę priėmė nuoširdžiai ir natūraliai. Pačiai Marjorie atsirado susidomėjimas daugiau katalikybę pažinti. Dabar ji skaitė kokius tik sugriebdama spaudinius apie katalikybę, tačiau iki pat mokyklos dienų pabaigos pasiliko karinga protestantė. Jai vis dėlto padarė gilų išpūdį patirta tiesa, kad negalės į dangų įeiti nekrikštyta. Vienu metu, eidama į valgomąjį, ji pro ašaras Kristaus kančios beveik negalėjo išvelgti, taip buvo susijaudinusi, nes ir ji pati juk buvo nekrikštyta. Dabar joje kilo noras tapti katalike. Ji rašo:

— Kai kuriuo atžvilgiu pajutau dar didesnę ilgesį: buvau nebenorinti toliau būti protestantė tarp tokios daugybės laimingų katalikų. —

Ji matė einančias prie šv. Komunijos ir pati norėjo tą patį daryti. "Niekas neįtarė, kad širdyje aš jau buvau katalikė, nors seserys sakydavo, jog jos meldžiasi už mano atsivertimą", — rašo ji.

Taip praėjo ketveri metai, bet ji niekam nepra-

sitarė apie savo troškimą tapti katalike — vis ne-
išdrįso.

Seselės rūpinosi, kad ji ir toliau mokslą tęstų katalikų mokykloje. Tėvai tam pritarė, nes vis dėlto matė ją dabar laimingesnę, kaip bet kada kitados. Ir taip ji įstojo į Šv. Marijos kolegiją, vedamą Loreto seselių. Čia ji jau ir savo katalikėms draugėms prasitardavo, kaip ji ilgisi priimti šv. Komuniją.

Toliau ji taip pasakoja savo gyvenimo istoriją:

— Netiesioginiai aš turėčiau būti dėkinga japonams už ankstyvesnį savo įsijungimą į katalikų Bažnyčią. Visoje Australijoje buvo kalbama apie gresiantį jų įsiveržimą. Tas pavojus paskatino mane greičiau veikti. Pagaliau aš paklausiau patarimo. Man buvo patarta visų pirma atsiklausti savo tėvų, prašant jų leidimo pradėti katalikų tikybos pamokas. Kokį ilgą laišką parašiau ir kokia buvo įtempta laukimo savaitė iki atėjo atsakymas. Maniau, kad tėvai jau nebenorės manęs niekada bematyti ... Kai mano nervingos rankos atidarė atsakymo voką, išskaičiau šiuos žodžius: "Daryk tai, kas manai tave padarys laimingą..." Ir taip prasi-
dėjo mano tikybos pamokos. —

Kadangi ji jau anksčiau mokykloje lankė tikybos pamokas ir buvo daug knygų apie katalikybę perskaičiusi, tai dabar tos pamokos ėjo greitai.

Ji buvo pakrikštyta Šv. Marijos bažnyčioje Melbourne, Australijoje. Su džiaugsmu priėmė pirmąją šv. Komuniją. Ji rašė:

— Daugiau manęs nebekankins ilgesys. Argi aš nesu narys didžiosios Dievo šeimos? Argi nesu

narys mistinio Kristaus kūno ir argi aš neturiu savo Geriausio Draugo, kuris manęs labiau jieškojo, negu aš Jo. Iš didžiosios šv. Augustino širdies skolinu tuos žodžius, parašytus po jo atsivertimo, kurie taip tiksliai išreiškia mano pačios patyrimą: "Sutvėrei Tu mus sau, o Dieve, ir nerami yra mūsų širdis, kol neatsilsės Tavyje".—

Nuo šio laiko savo laisvalaikį ji daugiausia pašvenčia skaitymui religinės literatūros, rašymui į katalikų laikraščius ir mokymui norinčių atsiverti į katalikybę.

11

Presbiterionės "derybos" su Dievu

TARP šviesiųjų Amerikos moterų ne eilinę vietą užima *Lucile Hasley*. Ji yra baigusi Milwaukee-Downer kolegiją ir meno studijas Wisconsin universitete. Ištekėjusi yra už Notre Dame profesoriaus Louis Hasley. Lucile Hasley yra talentinga rašytoja. Jos kūriniai spausdinami žurnaluose: *Sign*, *Extension*, *Catholic Digest*, *Woman's Day*, *Mademoiselle*. 1948 metais ji laimėjo pirmą premiją Katalikų Spaudos sąjungos paskelbtame novelių konkurse už savo kūrinį *Mažosios mergaitės*.

Vienu metu ji rašė:

— Aš laikau mirtina nuodėme duoti žmonėms nuobodų skaitymą.

Užtat jos raštai turi gyvą intrigą ir ji gauna daugelį laiškų iš visų kampų. Pvz. vienu metu ji gavo laišką iš Hollywoodo aktorės Una O'Connor ir kitą — iš Romos, raginantį parašyti straipsnį Ni-

gerijos misijų naudai... Ji suorganizavo kaimynių Palaimintojo Martyno klubą, į kurį dėjosi ir baltavidės, ir negrės; jos rinkdavosi pakaitomis įvairių narių namuose ir diskutavo įvairius katalikų gyvenimo klausimus. Lucilės Hasley raštai iš žurnalų yra surinkti į atskirą leidinį "Reproachfully Yours."

Mums, žinoma, įdomiau tos literatės vidaus gyvenimas, jos pasaulėžiūra. Jos motina yra buvusi katalikė, tačiau nuklydusi — ištekėjo už protestanto ir savo tikybos nebegalėjo praktikuoti. Jos tėvas buvo net presbiterionų diakonas, ir todėl mūsų rašytoja nuo pat mažens buvo auklėjama presbiterionų tikyboje. Tačiau protestantų šventovės jos ne-traukė. Katalikų bažnyčiose ji rado geresnę maldai nuotaiką ir patrauklų paslaptinumą. Bet tai tebuvo tik maža kibirkštėlė. Studijuojant Milwaukee-Downer kolegijoje, studentės privalėjo sekmadieniais eiti pamaldoms į savo bažnyčias. Iš pradžių ji ėjo tai į vieną, tai į kitą protestantų bažnyčią, bet, kai jas visas buvo aplankiusi, tada ėmė slėptis kur drabužių sandėliuose, naudodama rankinę elektros lemputę ką nors skaityti, kad tik nereikėtų eiti į bažnyčią.

Persikėlusį į Wisconsiną universitetą, ji rado kitas nuotaikas; apie tai ji rašo:

— Pagaliau aš tapau "laisva". Gyvenimas dabar man tereiškę gražiai apsirengti, pašokti, pafliртуoti su vyrais, išeiti į pasilinksminimus ir surinkti kuo daugiausia studenčių draugijų ženklelių... Kas liečia dvasinį gyvenimą, tuo nesidomėjau ir neįėjau, kad man ko trūksta...—

Pasitaikė, kad vienoje studentų draugijoje ji susipažino su katalike kolege McCarthy, kuri vėliau gyveno tame pat kambaryje. Ji busimąją mūsų rašytoją stebino savo nuoširdžiu tikėjimu. Kas vakarą ji klaupdavosi maldai, su rožančiumi rankose, ir buvo taip rimta, lyg ji "kalbėtų telefonu su Dievu ar šventaisiais". Jeigu kada Lucile Hasley buvo spaudžiama kokio rūpesčio, jos naujoji draugė nekartą pratardavo:

— Nesirūpink, šį rytą aš paaukojau savo Komuniją už tave...

Ta mergaitė kas rytą, lijo ar snigo, bėgo į bažnyčią.

Vienas profesorius, dėstydamas renesanso laikų satyrą, dažnai įgeldavo katalikams. Lucile Hasley pradėjo jausti jo atžvilgiu lyg neapykantą. Taip jis neturėjo daryti prieš katalikus! Iš kitos pusės — žiūrėdama į tą savo draugę katalikę, ji jos gailėjosi, kad gyvenime ši negalės nei gimimų kontrole naudotis, nei atsiskirti nuo vyro, jeigu šis bus negeras...

Ir vis dėlto katalikybė jai atrodė kažkas ypatingo. Kartą ji parašė minėtam profesoriui rašinį, kaip jis reikalavo — su priekaištais Bažnyčiai — ir gale pridėjo pastabą:

— Gerai. Parašiau taip, kaip reikalaujama. Tačiau kurią dieną aš pati tapsiu viena iš tų katalikių.

Kai ji tą rašė, tenorėjo tik pareikšti savotišką protestą prieš profesorių, tada nemanė tapti katalike, ir vis dėlto — praslinkus keturiems mėnesiams — ji jau buvo katalikė.

Nelaimei, ji tuo laiku susirgo ir baisiai pergyveno mintį, kad jai gali tekti atsilikti moksle nuo

kitų. Dabar ji pati nutarė maldoje jieškoti pagalbos, bet nei tie maldos žodžiai jai nesimezgė. Tada ji padarė tokias "derybas" su Dievu:

— Kas ir kur Tu bebūtumei, jeigu mane išgelbėsi iš šios nelaimės, garbės žodžiu prižadau, aš tyrinėsiu Tave. —

Ir ji išgijo. Nuo jos buvo nuimti raiščiai ir ji vėl galėjo grįžti į kolegiją. Nors satyros klasėje nebuvo augštinami kunigai, tačiau ji dabar, sugrįžusi į universitetą, laikė duotą garbės žodį ir nuėjo pas katalikų kunigą aiškintis apie Dievą. Po keletos tokių pasikalbėjimų ji panoro tapti katalike.

Bet čia ir vėl tas naujas nuotykis jos gyvenime: ji sunkiai susirgo širdies liga ir specialistai jai pasakė, kad ji dabar pasiliks pusiau invalidė. Ligos ji buvo parblokšta gulėti augštielninka. Jai atrodė, kad jos gyvenimas pasibaigė akligmatvyje. Beliko jai viena paguoda — knygos. Ji ėmė skaityti raštus Bernanos, Peguy, Mauriac, Bloy, Undset, Chestertono, Houselanderio ir kitų. "Ir tie talentingi rašytojai vienu taikliu palyginimu daugiau kai kurias tiesas nušviesdavo, kaip kai kurie filosofai ar teologai savo sausu protavimu", — rašo ji.

Dar didesnės reikšmės jai darė skaitymas raštų šventųjų: šv. Teresės, šv. Pranciškaus Saleziečio, šv. Jono nuo Kryžiaus, šv. Elzbietos, šv. Kotrynos Senietės... Pagaliau ji pati perėjo į katalikybę.

— Man ėmė atsidaryti durys į naujus rūmus... Pagaliau nebegalėjau ilgiau susilaikyti, ir, paėmusi pieštuką, parašiau pirmąjį katalikišką rašinį, — pasakoja ji. Savo tą rašinį parodė šv. Komuniją atnešusiam kunigui. Šis patarė, kad joks "pilno

proto katalikų redaktorius tokio rašinio nespausdintų, bet visgi rašymas gali jus gaivinti..."

Ir dabar prasidėjo jos uolus rašymas. Tai padėjo jai dar daugiau gilintis į pasaulėžiūros klausimus. Ji atrado asketinę ir mistinę teologiją. Ji ėmė daugiau žavėtis pasauliečių apaštalavimo mintimi. Ji suprato, kad krikštas ir įstojimas į katalikų Bažnyčią — tai tik pradžia, kad pilnesnis gyvenimas išsivysto toliau. Ir juo toliau ji gyveno, juo labiau, kaip ji pati sakosi, jautė "katalikiško gyvenimo džiaugsmą".

12

Rašytojo duktė - mirčiai nuskirtųjų tarnyboje

DIDIS buvo amerikiečių rašytojas *Hawthorne*. Jis išgarsėjo ne tik vertingais savo raštais, bet ir valstybine veikla — buvo netgi JAV pasiuntinys Anglijoje. Tie laimėjimai atidarė jų šeimai duris į garsiausias pasaulio vietas: jų vaikai lankėsi, svečiavosi Portugalijos karalių rūmuose, o kartą mažoji jo duktė Rožytė, užsižiūrėjusi į Vatikano grožybes, bekrykštaudama po popiežiaus sodus, nepamatė, kaip atsidaužė į Pijų IX, išėjusį pasivaikščioti. Šv. Tėvas į motinos susirūpinimą atsakė šypsniu, o mažytę paglostė ir davė jai savo palaiminimą...

Tačiau Hawthornu šeima nebuvo katalikai. Tai puritonai iš Concord apylinkės. Tėvas bažnyčion beveik nė neidavo, nors šioją tokį tikėjimą turėjo. Panašioje dvasioje išaugo ir vaikai, jų tarpe ir Rožė, apie kurią mes čia norime plačiau prisiminti. Protestantų tėvų duktė, ji buvo toli nuo katalikų ti-

kėjimo. Vis tik kelionės po Italiją, meniškos bažnyčios ir puikios pamaldos buvo į ją tiek paveikusios, kad, kai ji ištekėjo už Jurgio Lathrop (irgi rašytojo), jie savo pirmąjį kūdikį pakrikštijo... katalikų bažnyčioje, patys toli gražu nebūdami katalikais.

Bet gyvenimas Rožei buvo gausus skaudžiomis pamokomis. Gana anksti mirė jos tėvai, mirė ir numylėtasai jos sūnelis. Vyras tarpais mėgo gėrimą ir buvo sunkiai sugyvenamo būdo. Rožė Hawthorne-Lathrop turėjo daug kantrybės. Naujos šviesos į jų gyvenimą ėmė įnešti atsivertęs į katalikybę vienas jų šeimos draugas. Gal jo sudomintas ir vyras ėmė daugiau skaityti knygas apie tikėjimą, kalbėtis su tuo draugu apie religinius klausimus, kai Rožė megzdavo ir klausydavosi. Tarpais jau jie pradėjo užsukti ir į katalikų bažnyčią ir čia klausydavosi Evangelijos žodžių. Pagaliau 1891 m. Jurgis ir Rožė Lathropai perėjo į katalikų tikėjimą. Jurgis savo miklia plunksna stojo į apaštalavimo tarnybą, šeima pradėjo naują gyvenimą. Tačiau suaugusiam žmogui, su įsigalėjusiais įpročiais, ne taip lengva gyvenimą pritaikyti prie naujų įsitikinimų. Vyras vis tiek pasirodė sunkiai sugyvenamas ir garsiojo rašytojo duktė nusprendė gyvenimą vesti savarankiškai.

Rytais pastiprindama save šv. Komunija, ji pagaliau pasiryžo atsiduoti nelaimingųjų tarnybai. Gal ją prie to paskatino atminimas geraširdės motinos, kuri dukterims sakydavo, kad reikia padėti vargšams ir daryti jiems ne tą, ką tu pats nori, o įspėti, ko jie nori. Juk besilankant Italijoje jų motina rodė šv. Sebastiono statulą ir aiškino: jis visiš-

kai nugalėjo kančią; matyti, kad jis noriai pakelia pasiaukojimą, nors ir jis jaučia sopulį. Gal ją palenkė prisiminimas sesers, kuri savo gyvenimą pašventė Londono priemiesčių varguomenei ir pati mirė varge. Gal daug įtakos padarė baisus likimas jos pažįstamos, kuri, susirgusi vėžio liga, buvo atstumta visų ir nugabenta mirčiai į apleistą nepagydomųjų vietą. Gal tas viskas susidėjo į krūvą ir, savo širdies sopulio vedama, garsiojo rašytojo duktė, būdama taipgi kito rašytojo žmona, o ir pati turėdama didelius plunksnos gabumus, pasiryžo savo gyvenimą pavesti slaugymui nepagydoma vėžio forma susirgusių ligonių.

— Mano gyvenimas priklauso Dievui ir neturtingiesiems, — buvo jos šūkis.

Visų pirma ji stojo į vėžio liga sergančių ligoninę, išmoko slaugės darbo. Jau ir čia reta kuri moteris ištesėdavo, bet ji pakėlė viską ir nutarė globoti tuos, kurių sveikata taip bloga, kad ir iš tos ligoninės išmetami, ir namiškiai jų nenori laikyti. Iš pradžių jai taip buvo baisios mirtinio vėžio išestos žaizdos, kad ji net drebėdavo jas perrišinėdama. Bet ji pasiryžo nugalėti viską dėl tų nelaimingųjų, kurių vienintelis nusikaltimas buvo tas, kad jie susirgo nepagydoma liga, kurie neturėjo kur prisiglausti, kurių dalia — skurdžiausia pastogė ir kurių vienintelė viltis — bevardis paniekintojo kars-tas.

Rožė Hawthorne-Lathrop nutarė jiems pradėti nors mažytę ligoninę. Sukrapščiusi paskutinius centus, pardavusi net savo kai kuriuos asmeniškus ir jai pačiai reikalingus daiktus, skurdžioje miesto

dalyje, kur iš trijų pusių buvo tvartai, ji išnuomavo tris kambarėlius ir sandėliuką. Iš čia ji pradėjo vaikščioti po neturtingiausių miesto užkampius, jieškodama labiausiai apleistų, vėžiu sergančių ligonių. Nusinešusi tvarsčių, apraišiodavo jų žaizdas, pagelbėdavo kuo galėdama. Tuos nelaiminguosius, kurių nei namiškiai nenorėdavo laikyti, ji ėmė, kiek buvo vietos, atsigabenti pas save. Suprantama, kad ji galėjo priimti tik sergančias moteris ir tai tas, kurios buvo taip neturtingos, kad negalėjo užsimokėti už ligoninę ir apie kurias gydytojas buvo pasakęs, kad joms nebėra vilties išgyti... Ji jaučė, kad šitokie ligoniai niekam kitam neįdomūs, jie lyg tas smėliuotas kelias, ties kuriuo nėra nei medžio, nei kalnelio, kuris nieko netraukia.

Šitokiu nepaprastu rašytojo dukters pasišventimu daug kas ėmė domėtis. Garsas apie jos heroiškus darbus pasiekė net ir laikraščius. Iš čia sužinoję ligoniai, kad atsirado nuostabi moteris, kuri ir jais, visų atstumtaisiais, nori rūpintis, pradėjo dar gausiau į ją kreiptis. O pagalbos jie buvo reikalingi — juk kiti neturėjo net reikiamų drabužių, nei žmoniškų batų. Į šliures įsistoję eidami į perrišimo punktus, jie peršaldavo ir tas dar greičiau priartindavo jų neišvengiamą mirtį. Tokie veržėsi į naujos geradarės pastogę, o ta artimo meilės apaštale į juos kalbėjo:

— Gal aš neturėsiu pinigų ugnelei, gal nevisada turėsime pakankamai pavalgyti, bet ir tuo truputėliu, ką turėsiu, mielai dalinsiuosi su jumis.—

Savo skurdžiame bute rašytojo duktė neturėjo virtuvėlės ir ji su ligoniais, kaip čigonai daro, ant

ugniakurio užkaisdavo puodą. Buvo dienų, kad neturėjo nei kavos, nei šilimos. Bet tuo vargu visi lygiai dalinosi. Kai ta geradarė nebegalėjo sutalpinti visų baisios ligos paliestųjų į tam pavestuosius kambarius, ji pastatė lovą ir savo kambarėly; čia priglaudė vieną moterį, baisiai nepagydomo vėžio sužalotą:

— Noriu visiems parodyti, kad vėžio liga neuzkrečiama, kad giminės neturi išstumti tų nelaimingųjų iš savo namų, — guodėsi ji lankytojams.

Ir taip ji kas rytas nuo pusės šeštos iš ryto iki vienuoliktos valandos nakties raišiojo šurpias ligonių žaizdas savo bute ar eidavo lankyti nepagydomų ligonių jų skurdžiausiose patalpose, kol pati, karščio perimta, atgulė į lovą. Tada jos priglaustoji nepagydomu vėžiu serganti ligonė paruošdavo jai skurdų užkandį, atsiklaupusi prie tos didžios geradarės lovos ir, į jos liguistą ranką įspraudusi relikviją, kalbėjo rožančių, meldama sveikatos.

Ji pasveiko. Protarpiais ją aplankydavo giminės ir seni pažįstami, maldaudavo mesti šį pavojingą užsiėmimą, bet ligonių ir vargšų meilė buvo didesnė, negu visi pavojai ir vargai.

Kartą ją pakvietė prie ypatingo ligonio, prie lovos, kur laukė artėjančios mirties jos pačios vyras, tas pats, kuris jai buvo sudaręs nepakeliamą gyvenimą namuose.

— Jį aplankė kunigas, suteikęs jam paskutinius patarnavimus, — pasakė kažkas. Jos akys prisipildė ašaromis. Kai ji pasilenkė prie ligonio, ašaros nukrito ant jo rankų. Jo lūpas papuošė šypsena ir jis prieš mirtį silpnu balsu dar pratarė:

— Rožele, atleiski man už tuos sunkius metus...

Nebegalėdama savo skurdžioj pastogėj sutalpinti visų nepagydomųjų, kurie jieškojo čia pagalbos, ji buvo dėkinga laikraščiams, kurie dabar ėmė garsinti šios ligonių globos didelę svarbą. Pradėjo atsirasti ir žymesnių geradarių. Ji jau galėjo rasti didesnes patalpas. Tačiau, viena neapraišiosi viso pasaulio žaizdų, o pasamdyti slaugių tokiam baisiam darbui — prie pūliuojančių žaizdų, prie ligonių, kuriems kitos vilties nebėra, tik karstas — ne labai kas nori. Tai meilės apaštale, rašytojo duktė, palinko steigti vienuolyną, kuriame susiburtų daugiau pasišventėlių. Gana greitai ji atrado draugę, kuri buvo tos pačios minties. Jos tarp savęs kalbėjo:

— Mes gi tik pildome paprastą Kristaus įsakymą — priglauti atmetuosius. Juk Bažnyčios vadovai yra nekartą sakę: Kristus taip mylėjo žmones, kad būtų atėjęs į pasaulį numirti net dėl vienos sielos išganymo. Tai argi nebūtų keista, kad neatsirastų keletas moterų, kurios sutiktų savo gyvenimą pašvęsti šios rūšies meilės darbams, nešdamos paguodą kenčiančių sieloms?! —

Ir taip buvo įsteigtas jų vienuolynas, pasivadinęs Šv. Rožės iš Limos Domininkonių Seserų kongregacija, kuri dabar yra paplitusi net penkiose diecezijose — New Yorko, Philadelphijos, Fall River, St. Paul ir Savannah-Atlanta. Jos buvo įsteigtos 1896 m., o dabar jau tam neišpasakytai sunkiam darbui yra pasišventusių net 70 seserų.

— Tu negali taip ištesėti, užsimuši čia besipliekdama, — jautriai kalbėjo brolis to vienuolyno steigėjos Rožės Hawthorne-Lathrop.

Bet ji buvo pasiryžusi. Turėdama prieš akis ligonius, ji kalbėjo vieną kartą:

— Aš noriu juos mylėti. Tikriausias kelias tą įvykdyti yra daryti viską, ką gali, kad parodytume, jog susirūpinimas jais nesibaigia vien tik pasveikinimu praeinant. Noriu jiems taip pagelbėti, kad jie suprastų, jog jie laikomi tokie patys žmonės, iš to pat molio, kaip ir visi kiti... —

Kaip jos pagalba buvo reikalinga, gali parodyti vienas atsitikimas iš daugelio: kartą ji mieste aptiko suskurdusį, suvargusį ligonį. Kepurę rankoj laikydamas, jis priėjo prašyti pagalbos ir, vargiai begalėdamas ant kojų pastovėti, prisišliejo prie medžio.

Sujaudinta tokio skurdo, priglaudė jį savo namuose. Atėjusi ryto metą jo aplankyti į kambarį, rado besėdintį ant lovos briaunos. Jis pakilo, pažengė porą žingsnių link jos, bet staiga prapliupo kraujo srovė iš jo burnos, aptaškydama geradarės drabužius ir kojas, ir jis sukniubo čia pat negyvas.

Nepaprastas pasišventimas — rado atgarsio žmonėse. Aukos pradėjo gausiau plaukti ir R. Hawthorne-Lathrop galėjo pasidžiaugti net New Yorko užmiesty įsteigusi puikią prieglaudą nepagydomu vėžiu sergantiesiems. Čia, kaip kažkas išsireiškė, "mirštantieji pacientai linksmino kitus mirštančiuosius." Įstaigos taip išsiplėtė, kad jų išlaikymui metams reikėjo turėti netoli 100,000 dolerių. Kas galėjo manyti, kad motina Alfonsa (šitokią vardą pasirinko naujojo vienuolyno kūrėja Rožė Hawthorne-Lathrop), dirbdama taip baisiose sąlygose, galės sulaukti net 75 m. amžiaus, o šitokią jubilėjų ji šventė

1926 m. Jos nuopelnus įvertindamas net Rotary klubas atsiuntė medalį. Bet jos amžius jau buvo neilgas. Ji geso ir geso, nors iki paskutinės dienos vis dirbo, daugiausia rašydama padėkos laiškus geradariams. Ir... vieną vasaros rytą atrado ją užmigusią miegu amžinuoju. Laidotuvėse prie karsto susirinko ne tik minios jos gerbėjų, bet ir daugybė kunigų, prelatų ir pats arkivyskupas. Jos gyvenimą puikiai aprašė kita konvertite rašytoja Burton knygoje "Sorrow Built A Bridge". Ta didžioji pasišventėlė gyveno pagal mintį Ozanamo, kuris pasakė:

— Verta didelės garbės ta pagalba, kada su tiekimu duonos maitintojos jungiamas paguodą nešantis apsilankymas, šviesos spindulį atnešąs mielas patarimas; — kada draugiškas rankos paspaudimas atgaivina bimirštantį pasitikėjimą, — kada vargšas aptarnaujamas su pagarba, ne tik kaip lygus, bet net kaip augštesnis, nes jis kenčia tą, ko mes gal neįstengtume iškentėti, — kada jaučiama, jog jis yra Dievo pasiuntinys, siųstas, kad mes turėtume progos įrodyti savo teisingumą ir meilę, — siųstas, kad mus išganytų mūsų gerais darbais. —

13

• Vienos rusės istorija

ALEKSANDRAS *Iswolsky* — buvo Rusijos pasiuntinys Paryžiuje. Prasidėjo Rusijos revoliucija. Ambasadorius *Iswolsky* atsisakė būti bolševikų Rusijos atstovu ir tas įnešė daug atmainų į jo dukters — Elenos — gyvenimą. Nuo pat karo, nuo 1914 iki 1917 m., ji buvo gailestingoji seselė Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Prancūzijoje. Tai buvo jos talka, apsiimta iš geros valios, bet, kai tėvas neteko tarnybos, o tuo labiau kai 1919 m. jos tėvas mirė, jauna našlaitė turėjo pati apsirūpinti pragyvenimu. Darbo ji nesibijojo; gavo progos užimti įvairias tarnybas: sekretorė, vertėja, mokytoja, vienu metu ji netgi buvo padavėja restorane, ir vėl — reporterė, žurnalistė.

Dirbdama ji brendo, domėjosi gyvenimo klausimais. Ilgus metus praleidusi katalikų krašte, ji, nors pati buvo rusų ortodoksų tikybos, ėmė domėtis katalikų religija. Surado, kad visa eilė garsių

rusų yra atsivertę į katalikų tikėjimą: taip pvz. rusų rašytojas Viačeslovas Ivanovas, garsus rusų filosofas Solovjovas. Elena Iswolsky netgi susipažino su viena ruse, kuri, priėmusi katalikų tikybą, buvo įstojusi į vienuolyną. Ši rusė vienuolė buvo tokia maloni, kad savo vientautę Eleną Iswolsky pasikvietė į benediktinių vienuolyną, netgi išrūpindama iš vyskupo specialų leidimą jai eiti į klauzūrą, gyventi su vienuolėmis ir, taip sakant, pažinti visas jų vienuolyno paslaptis.

Tos dienos vienuolyne jai padarė nepaprastą įspūdį. Jau ir anksčiau, būdama gailestinga sesele ligoninėje, ji turėjo ypatingą pergyvenimą: ji slaugė vieną britų kareivį, kuris, pajutęs besiartinančią mirtį, paprašė katalikų kunigo. Kunigas atvyko. Kambaryje tebuvo tik trys žmonės: kunigas, mirštantysis ir Elena Iswolsky. Ta scena jai paliko neišdildomą atminimą širdy ir didelę pagarbą Katalikų Bažnyčiai.

Dabar gi, kelioms dienoms apsigyvenusi vienuolyne ir globojama kitos rusės, atsivertusios į katalikybę, ji dar daugiau pergyveno:

— Jaučiausi, kaip tas kalnų keleivis, kuris po sunkaus kopimo pasiekia kalno viršūnę ir alsuoja tyrą augštumą orą, — rašo ji savo knygoje "Light Before Dusk."

— Čia, vienuolyno knygyne, ar savo pasikalbėjimuose su seselėmis aš pamažu atradau visas katalikų kultūros brangenybes, — prisipažįsta ji savo jau minėtoje knygoje.

Ji ypač persiėmė dviem dalykais: vienybe, susijungimu rusų ortodoksų Bažnyčios su katalikų ir,

antra, puikiais popiežių raštais (enciklikomis) apie žmonijos būvio pagerinimą (socialines reformas).

Ir taip ji, turėdama 25 m. amžiaus, 1923 m., perėjo į katalikų tikėjimą. Savo tikėjimą ji dar sustiprino skaitydama raštus tokio Dievo jieškotojo, kaip Riviere, skaitydama raštus ir bendraudama su garsiais konvertitais, rašytojais P. Claudel, Charles du Bos, J. Maritain.

Ji dabar pati užsidegė noru kuo daugiau savo tautos žmonių patraukti prie katalikybės ir, susidariusi vienminčių būrelį, buvo tikra apaštale.

Skaitydama veikalus garsaus prancūzų konvertito Charles Peguy, kuris Didžiojo karo metu žuvo fronte, ji ne tik labiau pamilo katalikybę, bet ir nuoširdžiai suartėjo su kitais Peguy gerbėjais, su jauna, veikliąja katalikų inteligentija Prancūzijoje. Dažnai ji lankė į katalikybę atsivertusio filosofo Maritaino namus ir čia jų privačioj koplyčioj drauge meldėsi, meditavo, o svarbiausia — posėdžiuose svarstė su kitais garsiais žmonėmis, kaip greičiau palenkti Kristaus Evangelijos mokslui šių dienų pasaulį. Ji bendravo ir su garsiu rusų filosofu Berdiajevu, kuris tiek pagarbos parodo katalikų Bažnyčiai.

Kuo tolyn, tuo labyn rašytoja Elena Iswolsky įsitraukė į gaivastingus jaunųjų Prancūzijos katalikų sąjūdžius. Ji susipažino su "Esprit" (Dvasia) redaktoriumi E. Mounier. Šis laikraštis kovojo už darbo ir vargo žmonių gerovę, jo bendradarbiai dirbo be atlyginimo, norėdami kuo daugiau pasišvęsti didžiajai idėjai — viską atnaujinti Kristuje. Jie sudarė stiprų sąjūdį. Rinkdavosi į pigias Pary-

žiaus kavines ir čia, radę kur nuošalų kambarėlį, svarstė, kaip sėkmingiau tęsti kovą dėl darbo žmonių gerovės, dėl pasaulio atgimimo. Netgi sušaukdavo kongresus savo sekėjų iš visos Prancūzijos, kur susirinkdavo jaunų gydytojų, ekonomistų, rašytojų. Kartais į tuos jų sąskrydžius atvykdavo vienminčių net iš Vokietijos, Ispanijos; jų sąjūdis ėmė darytis tarptautinio pobūdžio. Kiekvienas to sąjūdžio narys, taigi ir Elena Iswolski, darė priešaišką visų pirma stengtis sukrikščioninti savo aplinkumą, daryti gerą įtaką tarp žmonių, su kuriais dirbama. Ji labai uoliai ėmė studijuoti Šv. Tėvo enciklikas, kaip "Rerum novarum", kur buvo ištisa visuomenės atnaujinimo programa, kuria domėjosi, vertino net kitų tikėjamų šviesesni žmonės.

Šalia tokio visuomeninio darbo kas metai ji ir kiti vienminčiai atlikdavo rekolekcijas, nes jie laikė susikaupimą, gilesnę dvasinę gyvenimą neatskiriamu visuomeninio veikimo pagrindu ir talkininku.

Panašus jaunų Prancūzijos katalikų sąjūdis grupavosi ir apie kitą žurnalą — "Temps Present" (Dabartis). Jie gan dažnai rinkdavosi į bažnyčią išklausti savo užprašytų mišių, kurių metu pakaitomis su kunigu kalbėdavo tos didžiosios aukos maldas. Taip atsigaivinę dvasia jie godžiai metėsi į visuomeninį veikimą.

— Jei Prancūzijos siela yra dar gyva, jei jos dvasia dar nėra palūžusi, tai tame daug yra nuopelnų tų atsidavusių krikščionijos kovūnų, — rašo ta konvertite E. Iswolsky.

Ji labai nustebo Paryžiuje suradusi daugiau pabėgėlių rusų šeimų, kurios, nors ir pasilikusios

savo senoj tikyboj, nuoširdžiai garbino šv. Teresėlę, netgi važiuodamos prie jos kapo į Lisieux. Ji netgi atrado rusų, kurie pagarbiai lankė katalikų šventovę — Liurdą ir net ligoje prašė Liurdo vandens.

Darbas pasišventusių katalikų kunigų ir vienuolių, kurie eidavo į raudonuosius Paryžiaus priemiesčius ir čia dideliame varge rūpinosi gelbėti darbininkų, visuomenės atstumtųjų sielas, darė didelį išpūdį konvertitei E. Iswolsky.

Ji vis labiau įsisuko į katalikiško veikimo ratą, sueidama į pažintį su tokiais garsiais katalikų rašytojais, kaip Fr. Mauriac.

Užėjus karo nelaimėi, ji buvo liudininkė didelio religinio atsparumo. Kai ji atlankė Liurdą, kur buvo daug pabėgėlių, ten rado kas pusvalandį kalbant rožančių prie Dievo Motinos. Prancūzijos katalikai taip mylėjo spaudą. Pavyzdžiui, tėv. Carre norėjo atgaivinti dėl karo sustojusį jaunimo laikraštį "Revue des Jeunes". Jo sveikata buvo taip sumenkusi, kad gydytojas uždraudė net mišias laikyti ir pamokslauti. Tada jis, lovoj gulėdamas, diktavo straipsnius savo atgaivinamam laikraščiui.

Katalikų darbininkų unijos Prancūzijoje, kaip liudija E. Iswolsky, turėjo didelės, geros įtakos. Ji paduoda šiuos reikšmingus socialistų laikraščio žodžius:

— Skausmingoje politinėje ir ideologinėje krizėje, per kurią perėjo Prancūzija paskutiniaisiais metais, krikščionių darbininkų unijos parodė ypatingą dvasios stiprumą ir atsparumą. —

Vokiečiams okupavus Prancūziją, rašytojai E. Iswolsky pavyko pabėgti paskutiniais traukiniais iš Paryžiaus. Nuo 1941 metų ji pasiekusi Jungt. Amer. Valstybes ir čia daug rašo religiniais ir socialiniais klausimais. Išėjo jos knyga anglų kalba "Rusijos siela". Savo raštuose ji pabrėžia:

— Mes privalome būti ir melstis, tvirtai tikėdami, kad kiekviena asmeniška pastanga, kiekvienas mūsų tikėjimo pareiškimas yra nors maža sėkla didžiajai pjūčiai. —

14

Piligrimė į Karaliaus rūmus

TARP naujųjų moterų rašytojų žymią vietą užima *Frances Parkinson Keyes*, kurios veikalų buvo patekę į labiausiai Amerikoje perkamų knygų skaičių. Ji yra gimusi 1885 m. Virginijos universiteto Monroe rūmuose, kur jos tėvas profesoriavo. Ji uoliai siekė augštojo mokslo, nors turėjo jį truputiuką pertraukti kai ištekėjo. Vis dėlto 1921 m. įsigijo literatūros daktarės laipsnį.

Jos vyras H. W. Keyes buvo New Hampshire gubernatorius, o vėliau JAV senatorius, todėl ji turėjo progos bendrauti su pačiose viršūnėse esančiais žmonėmis. Be to, ji labai daug keliavo po pasaulį, daug kartų buvo Europoj, P. Amerikoj, Irane. Savo patirtus įspūdžius įpynė į rašomus romanus ir apysakas, suteikdama savo kūriniams plačią istorinę bazę. Spauda buvo jos sritis. Daugelį metų ji rašė į žurnalą "Good Housekeeping", redagavo "National Historical Magazine", parašė daug kny-

gų. Už didžius nuopelnus dvasiniam šio krašto gyvenimui 1946 m. gavo "Sienos medalį".

Tačiau mums yra įdomiau susipažinti su šios moters vidaus pasauliu. Savo atsiminimuose ji džiaugiasi, kad nuo jaunystės yra turėjusi tikėjimą ir visada rasdavusi paguodą maldoje. Jau ketvirtais amžiaus metais močiutė ją išmokė skaityti Šv. Raštą. Apie tai ji taip dabar sako:

— Šv. Rašto posakiai man natūraliai ateina į mintį. Aš galiu atmintinai pasakyti ištisus puslapius. Negalvočiau keliauti be Šv. Rašto, kaip ir be dantų šepetuko. Praslinkus net penkioms dešimtims metų po mano taip artimo bendravimo su Šv. Raštu, jame vis atrandu naują prasmę ir naujas vertybes. —

Jos seneliai buvo kongregacionalistai. Ji ištėkėjo taip pat už tos pačios tikybos vyro ir uoliai lankė jų bažnyčią. Nuo mažens pamėgusi maldą, ji norėdavo ne tik rytais ir vakarais, bet ir dažniau pasimelsti. Kadangi kongregacionalistų bažnyčią ji rasdavo dažnai uždarytą, tai įslinkdavo į katalikų. Kai gavo žinią, kad jos pirmoji novelė priimta spausdinti žurnale, buvo taip kupina džiaugsmo, kad būtinai norėjo su kuo nors pasidalinti. Kadangi vyro nebuvo namie, tai nuskubėjo į bažnyčią.

Jai darė didelį įspūdį kat. Bažnyčios tvirtas laikymasis dorovės dėsnių. Ji matė griežtą Bažnyčios nusistatymą ne tik prieš septynias didžiąsias nuodėmes, bet ir prieš bet kokią išsigimimą ir palaidumą, nežiūrint, kad šiais klausimais aplinkiniame pasaulyje viešpatavo didelis sąmyšis ir chaosas. Rašytoją žavėjo, kad Bažnyčia smerkė nešvarią

literatūrą, žemus draminius vaidinimus, gynė moterystės ir šeimos gyvenimo šventumą. Stebėdama Katalikų Bažnyčios liniją, ji įsitikino, kad dvasinės senovės vertybės nėra dingusios, kad jos visada pasilieka gyvos ir esminės. Lankydamą Pietų Ameriką, ji dažnai užeidavo į bažnyčią. Buvo aplankiusi ir garsiąją šv. Onos bažnyčią Kanadoje, kuri jai padarė taip gilų įspūdį, kad, grįžusi į viešbutį, parašė jos garbei sonetą. Paskaitė eilėraščių su ja keliavusiai draugei. Kai baigė skaityti, matė, kad draugės akys buvo pilnos ašarų ir ji tik tiek pasakė:

— Džiaugiuosi, kad ir aš buvau drauge su tavimi toje šventovėje. —

Palaiptiesiui ji pati ėmė linkti prie katalikybės. Tai jausdami artimieji pradėjo kalbėti, kad perėjimas į katalikybę galėtų pakenkti jos karjerai, kad jokia moteris, turinti tokį šviesų protą, negalėtų pasirašyti "po aklu katalikybės tikėjimu".

Rašytojos darbas vis labiau ją vertė lankyti katalikiškus kraštus. Ji buvo pakviesta parašyti knygą apie šv. Teresėlę. Rinkdama medžiagą, apsigyveno benediktinių vienuolyne, taip pat palaiptiesiui artimą ryšį su Lisieux karmelitėmis, kur buvo gyvenusi ir šv. Teresė. Rašytojai giliai į širdį smigo džiaugsmingas, šventas seselių gyvenimas. Ji galėjo stebėti šventumo grožį ir patrauklumą. Ji turėjo progos sutikti daug kunigų, prelatų ir vienuolių. Jai darė gilų įspūdį jų dvasingumas.

Kartą žymus valstybininkas jai pasakė:

— Kur tik jūs bekeliautumėte, atminkite, kad visada jūs rasite du džentelmenus: britų vicekon-

sulą ir katalikų kunigą. Jeigu pakliūsite į kokią nelaimę, eikite pas vieną ar kitą, ir jie jums padės. —

Ji apsisprendė nueiti pasikalbėti su vyskupu. Kai baigė pasakoti savo vidaus pergyvenimus, vyskupas pasakė, jog jis mielai yra pasiruošęs padėti, kad ji būtų priimta į katalikų Bažnyčią. 1939 m. vyskupas Bayeux Lisieux miestelyje ją priėmė į katalikybę. Dar prieš savo atsivertimą ji buvo parašiusi knygą apie šv. Teresėlę, pavadintą "Written in Heaven", o savo atsivertimą aprašė knygoje "Along a Little Way". Kaip iš šios knygos pavadinimo matyti, ji buvo pamėgusi šv. Teresėlės pramintą mažąjį tobulybės kelią.

— Aš buvau savo sąmonėje tikra, — rašo ji, — kad šv. Teresėlė padėjo man rasti kelią, kuris, būdamas didelis ar mažas, tikrumoje buvo mano kelias. —

Toliau ji rašo, kaip tuo metu turėjusi sunkią darbo naštą. Reikėdavo dar važinėti su paskaitomis. Pervargusi krisdavo į lovą, bet iš didelio persitempimo negalėdavo užmigti. Tada ilgas valandas panaudodavo maldai. Ji labai džiaugėsi, kad į katalikų Bažnyčią buvo priimta toje Dievo Motinos bažnyčioje, kur šv. Teresėlė priėmė savo pirmąją šv. Komuniją.

Kai pasklido pasaulyje žinia apie jos atsivertimą, pradėjo plaukti dovanos ir telegramos. Iš paties šv. Tėvo gavo palaiminimą. O iš seselių pasipylė tikras džiaugsmingų sveikinimų lietus. Vyskupas jai priminė uoliai sunaudoti Kūrėjo suteiktas dovanas ir gabumus. Priminė, kad gerasis Dievas

nėra kietas valdovas, bet švelnus tėvas. Jis džiaugiasi savo vaikų laime.

— Ir tada, — pasakojasi ji, — aš pasijutau nublokšta į platų ir puikų vieškelį. Supratau, kad gyvenime nebepakliūsiu į akligatvį. Vis bus išėitis... Tikėjimas vis švies mano kelią... Dieviškoji meilė keliaus su manimi ir, kaip piligrimę, ves į Karaliaus rūmus. —

15

Sprendžiant gyvenimo mįslę

KAIP nuostabiais keliais žmogų nuveda vidinio balso šauksmas, mums pademonstruoja istorikės, poetės *Helen Magaret* gyvenimas, apie ką ji pati papasakojo knygoje "Roads to Rome"

Ši amerikietė gavo gerą išauklejimą Omahos universitete ir Barnardo kolegijoje New Yorke. Būdamą turtingos sielos, ji įstengė laimėti G. Rensselaer poezijos premiją. Nuo 1940 m. ji dėstė įvairiose kolegijose. Yra parašiusi poemą apie mormonų kelionę — bėgimą iš Illinois į Utah — "The Great Horse". Kitoje poemoje — "Trumpeting Crane" — ji aprašė prerijų šalį. Šią knygą perskaitęs W. Benet pasakė: "Nuo tų laikų, kai rašė Villa Cather, aš taip neišgyvenau tų esminių Amerikos scenų, kaip skaitydamas šią poemą". Kiti žymesni jos veikalai: "Change of Season", "Who Walk in Pride", "Gailhac of Beziers", "Giant in the Wilderness".

Jos senelis buvo ateistinių nusistatymų, ir šeimoje religiniam gyvenimui nebuvo daug vietos. Būdama jauna mergaitė, ji iš metodistų palinko prie kongregacionalistų, paskui jai patiko episkopalų apeigos, o tarpais jautė intelektualinį patraukimą prie unitaristų, žodžiu — tvirtų religinių įsitikinimų neturėjo. Tais laikais religija nebuvo "madoje". Būdama Barnardo kolegijoje, ji net neėmė nei religijos, nei filosofijos kurso, jų vieton pasirinkdama poezijos estetiką.

Išleidusi savo pirmąją knygą, ji pagarsėjo. Buvo pakviesta Creightono universitete skaityti paskaitą apie kūrybą. Tai buvo katalikiškas universitetas, ir čia jai teko pirmą kartą susitikti ir išsikalbėti su katalikų kunigu, jėzuitu Tomu Bowdern, kurio kantrumas ją stebino. Ji pati panoro jieskoti ko nors pagrindinesnio ir ėmė gilintis į įvairių religijų šventas knygas. Nutarė perskaityti Šv. Raštą, mahometonų Koraną bei mormonų šventas knygas. Sprendžiant gyvenimo problemas, jai turėjo didelės reikšmės pažintis su minėtu jėzuitu. Be to, ji susipažino su studentu Tom Larkin, kuris jai padėjo graikų kalbos studijose. Kartą ji užtiko tą studentą įsigilinusį į maldų knygele. Kitą kartą jį pastebėjo susikaupime pakėlusį akis į žvaigždes ir besimeldžiantį. Už poros metų tas studentas mirė, bet jo dvasios įtaką ji jautė ir galėjo pasakyti, kad ta pažintis ją išlaisvino iš to vidinio kalėjimo, kurį ji pati buvo susikūrusi. Ji buvo jo šventumo paveikta.

Trečias žmogus, turėjęs įtakos jos gyvenime, buvo vienas jaunuolis, su kuriuo ji dirbo toje pa-

čioje banko įstaigoje. Jis kažkaip buvo nusivylęs gyvenimu ir manė, kad pasitraukimas iš Bažnyčios jam atneš daugiau laisvės ir laimės. To jaunuolio brolis kunigas rašytoją paprašė pasikalbėti su jo broliu ir prilaikyti jį prie tikėjimo. Pusę nakties ji praleido, vaikščiodama gatvėmis su juo ir maldaudama pasilikti savo tėvų — katalikų tikėjime. Ji pati nebuvo katalikė, bet sakė, kad aplink save jautusi linksmas katalikų asmenybes ir buvo įsitikinusi, kad pasiektoji tiesa atneša daug daugiau laimės, negu ignorantiškas neigimas. Toliau ji sako, kad pradėjusi tikėti tvarkingos drausmės reikalingą ir nemačiusi kitokio drausmės šaltinio, kaip Bažnyčia.

Ketvirtas įtakos turėjęs asmuo buvo miręs — tėvas Pierre Jean De Smet. Rašytoja ruošėsi kurti poemą apie mormonų kelionę. Berinkdama medžiagą bibliotekoje, ji pastebėjo, kad tie keliautojai, persikėlę per Rocky kalnus, rado gerą patarėją — jėzuitų misionierių De Smet, kuris gerai pažinojo tas apylinkes. Bibliotekoje ji rado keturių to mū to misijonieriaus gyvenimo aprašymą. Ir ji panoro parašyti to nuostabaus asmens biografiją. Ruošdamasi pereiti iš poezijos kūrybos į istorinę prozą, ji pajuto, kad reikia giliau pasiruošti ir, palikusi tarnybą, išvyko įsigyti magistrės laipsnį universitete.

Studijos jai atskleidė, kad vakarų kultūra yra helenizmo (graikų) ir katalikybės vaisius. Jos profesorius Norman Foerster atkreipė dėmesį, kad protestantizmas, kaip atkirsta nuo katalikybės kamieno šaka, nedavė tų vaisių. Apie tai ji rašė:

— Ir kai mes toliau studijavome, aš pradėjau kaskart labiau stebėtis, kodėl mūsų mokyklos įveda studentus į helenizmą, bet neiveda į krikščionybę. —

Gavusi magistrės laipsnį, ji gavo stipendiją siekti doktorato. Temą jau buvo pasirinkusi — apie misijonierių De Smet. Ji nuvyko į St. Louis universitetą, kur buvo to religinės kultūros apaštalo laišakai. Kasdien besigilindama į jo rankraščius, buvo vis labiau paveikta to žmogaus charakterio.

Kai biblioteką uždarydavo, ji dirbdavo universiteto archyvaro jėzuito R. Corrigan raštinėje, su juo ilgokai išsikalbėdama. Kartą tas jėzuitas atsišveikindamas paprašė: "Pasimelsk už mane. Prižadėk, kad tai padarysi!" — "Aš prižadėjau", ji pasakoja savo gyvenimo aprašyme, "nors stebėjaisi, kam aš turiu už jį melstis. Pildydama savo pažadą, buvau priverstu klauptis ant kelių prie savo lovos ir kombinuoti maldą".

Bet kitą dieną ji pajuto kažkokį traukimą prie katalikybės. To ji visiškai nenorėjo, todėl tą pačią dieną popietiniu traukiniu išvyko iš St. Louis.

Tačiau jos sąmonė dirbo. Ji mąstė ir apsisprendė. Savo tėvui pasisakė norinti būti katalike. Jis buvo supurtintas, bet jai pasakė: "Negaliu savo dukteriai atimti tos laisvės, kurią garantuoja JAV konstitucija".

Dabar ji nuvyko pas savo pirmą pažintą katalikų kunigą jėzuitą Bowdern ir pasisakė norinti tapti katalike. Bet jai dar daug reikėjo pergyventi vidaus svyravimų. Štai kaip ji apie tai sako:

— Aš svyravau. Baigiau savo knygą, gavau doktoratą ir dėščiau Rockfordo kolegijoje. Mano atidėliojimo priežastis nebuvo nepasitikėjimas Bažnyčia, bet nepasitikėjimas savimi. Atrodė, kad aš darau baisią auką, kuri gali prašokti mano jėgas. Draugai tvirtino, kad jokia kolegija nenorės katalikės anglų kalbos ir literatūros dėstytojos. Kai kurie mano profesoriai prisibijojo, kad katalikybė padarys mane nekūrybinga, nes menas gimsta iš maištingos dvasios. —

Jai atrodė, kad būtų lengviau pasilikti ateiste, anglikone ar budiste.

— Tačiau, nebuvo svarbu, ko aš norėjau, — rašo ji, — nebuvo klausimo, ką aš jaučiau — aš turėjau tapti katalike, nes katalikybė yra tiesa. —

Būdama tikra, kad katalikybėje surado tiesą, ji 1940 m. lietingą gruodžio mėnesio dieną pasiekė Iowa City, kur buvo priimta į katalikų Bažnyčią. Apie tai ji taip išsitarė:

— Dabar aš turėjau pradėti ilgą savęs drausminimo darbą, visada turėdama prieš akis Leon Bloy tvirtinimą, kad vienintelė tragedija gyvenime yra nebūti šventu... —

Kaskart giliau ji galėjo įsijausti į dievišką meilę. Ji jautė mielą vidaus šilimą, kuri prasiveržė šiais žodžiais:

— Pagaliau radau ramybę, ir nuo to laiko ji vis auga ir darosi nuostabesnė. Ir kai pagaliau grįžau prie savo vaikystės dienų Šv. Rašto, kai jį perskaičiau nuo pradžios iki galo, džiaugiausi radusi nuo pat Genezės iki Apokalipsės vieną pagrindinę

tiesą — katalikybės tiesą. Kiekviena Bažnyčios skelbiama tiesa čia yra surašyta paprasčiausiais žodžiais, kaip šv. Povilas pasakė laiške korintiečiams — mes nekeičiame Dievo žodžio; mes jį skelbiame visame jo grynume, kaip jį mums Dievas davė, Kristuje stovėdami priešais Dievo esimą. —

16

Rusijos žydė, filosofo žmona

VIENAS iš pačių garsiausių Prancūzijos filosofų, kurio veikalai išversti į daugelį kitų kalbų ir kuris pasižymi tokiomis giliomis mintimis, yra *Jacques Maitain*. Jo žmona Raissa — taipgi rašytoja. Amerikoje išspausdinta jos knyga "We Have Been Friends Together". Čia ji atskleidžia gausius savo ir savo vyro pergyvenimus.

Raissa Maritain kilusi iš Rusijos žydų šeimos. Kadangi carų laikais Rusijoje buvo gan dažni žydų pogromai, be to — žydams buvo labai sunku patekti į augštąsias mokyklas, tai visa jų šeima persikėlė į Prancūziją. Tėvai tą sunkų žygį darė vien tik tam, kad galėtų vaikus į mokslą išleisti. Gabi jauna Raissa, teturėdama tik 17 m., įstojo į Paryžiaus Sorbonos universitetą ir čia susipažino su Jacques Maritain, kuris buvo taipgi studentu. Abiejų jų tikėjimas išblėso. Raissa atšalo nuo visų

savo religinių praktikų ir nuo Dievo, o prancūzas Maritain buvo krikštytas protestantu, bet nei tos religijos nepraktikavo.

Abu įsimylėję, Raissa ir Jacques, praleisdavo daug laiko bespręsdami gyvenimo klausimus. Tikėjimo jie neturėjo ir gyvenimas jiems atrodė toks tuščias, toks be prasmės, o jie taip ilgėjosi tikrosios tiesos, kad buvo nusprendę — nusižudys, jei neras įtikinančio atsakymo į gyvenimo didžiuosius klausimus.

Jie buvo pradėję skaityti raštus filosofų, kaip Spinozos, Nietzschės, bet tas tik dar daugiau kartumo įnešė į jų gyvenimą.

— Ir mes norėjome mirti atimdami sau gyvybę, jei nebus galima gyventi pagal tiesą, — rašo Raissa Maritain, pažymėjusi, kad jie tada dar neturėjo tos gyvenimo tiesos, kurią jiems vėliau atnešė tikėjimas.

Tolimesnis likimas tas tiesos jieškančias širdis suvedė su tokiais rašytojais, kaip Ernest Psichari, Charles Peguy, Leon Bloy. Jie irgi buvo tiesos jieškotojai ir ją buvo atradę katalikų tikyboje. Klausymas paskaitų filosofo Bergsono juos pastūmėjo prie tikėjimo, o draugystė su Leon Bloy galutinai patraukė. Tas rašytojas su savo šeima gyveno dideliame neturte, bet jis jautėsi patenkintas ir turtingas dvasiniu gėriu. Stebėdami to rašytojo gyvenimą Raissa ir Jacques Maritain ėmė pamilti tas tiesas, kuriomis jisai vadovavosi — katalikybę. Jiems didelio įspūdžio darė to rašytojo knygose rastieji žodžiai:

— Tėra tik vienas nuliūdimas — nebūti šventuoju. —

Raissa kartą susirgo. Ji vis buvo silpnos sveikatos ir liga buvo pavojinga. Atėjusi rašytojo Bloy žmona uždėjo ant jos kaklo medalikėlį ir paragino melstis. Ir pirmą kartą savo gyvenime Raissa šaukėsi Marijos.

Ir Jacques Maritain ėmė ilgėtis Dievo. Jis netgi kalbėjo savotišką maldą:

— Mano Dieve, jei Tu esi ir jei Tu esi tiesa, duok, kad aš Tave pažinčiau. —

Ilgas galvojimas, daug skaitymo, nuoširdus tiesos jiejškojimas privedė juos prie Dievo ir 1906 m. birž. 11 d. jie priėmė krikštą. Jų krikšto tėvas buvo rašytojas Bloy.

Dabar prasidėjo naujas jų gyvenimo laikotarpis. Jacques Maritain taip pamilo katalikybę, kad atsisakė nuo gerai apmokamos profesūros Prancūzijos valstybiniame universitete, bijodamas, kad tenai viešpataujanti prieškatalikinė dvasia neleis jam kalbėti ir rašyti pagal savo įsitikinimus.

Jo gi žmona — Raissa Maritain rašė:

— Tik viena knyga pasaulyje yra pilnai teisinga (duoda teisingą atsaką į svarbiausius gyvenimo klausimus), tai Šventasis Raštas. —

Dabar filosofas Maritain su savo žmona gyvena Amerikos kontinente ir yra išėję daug jo veikalų, kuriuose jis atskleidžia katalikybės didingumą.

17

Akordų grožis vedė prie Dievo

VIENA iš garsesnių britų moterų yra *Janet Mitchell*. Ji buvo vienintelė britų žurnalistė Mukdene per japonų invaziją, kada ten siautėjo banditai. Ji buvo Australijos delegatė į dvi Pacifiko konferencijas ir Tautų Sąjungos bendradarbė Genevoje. Ji buvo pirmoji Australijos moteris, gavusi atsakingą egzekutyvo postą dideliame Australijos banke. Jos sesuo rašytoja Mary Mitchell, jos tėvas — advokatas Edward Mitchell. Jos tėvas buvo giliai religingas, nuoširdus anglikonas. Motina — presbiterione. Su katalikybe ji kiek susipažino iš savo gerutės auklės. Vaikystėje ji lankė Romą ir jai darė didelį įspūdį kankinių istorijos bei didingi katalikų meno turtai, puošnūs pastatai. Ji stebėjo, kaip Tirolio vaikai gėlėmis puošė pakelės koplytėles, matė, kaip Venecijos moterys, padėjusios savo krepšius su pirkiniais ant grindų, išvargusios ir neturtingos, meldėsi prie Madonos statu-

los, didingai papuoštos auksu ir brangakmeniais bei nušviestos žvakių piramide.

Jaunatvėje ji mėgo muziką ir jautė, kad akordų grožis ją veda prie Dievo. Pirmojo Pasaulinio karo metu ji Londone, Karališkoje Muzikos akademijoje, studijavo pianiną ir kompoziciją. Karas kiek supurtė jos tikėjimą geruoju Dievu, tačiau vis tiek kartkartėmis ji lankė bažnyčią, tikėjo Dievą, tik jai buvo Jis kažkur toli ir augštai. Išauklėtai protestantizme, Komunija jai nebuvo niekas kitas, kaip tik gražus, iškilmingas paskutinės vakarienės priminimas.

Kartą ji pastebėjo, kaip namų savininkė, vos tik praslinkus pusei valandos, kai ji priėmė šv. Komuniją, labai žiauriai elgėsi su neturtinga anglių išnešiotoją. Tai ją supurtė, atstūmė nuo religijos ir ji pradėjo savo dėmesį sutelkti tik į muziką.

Belankydamą universitetą, ji sutiko katalikų vienuoles. Daugelis studentų jas laikė tik kliuviniu, nes jos labai gerai paruošdavo pamokas ir profesorai panašiai daugiau reikalavo ir iš kitų studentų. Tačiau mūsų studentė pastebėjo, kad jos yra malonios, mėgsta linksmumą. Jai išryškėjo, kad visiškas atsidavimas Dievui atskleidžia žmogui naudingą pusiausvyros kelią.

Viena jos draugė perėjo į katalikybę. Ji mūsų laikraštininkei Janet Mitchell patarė tikybos klausimus išdiskutuoti su vienu žymiu jėzuitu. Mitchell sutiko, būdama tikra, kad ji gali atsilaikyti prieš betkokį jėzuitą. Ir taip — tris valandas ji kalbėjosi su kunigu. Per tą laiką visi jos iškelti priekaištai buvo išsklaidyti. Tačiau, ji nuramino save, kad vie-

na tikyba yra tokia pat gera kaip ir kita, ir toliau pasiliko protestante. Netgi ėmė darbuotis protestantų YWCA organizacijoje. Vėliau įsitraukė į finansinius uždavinius Vyriausybės Taupymo banke New South Wales.

Gyvenime jai sekėsi. Ji turėjo lėšų, daug draugų, buvo gerbiama ir spaudoj žinoma. Ir vis dėlto nesijautė laiminga. Kaip ji pati rašo:

— Aš dažnai pareidavau namo nusiminusi. Krisdavau į lovą ir, žiūrėdama į Sydnejaus uostą, jaučiau didelį tuštumą. —

Tais metais jai didžiausios įtakos turėjo tėvo laišškai, kuriuose jis rašydavo:

— Savo sekmadienius padaryk skirtingus nuo kitų dienų. Eik į bažnyčią, kur tik gali. Kasdien skaityk Evangelijas ir melskis, —

Depresijos laikais banko veikimas susiaurėjo. Mitchell 1931 m. neteko tarnybos ir buvo nublokšta net į šiaurės Mandžiūriją. Tai įvyko prieš pat japonų invaziją. Dabar ji beveik metus gyveno Charbine. Duoną užsidirbdavo mokydama anglų kalbos. Jos mokinių buvo baltųjų, raudonųjų ir kitokių. Tautybėmis — rusų, čekų, korėjiečių, vokiečių. Ji gyveno namuose pabėgėlių nuo Rusijos revoliucijos. Ji girdėjo sunkius pasakojimus moters, kurios vyras buvo Sibire nužudytas, kuri turėjo bėgti su mažu sūneliu. "Jeigu nebūčiau tikėjusi Dievą, nebūčiau galėjusi gyventi..." — aiškino ta moteris.

Charbino apylinkėse siautė banditai. Trys Mitchell pažįstami jų buvo nužudyti. Kartą jai reikėjo aplankyti sergančią draugę. Negalėjo gauti takso, tai ėjo pėsčia dideliame pavojuje. Kiekvienu

momentu ją galėjo pagrobti koks banditas. Ėjo didžiame įtempime. Ir staiga ją apėmė nuostabus tikrumo jausmas, kad Kristus yra kartu su ja. Baimė pradingo. Kaip ji pati sakosi:

— Pirmą kartą pajutau, kad įsikūnijęs Dievas yra su mumis, čia ir dabar. —

Išlikusi gyva Mandžiūrijoje, ji metus išgyveno Australijos Sydnėje, būdama to miesto universiteto moterų kolegijos direktorė. 1934 m. nuvyko į Angliją, kur susidūrė su vadinamu Oksfordo sąjūdžiu. Katalikybė jai vis darėsi artimesnė. Sekančiais metais ji daug rašė, įeidama į literatūros pasaulį. 1936 m. jai buvo pavesta globoti Manchesterio studentų bendrabetį. Artimai bendraudama su 150 jaunų mergaičių, iš vienos pusės ji matė, kokia tragedija mergaitės, netekusios tikėjimo, iš kitos — ji džiaugėsi laime tikinčiųjų studentų, kurių irgi buvo nemažas procentas. Ji matė skirtumą jų kasdieniniame gyvenime. "Labiausiai gi aš mačiau menkavertiškumą bereliginio auklėjimo", — rašo ji savo atsiminimus knygoje "This City of Peace".

Kartą ji pajuto norą užsukti į Šv. Pranciškaus bažnyčią Melbourne. Ji pati pasakoja:

— Ten sėdėjau kaikurį laiką ir staiga suvokiau, kad yra Gyvenimas.

Dabar ji sutiko vieną draugę, atsivertusią į katalikybę, ir pati, kunigo padedama, pradėjo studijuoti katalikybę. Gausiai skaitė knygas, kokias tik galėjo gauti iš Centrinės Katalikų bibliotekos.

— Pagaliau, maždaug po aštuoniolikos mėnesių, pasiekiau granito tvirtumo įsitikinimą, kad katalikų Bažnyčia yra tikroji, kad jos mokslo neįma-

noma atmesti. Kaip begalvojau, vis priėjau to paties: katalikybėje yra tikroji tiesa, — rašo ji.

Jai darė išpūdį net ir tai, kad Bažnyčia paliko nepajudinama, nepaisant tiek daug blogų krikščionių. Ji rašė:

— Bažnyčia privalo būti dieviškos kilmės, jeigu ji šimtmečiais atlaikė visus tuos puolimus ir išdavimus iš vidaus pusės. Bet kokia kita grynai žmogiška įstaiga būtų jau seniai sukritusi į dulkes. —

Praslinko dar šeši mėnesiai ir ji Šv. Patriko katedroje, Melbourne (Australijoje), buvo priimta į katalikų tikėjimą. Aprašydama savo išpūdžius, ji pabrėžė, kad dabar jos kentėjimai pasidarė prasmingi. Maldos keliu kentėjimus ji galinti padaryti kūrybingais. Ji džiaugiasi, kad sakramentai jai yra dabar prieinami ne mažiau kaip ir šventiesiems.

— Savo gerume Dievas man suteikė tai, kas prašoksta garbėje visus ankstyvesnius patyrimus. Man nepažintu būdu Jis mane vedė prie to, kad aš Jį kasdien, kas valandą vis nors truputį daugiau pažinčiau ...

Savo galutinio apsisprendimo priežastį ji taip trumpai nusako:

— Tikiu Kristų. Katalikų Bažnyčia yra Kristaus įsteigta. Kai tą tiesą supratau, man jau nebebuvo kito pasirinkimo, kaip tik tapti katalike.

18

Rašytojos pasiekta ramybė

NEDAUGELIS pačioje jaunatvėje sulaukia tokio pasisekimo, kaip *Rosalind Murray*: ji teturėjo tik 18 metų amžiaus, kai buvo išspausdinta jos pirmoji knyga "The Leading Note". Už keletos metų pasirodė jos kiti leidiniai: "Moonseed", "Unstable Ways", "The Happy Tree", "Hard Liberty". Taigi, kaip rašytoja, ji susilaukė pasisekimo. Ji buvo airių kilmės. 1913 metais ji ištekėjo už garsaus istoriko Arnold Joseph Toynbee.

Savo atsiminimuose, išspausdintuose knygoje "The Road to Damascus", ji pasakoja, kad, nepaisant tėvo katalikiškos kilmės, ji nuo mažens buvo išauklėta be Dievo. Jokio tikybės mokymo nebuvo gavusi. Jai tik buvo skiepijamos doro elgesio taisyklės, be jokio ryšio su Dievu. Jos tėvas buvo tapęs tokių, vadinamų, laisvų pažiūrų. Antgamtinį tikėjimą jis buvo atmetęs kaip barbariškus, žeminančius prietarus. Kaip jis sakėsi, jis tetikėjo į žmo-

nijos progresą, pažangą. Jam graikų mintys ir idealai buvo įkūnijimas augščiausio žmoniškumo. Jos motina taipgi buvo tokių pačių pažiūrų; jos seneliai ir kiti giminės taip pat buvo to paties nusistatymo. Savo aukas jie skirdavo ne bažnytiniams reikalams, o kalėjimų, fabričių reformoms, rasės lygybės propagandai, politiniams pabėgėliams ir panašioms humaniškiems reikalams.

Mūsų rašytoja ir jos sesuo nebuvo net pakrikštytos. Jos buvo stropiai saugomos nuo bet kokios religinės įtakos. Kai ją pradėjo leisti į vaikų darželį, vadovybę prigrasė, kad mergaitei jokia religinė mintis nebūtų perteikta. Kadangi tame darželyje būdavo kalbama malda, tai ją atveddavo kiek vėliau, jau po maldos.

Tačiau mergaitė ėmė pastebėti, kad esama įvairių tikybų vaikų, ir jai kažkaip į mintį krito katalikybė. Ypač, kad jau šeimoje ji buvo girdėjusi, kaip jos prosenelis airis buvo netekęs arklio, kuris jam buvo atimtas kaip per geras katalikui. Taipgi jis, kaip katalikas, negalėjo pasiekti augštesnio laipsnio kariuomenėje. Tai buvo katalikų persekiojimo metu Anglijoje. Dabar jos vienas pusbrolis buvo atiduotas į jėzuitų mokyklą Anglijoje ir, parvažiavęs atostogų, jis kartais papasakodavo apie tą įstaigą, tuo pačiu ir apie katalikus.

Būdama penkiolikos metų, ji susirgo ir buvo išsiųsta į švelnesnį Italijos klimatą. Besirūpinant jos platesniu išauklėjimu, jai buvo duota paskaityti knyga "Mažieji šv. Pranciškaus žiedai". Jais susidomėjusi ji ėmė skaityti ir daugiau knygų apie šv. Pranciškų. Tačiau tai ji darė slapta. Kartą ji net

buvo slapta išbėgusi rytą į bažnyčią. Jai taip patiko, jog ji savo širdyje pasakė: "Juk tai pats svarbiausias dalykas pasaulyje. Čia aš priklausau".

Bet laikas bėgo. Ji jau buvo ištekėjusi ir turėjo vaikų. Vaikų auklėjimas jai sukėlė didelį rūpestį. Apie tai ji rašo:

— Buvau nusprendusi, kad jie neturi būti taip nušalinti nuo religijos, kaip aš buvau. Mano vyras nesutiko, kad pirmieji du būtų krikštyti, tačiau, kai gimė trečiasis, jis sutiko, kad pakrikštytume visus tris drauge, ir tai buvo didelis palengvėjimas man, nors aš pati dar nebuvo Bažnyčios narė. —

Pasakojasi, kad su katalikais jai nebuvo progos kalbėtis apie tikėjimą, bet ji skaitė knygas apie katalikybę. Pagaliau ji paklausė savo vyrą, ar jis neturėtų nieko prieš, kad ji nueitų pasikalbėti su kunigu, kurio parašyta knyga jai buvo padariusi didelį įspūdį. Vyras buvo smarkiai priešingas, tardamas, kad, jeigu ji pasimatys su kunigu, tai ir liks katalike.

Tačiau vieną dieną vyras savo pažiūras pakeitė. Atėjęs jai pasakė, kad jis klydo nepalikdamas jai laisvės pasikalbėti su kunigu, jeigu ji to norinti. Netgi jis jau sutaręs susitikimą su kunigu, tarpininkaujant jo sekretorei, kuri buvo katalikė.

Dabar, su kunigo pagalba, ji daugiau pažino katalikybę, prie jos visiškai priartėjo ir 1932 m. tapo katalike. Savo naujus patyrimus ji taip aprašo:

— Ir katalikybė, vieton man gąsdintos "intelektualinės saužudybės", tapo man durimis į bekraštį naujo žinojimo pasaulį. Ji nesusaldė ir nesukietino mano minčių, o paskatino jas lietus nauja, man iki

šiol nepatirta, tékme... Radau ramybę religiniame tikėjime... Jei man reikėtų vienu žodžiu pasakyti, kokią svarbiausią dovaną atnešė man tapimas Bažnyčios nariu, pasakyčiau, kad *Gyvenimą*... Bažnyčia man pasidarė nuolatinis gyvenimo ir augimo šaltinis. —

Ji pasakojasi, kaip savyje jausdavo būtinumą tapti katalike:

— Neturėjau jokių abejonių, jokių svyravimų, jokių protinių sunkumų, kokie kankina daugelį žmonių, pripratusių prie visiškos minties laisvės. Vienintelis dalykas, kuris man dabar atrodo keistas, tai tas — kaip aš taip ilgai galėjau išlikti tokioje keistoje neapsisprendimo padėtyje, žinodama, kuria kryptimi turiu eiti, ir vis dar delsdama. —

Savo dabartinę padėtį ji taip apibūdina:

— Nuo pat to momento, kai tapau priimta į katalikybę, visada jaučiau tikrumą ir ramybę. Kas turbūt dar keisčiau, visada jaučiausi kaip namie, lyg jau nuo seniai būčiau Bažnyčiai priklausiusi. Ir galiu dar pridėti, kad per visus septyniolika metų — nuo pat įsijungimo į Bažnyčią iki rašant šias eilutes — tas tikrumas ir jausmas, kad esu lyg savo namuose, nei vienam momentui nėra sumažėjęs. —

Savo naujus religinius patyrimus ji aprašė knygoje "The Good Pagan's Failure". Po to sekė naujos jos knygos, kaip "Time and the Timeless", "The Forsaken Fountain", kur ji pateikia filosofinius svarstymus apie amžinųjų tiesų, religijos reikalingumą.

19

Rašytoja gyvenimo kryžkelėse

TARP garsiųjų Amerikos moterų reikia paminėti ir *Gretą Palmer*. Ji buvo rašytoja, laikraštininke, radijo paskaitininke, ji buvo karo korespondentė. Po ilgų svarstymų ji tapo katalikė. Savo atsivertimą aprašė dviejuose numeriuose puikiai redaguojamo "Sign" žurnalo, straipsnius pavadindama "Why I became a Catholic" ("Kodėl tapau katalike").

Čia ir paduodame svarbesnes jos pareikštas mintis.

— Prieš penkerius metus, — pasakojasi rašytoja Palmer, — buvau kalinė šviesioj, bet liūdnoj ir siauroj celėj, kurią vadinau — visata... Mano pasaulis buvo plikas, modernus su bespalvėmis, langų neturinčiomis sienomis, bet su aštriu moderniojo mokslo kvapu. Jis turėjo dirbtines lempas, bet niekada neprileido saulės šviesos. Ir taip, per 40 metų, tai pakildama, tai vėl puldama, gyvenau vi-

duje celės, kurios vardas ateizmas (bedievybė). Tiesa, yra dorybių ir siaurame modernizmo pasaulyje, nes jokia gimusi žmogiška būtybė negali gyventi visai be malonės. Tačiau mes, ateistai, gyvenome nenormaliu planu; mūsų dorybės buvo netekusios gyvybinių sulčių ir jos nežerėjo antžmogiška garbe.

Visgi ji savo padėtimi lyg buvo patenkinta:

— Jeigu kas nors būtų davęs suprasti, kad aš esu reikalinga Dievo, aš, greičiausiai, būčiau paklaususi: "Kodėl?"

— Viskas klojosi gerai. Mano gyvenimas buvo tvarkingas. Mano mintys švarios.

— Ir vis dėlto aš pajutau kažkokį vidinį sąmyšį, už kurį dėkoju Dievui. Mane sumaišė karas: jis parodė, ir tai tiesiog pritrenkdamas mane, kad žmonija nežygiuoja taip jau gerai tobulėjimo, progreso keliu, kaip tikėjaisi. —

Dabar ji pradėjo domėtis filosofija, kuri sprendžia gyvenimo mįslę. Domėjosi graikų Platonu, net ir Karoliu Marksu.

— Aš pradėjau skaityti daug veikalų iš sociologijos, — pasakojasi Palmer. — Pradėjau "laikyti sagas" mokytojų žmonių. Maniau, kad jau einu intelektualinio pionieriaus keliais, bet tikrumoje aš buvau įsijungusi į daug svarbesnę darbą kaip tas: mano pirštai bėgiojo glotniomis, nesuaižėjusiomis mano ateizmo sienomis, jieškodami plyšelio, per kurį galėtų tikroji saulės šviesa įeiti. Aš dar to nežinojau, bet, kai aš pradėjau jieškoti naujosios tiesos, pradėjau jieškoti Dievo.

— Būdama užsispyrusi, būdama tikru savo laiko dvasios vaiku, praleidau ištisus penkerius metus besiblaškydama tos celės viduje, ją tyrinėdama ir joje jieškodama to, ko ji tikriausiai negalėjo turėti. Nes vienintelis kelias, kuriuo ateizmas gali pasiekti pagrindinę tiesą, yra — sutriuškinti tas dirbtines sienas, kuriomis žmogus save padaro kaliniu.

Per penkerius metus šimtams išmintingųjų ji kėlė tą vieną iš pagrindinių klausimų:

— Tikroji žmonijos nelaimė yra žmogaus priešingumas žmogui... Bet kaip mes tą galime kontroliuoti? Kaip mes galime padaryti, kad kiekvienas būtų draugiškas visiems? —

Jieškodama atsakymo į šį pagrindinį klausimą, ji skaitė moderniąsias garsenybes, kaip Jung, Freud, Adler, Menninger, Zilboorg, Alexander Horney. Jungo raštuose ji rado keletą kilnių žodžių apie dievybę ir tuo kartu ji dar nusistebėjo: kaipgi tokios viduramžiškos sąvokos gali atsirasti moksliniame veikale. Ji skaitė daugybę veikalų socialinių mokslų klausimais.

— Aš netgi, su tam tikru pasisekimu, praktika-vau įdomų psichologinį metodą: panaudoti maldą savo troškimų pasiekimui, nors nei tos sistemos autorius, nei aš pati netikėjome į Dievą, kuris tas maldas priimtų, — pasakojasi rašytoja.

— Ir tas viskas buvo tik labai didelis laiko gaišinimas, tačiau gerai buvo bent tiek, kad man parodė, prie kokių lėkštų ir nepatenkinamų rezultatų prieina tie materialistai mokslininkai, kurie igno-ruoja žmogaus ryšį su asmeniniu Dievu. Kai ateis-tai mokslininkai bando studijuoti žmogų, jie vykdo

intelektualinį absurdą, nes niekada negali būti suprastas žmogus, kaip tvarinys, studijuojamas skyrimum nuo Dievo, kuris nuolat palaiko bendravimą su juo. —

— Tačiau ištaisais metais aš to nežvelgiau. Aš maniau, kad žmogus tėra tik rišulys jaunatvėje jam išpaustų nusistatymų. Pakeiski juos, ir viskas bus gerai. Ir aš studijavau įvairius būdus, kaip prekybinės firmos paveikia publiką pirkti jų prekes. (Jeigu publikai gali parduoti kramtomąją gumą, kodėl negali "parduoti" draugiškumo idėjos?). Studijavau viešosios nuomonės pasikeitimus. (Kas ją pakeičia? Ar mes galime ją pagauti į malonumo, artimo meilės sūkurių?). Daug laiko praleidžiau stebėdama kino teatro kaip įtikinėjimo priemonę. (Jeigu žiūrovus palenktumei pasekti tauriu herojumi, ar jie patys nepasidarytų taurūs?).

— Ir taip Hollywoodas buvo vieta, kur aš pradėjau gauti nors blankų supratimą — kurlink tas mano jieškojimas gali nuvesti. Tai buvo tuo metu, kai pasirodė "Bernadetos giesmė", — pasakojasi rašytoja.

Keletą metų rašytoja Greta Palmer praleido vidaus kovose ir jieškojime. Bet tai buvo sunkiai išsprendžiamos mįslės, ir ji nustūmė jas į šalį, 1944 metais kaip karo korespondentė išvykdama į Italiją, Šiaurės Afriką.

— Aš nekenčiau pasaulio, — prisipažįsta ji, pamačiusi karo meto žiaurumus. — Bet nežinojau, kur rasti ką nors kita, kur kitur rasti tą garbę, kurią mačiau Italijoje tarp purvinų, nesiskutusių vyrų, kurie kovojo Amerikos karą. Ir taip, ilgėdamasi

heroizmo, vėl sugrįžau į karo laukus: 1945 m. vasarą nuvykau į Kiniją.

Vis dar ji pasiliko be tikėjimo, bet naujos mintys, nauji klausimai pradėjo ją lankyti. Ji klausė savęs:

— Imkime karį, kuris buvo kankinamas, kad išduotų paslaptis ir kuris mirė nieko nepasakęs. Tokių buvo šimtai... Dabar prileiskim, kad dieną po jo mirties priešas iš kitų šaltinių vistiek susekė žinią, kurios sugautasis nepasakė. Ar jau tada ano kario mirtis būtų nuėjusi niekais? Ar jau neturėtų jokios reikšmės ta aplinkybė, kad jis paslaptį išlaikė?..

— Tie klausimai man buvo mišlė, bet buvo ir daugiau dalykų, kurie įnešė sąmyšio į mano širdį, — pasakojasi rašytoja.

— Karo lauke kiekvienas meldžiasi. Kai granata sprogs ta arti tavęs ir kai savo veidą spaudi prie žemės, tu neugdai savo širdyje nei vilties, nei neapykantos, tu tik meldiesi. Kai matai kurį nors einantį atlikti uždavinio, iš kurio jis tikriausiai jau nebegrįš, negali gi jam perduoti tų pigių taikos metų linkėjimų. Už jį meldiesi. Pamažu ir paslaptinai prieini įsitikinimo, kad beveik vienintelis naudingas dalykas, kurį gali padaryti žmonėms pavojuje, yra melstis už juos.

— Bet į ką aš meldžiausi? — klausia savęs rašytoja. — Į kažką blankų, nenusakomą. Jei kas būtų mane prispyręs su klausimais, būčiau parausdama atsiliepusi tomis blankiomis frazėmis: "Į Augštesnį Protą", "Į Visatos Tvarką".

— Tačiau mano (ateistiškoji) celė dabar tikrai

pradėjo braškėti. Nežiūrint savo valios atkaklumo ir nežiūrint savo arogancijos, aš turėjau pripažinti, kad gyvenime yra dalykų, kurių negali išaiškinti mano Vassar kolegijos (garsi nesektarinė mokykla) išauklėjimas, nei mano tie braidžiojimai po psichiatriją. Visata ėmė darytis daug platesnė ir keistesnė, negu maniau, o taipgi — daug gražesnė.

Joks žmogaus rankų meno kūrinys nėra taip didingas savo besikeičiančioje ir vis šviežioje garbėje, kaip mėnulis... Jokia žmogumi besiribojanti filosofija negali būti kuo kitu, kaip tik dirbtiniu susiaurinimu. Tikroji filosofija buvo pradedanti man šviesti: tikėjimas, į kurį aš jau buvau pasiruošusi palinkti, galėjo nužerti šviesiais spinduliais klausimus, kurie mane dar vis vargino. —

Bepasakodama savo vidinę tolimesnę sielos raidą, rašytoja Palmer pastebi:

— Emersonas yra pasakęs: "Kada pranyksta pusdieviai, tikrasis Dievas ateina". Mano pusdieviai yra kariai — gerieji žmonės įtempime ir varge. Tačiau, kad ir kažin kaip būtų puiki žmogiškoji asmenybė, ji, krizės valandomis, visada tebus tik netikras altorius dievmeldystei. Joks žmogus, net nė nukankintasai karys, nėra pakankamai kilnus užpildyti sieloje tuštumą, kuri palikta Dievui. Žmonių broliškumas tėra tik tada suprantamas idealas, kai mes į brolius žiūrime kaip į turinčius Tėvą. Tačiau aš dar tą turėjau patirti, išmokti.

Rašytoja artėjo prie Dievo:

— Aš dar nežinojau, bet jau tada buvau pasiekusi pirmą atsivertimo laipsnį, nes pirmas dalykas, kurį kunigas sako tiems, kurie klaidžioja,

čiuopdami tamsoje, yra: "Melskis, kad tau būtų leista pamatyti Šviesą ir kad tavo valiai būtų duota jėgos ją pasiekti".

Nes kai tik mes esame pakankamai nusižeminę, kad galime pasakyti: "Aš noriu rasti tiesą, kur tik ji bebūtų", mes ją randame. Bet jeigu mes stome savus reikalavimus, kaip ta tiesa turėtų atrodyti, ji nuo mūsų pabėga. Kai mes sakome: "Tiesa turi ateiti pas mane tik su Amerikos Mokslininkų sąjungos pažymėjimu", arba: "Tiesa tėra tik tada laukiama, kai aš ją surandu pirmas", tada mes tikrai žuvę. Mes atkertame save nuo šviesos, kai mes pasislepiame siaurų prietarų rūsiuose ir reikalaujame, kad tiesos saulė mus tenai surastų.

Rašytoja Greta Palmer jautėsi gana desperatiškai: ji ilgėjosi tiesos, ji norėjo susekti paslaptį — kas žmogų padarytų tobulai žmonišku — ir atsakymo rasti negalėjo. Tarpais jai rodėsi, kad žmogus yra nepataisomas, tobulumas žmonijai nepasiekiamas.

—Aš netgi priėjau išvados, kad ir žmogaus protu pilnai negalima pasitikėti. —

Šitokiame desperacijos laikotarpyje laikraštis, kuriame ji dirbo, paprašė, kad ji parašytų pasikalbėjimą su prof. Fulton Sheen, kuris tiek garsenybių atvedė į katalikų Bažnyčią. Ji parašė prel. Sheen laiškutį, bet šis atsakė, kad tie atsivertimai yra Dievo malonės, o ne jo, darbas ir kad nėra prasmės daryti kokį interview.

Rašytoja nenorėjo lengvai atsisakyti nuo to užsimojimo ir parašė antrą laiškutį, prašydama interview. Dar pridėjo, kad ji pati buvo krikštyta katali-

kiškai, tačiau jokio religinio auklėjimo nebuvo gavusi.

Prel. Sheen sutiko su ja kalbėtis, bet tik ne spaudai, o apie jos sugrįžimą į katalikų Bažnyčią. Pirmas pasikalbėjimas nepadarė jai gilesnio įspūdzio. Susitikusi prof. Sheen antrą kartą, ji pratarė:

— Nesirūpinkite protiniais argumentais įrodyti katalikybės tikrumą. Aš dabar esu pasiruošusi priimti, kad protas, kaip blankus įrankis, yra nepajėgus išspręsti klausimų, kurie mums labiausiai kelia nerimą; žmogus juk vis protavo nuo pat savo atsiradimo ir vistiek nepriėjo prie ko geresnio, kaip Hirosimos įvykis (žudynės atominė bomba).

Tačiau prof. Sheen ją išpėjo:

— Negali atsisakyti savojo proto patarnavimų tuos klausimus sprendžiant. Tai būtų klaida, kurią darė Hitlerio pasekėjai... —

Rašytojai tai buvo staigmena. Ji pasakojasi:

— Vėliau, kai nors truputį pažinau katalikybės mokslo turtingumą ir apimtį, liūdnai juokiausi iš savo lėkšto manymo, kad katalikai atsisako savo galvojimo galios...

Dabar ji pradėjo gilintis į katalikybę:

— Ir taip 1946 m. gruodžio mėnesį pasidariau katalike, be jokių rezervų, su pilnu savo protiniu sutikimu, ir jokios jausminės desperacijos manęs į tą neįstūmė. Likau katalike, nes jieškojau tiesos ir ją suradau. Ji tokia paprasta. Radau nuostabų ir nepaprastą raktą į visas problemas, kurios iki šiol man suko galvą. Persvarsčiau kiekvieną katalikybės dėsni skrupulatiškai ir net iš pradžių su tam tikru priešingumu. Jieškojau kokių plyšių... Intelek-

tuališkai buvau arogantiška ir per daug savimi pasitikinti. Pradžioje turėjau mintį, kad niekas taip ne atrodo netikru dalyku, kaip Kristaus Dievystė. Tačiau baigiau tą jiejimą, drauge su Chestertonu sakydama: "Tai per geras dalykas, kad būtų teisingas, o vis dėlto yra teisingas".

Skaičiau ir daug kitų, tikslesnių autorių, kaip Chestertonas. Skaičiau ir prieš katalikybę rašančius...

Beldžiausi į kiekvienas duris, norėdama įsitikinti, kad nieko nėra už jų kaip tik tuštuma, ir tik tada įsitikinau, kad tik šios vienintelės durys — vedančios į katalikybę tikrai atidaro visatos paslaptis.

Studijuodama filosofiją, susekiau, kad kiekviena problema ir abejonė, kurią mano ateizmas gali išrasti, jau buvo atidžiai ištirta ir atmeta šimtus metų prieš mane. Susekiau, kad nėra moderniosios fizikos ar astronomijos faktų ar hipotezių, kurios negalėtų patogiai sutilpti Bažnyčios plačiose rankose. Susekiau, kad istorija parodo, jog žmonės palieka Bažnyčią tik dėl to, kad nori uždraustų dalykų, o ne dėl to, kad jieško gilesnių tiesų. Susekiau, kad žmonės ateina, įsijungia į katalikų Bažnyčią dėl to, kad jie siekia pilnumos savo širdžiai, smegenims ar sielai. Daugelis žmonių apleido Romą, nes norėjo garbinti altorius, kurie težino žmogaus savimi apsiribojantį protą; niekas ir niekada neapleido Bažnyčios todėl, kad joje nerado pilnumos, — taip pasakojosi į katalikų Bažnyčią atėjusi rašytoja Greta Palmer.

20

Iš alkoholikės į šviesią asmenybę

AKTORĖS *Lillian Roth* gyvenimo istorija sujaudina amerikiečius. Ją buvo parbloškęs alkoholis. Ji turėjo pakelti sunkią kovą, bet išėjo nugalėtoja. Savo gilius pergyvenimus ir vidaus kovas ji paprastais žodžiais nupasakojo knygoje "I'll Cry Tomorrow" (Aš verksiu rytoj). Daugiau kaip metus laiko ši knyga buvo tarp labiausiai perkamų veikalų JAV-se. Pasirodė pagal tą knygą padarytas filmas.

Ši aktorė ir autorė, bendradarbiaujant redaktoriui Gerold Frank, kuris taipgi jai talkino minėtą knygą sukuriant, parašė "Coronet" žurnale straipsnį "I Can Prove There Is a God". Straipsnio pradžioje stambiomis raidėmis ji išrašiusi:

— Ateiste, agnostike, netikinčioji..., — buvo laikas, kad aš tokia buvau.

Ir toliau ji pasakoja:

— Nesistatau savęs autoritetu religijos klausim-

mais. Ką aš žinau ir dėl ko esu tikra, tai kad dabar esu tikinti, ir kad tai pasiekiau sunkiu keliu. —

Ji taip nuoširdžiai išpažįsta: ji matė, kaip ji, suklupusi gyvenimo klystkeliuose, naikina savyje tą asmenį, kuris kitados buvo — laiminga, sekminga mergaitė. Ji tada meldėsi. Nesijautė išklaudyta ir sau pasakė: Dievo nėra. Jai tada atrodė: kaip gi galėtų būti Dievas, kaip gi galėtų jis leisti sunaikinti mergaitei savo gyvenimą, pasidaryti gėda sau ir nusivylimu tiems, kurie ją mylėjo.

— Ir aš buvau neteisi, — dabar rašo ji. — Iš savo gyvenimo, iš kitų gyvenimo ir iš to įsitikinimo, kuris atplaukia mums, kai mes esame absoliučiai sąžiningi, aš pažinau Dievą. Ir aš galiu įrodyti, kad yra Dievas... Mano įsitikinimai paremti ne vien mano nuolankiomis gamtamokslis ir religijos studijomis, bet taipgi paremti tikėjimu į vertingumą žmogiškos būtybės... Daugelis žmonių šaukia: "Aš netikiu", ir jie tai daro net pirma, negu jie išstudijavo, į ką jie netiki. —

Ir toliau ji pasakojasi, kaip ji, 34 metų moteris, kuri savo gyvenime buvo uždirbusi daugiau, kaip milijoną dolerių, girtavimo parblokšta be cento nuėjo į Alcoholics Anonymous draugiją, nes kitur jau nebeturėjo kur pagalbos jieškoti.

— Mano praeityje jau tada buvo 16 metų alkoholikės baisaus gyvenimo, kai nei psichiatrinės įstaigos jau nebegalėjo pagydyti. Aš ištekėjau keturis kartus ir kiekviena moterystė suiro. Aš apleidžiau beveik visus, kuriuos tik pažinau, ir mane visi apleido, išskyrus mano motiną. Draugai mano motinai sakė:

"Užmirški savo dukterį. Jus nebeturite dukters. Geriau būtų, kad ji būtų mirus".

Ir tada vienas iš tos alkoholikų draugijos narių kalbėjo į ją:

— Apsidairyk, Lillian. Štai 200 mūsų, vyrų ir moterų, kurie buvome be pagalbos alkoholikai, beviltiniai girtuokliai. Dabar — mes blaivūs. Ar tu tikėsi į tą jėgą, kokia ji bebūtų, kuri mus dabar išlaiko blaiviais? —

Ir tos moters smegenyse, anksčiau alkoholiu apdumtose, sveikoje jų dalelėje gimė mintis:

— Jie buvo tokie, kaip aš... Aš galiu tikėti į tą Jėgą, aš galiu kreiptis su malda į Ją.

Ir kada ji išsiblaivė ir galėjo vėl galvoti, kaip žmogus, ji mąstė:

— Yra daug kas, ką mes privalome priimti, nes protas mums įsako priimti, nes tai taip aišku, kad atmesti tai būtų atmesti patį protą. Žmonės nesupranta elektros ir elektronų prigimties, bet jų neatmeta, tai kodėl turėtų atmesti Dievą, jei Jo nesupranta. Argi sunkiau priimti paslaptį, kad Dievas yra, kaip paslaptį, jog akmenyje yra tiek energijos, kad galėtų išsprogdinti miestą? Pasulyje, kur gali būti tokie dalykai, yra Dievas. —

Jai taipgi darė įspūdį draugės žodžiai, kad jeigu mes galime galvoti apie Dievą, jeigu mes galime turėti sąvoką Dievo, tai jau mes nesame vien tik medžiaga, tai ir pats Dievas yra.

Toliau ji rašo:

— Aš mąstau apie mažą rankinį laikrodėlį, kurį aš nešioju, kurį pasidedu prieš save. Jeigu jį išar-

dyčiau, juk jo nebegalėčiau sudėti... Aš žinau taip tikrai, kaip tikrai žinau, jog saulė šviečia: kas nors tą laikrodį padarė... Man nereikia pamatyti laikrodininko, kad žinočiau, jog jis yra. Laikrodis neatsirado tik atsitiktinai... Dabar nuo laikrodžio pereikime prie žmogaus akies. Lėšukas, retina, pagavimas paveikslo ir jo užfiksavimas vienoj akimirkoj. Kaip nuostabiai jautri žmogaus akis!.. Argi galiu tikėti, kad ji savaime susidėstė, kad tik taip atsitiktinai atsirado? Ne. Kaip ir prie laikrodžio, reikėjo ir čia išorinės Protingos Būtybės... Pats protas neleidžia man galvoti, kad žmogaus akis ar laikrodis būtų buvę tik pripuolamo atsitiktinumo padarinys. —

Aplinkos pasaulis jai darė įspūdį:

— Aš negaliu priimti, kad tie stebuklai apie mus — metų dalių pasikeitimai, nuostabus planetų ritmas, didieji žmogaus laimėjimai, visada siekiantieji tolyn ir augštyn, — aš negaliu priimti, kad tas viskas būtų tik atsitiktinumas, pripuolamybė, chaosas. —

— Aš klausiau, — rašo toliau ji, — kaip galėtų būti toks visuotinis troškimas Dievo, jeigu jo nebūtų? Negalima įsivaizduoti, kad tas tikėjimas, kurį mes apie save randame, kad visos žmonijos tikėjimas būtų beprasmiškas... Niekas, kuris tiki į žmogaus kilnumą, negali priimti išvados, kad tas pagaunantis visatos stebuklas nėra niekas kitas, kaip tik beprasmiškas kosminis pasityčiojimas! —

Rašytoja sakosi gaunanti daugybę atsiliepimų į jos knygą; juose rašoma, kad jos knygoje aprašytas pavyzdys įkvepia pakilti ir kitus. Ir ji pasakoja:

— Žinau, kad pati iš savęs nebūčiau turėjusi jėgos tai aprašyti. Aš neturėjau nei inteligencijos, nei išauklėjimo, nei jėgos pasakyti tai, ką pasakiau, ir tik Dievas davė man jėgos ir įdėjo mintis ir žodžius į mano protą. —

Ji pasakoja gavusi 25 berniukų laišką iš Los Angeles nepilnamečių pataisos namų. Berniukai rašo, kad, patyrę kokias ji problemas nugalėjo, jie supranta, kad jų problemos menkesnės ir kad jie apsidirbsią su jomis. Daugelis alkoholikų jai rašo, kad jos pasitaisymas jiems įkvėpė pakeisti gyvenimą ir jie dabar nebegeria.

— Visame tame, — rašo Roth, — matau paslaptingą Dievo veikimą... Aš tampu įrankis Jėgos, esančios anapus manęs, kurios negaliu matyti, bet kurios buvimas man pasireiškia vėl ir vėl. —

Ji pasakoja, kaip ji gauna laiškų iš dvasininkų, iš kunigų, kurie atlaiko šv. Mišias už ją, — iš seselių vienuolių, kurios ragina kalbėti ją jaunoms mergaitėms ir ji straipsnį baigia:

— Kai aš galvoju apie tą kilimą gerųjų dalykų, kurie pasiekia mane, tik galiu pasakyti: jeigu jokių medžiaginių laimėjimų man neateitų, tik tie minėtieji, tai tas vienas būtų įrodymas, kad Dievas yra, nes jeigu tokia, kaip aš, gali vėl pažinti gyvenimo saldumą, pajusti pagarbą žmogui, mylėti savo brangiuosius, jeigu aš vėl galiu savo pasirinktoje profesijoje atnešti džiaugsmą ir juoką žmonėms, tai aš tada sakau: tas viskas tegalėjo būti padaryta maloningos Būtybės, Dievo, kuris žino žmonių silpnybes ir jas žinodamas — atleidžia.

21

Moteris, parašiusi 30 knygų

VIENA iš gausiausių paskutinių laikų Anglijos rašytojų yra *Sheila Kaye-Smith*. Ji yra parašiusi daugiau kaip trisdešimt knygų, daugiausia romanų, ir daugelis jų tapo labiausiai perkamomis knygomis Didžiojoje Britanijoje ir Amerikoje. Dar būdama mokykloje ji parašė keletą kūrinių, kurių kiekvienas turėjo maždaug po 22,000 žodžių.

Jos tėvas buvo gydytojas - chirurgas. Motina buvo prancūzų - škotų kilmės. Sheila Kaye gimė 1887 m. Jos tėvai buvo anglikonai, tačiau Sheila ne tik turėjo dievotumą prie Kristaus, bet ir pagarbą popiežiui. Visdélto jos pirmasis kūrinys buvo apie metodistus, apie keliaujantį jų pamokslininką. Parašiusi trečią kūrinių, ji gavo iš leidėjo honorarą iš anksto ir jai susidarė sąlygos nukeliauti į Paryžių. Sekantieji metai buvo jai labai kūrybingi.

1924 metais ji ištekėjo už anglikonų dvasinin-

ko T. Penrose Fry. Tuo laiku siautėjo ginčai tarp įvairių anglikonų sektų. Tie ginčai buvo įgrisę, ir jiedu abu palaipsniui linko į katalikybę. Jie nusprendė pagyventi kiek skaidresnėje atmosferoje ir kai kuriam laikui iškeliaavo į Italiją. Kai sugrįžo Anglijon, jos vyras atsisakė nuo anglikonų klebonijos ir jiedu abu pradėjo imti katalikybės pamokas pas jėzuitą Charles C. Martindale, žinomą Oxfordo mokslininką. 1929 metais jiedu buvo priimti į katalikų Bažnyčią.

Apie savo vidaus pergyvenimus ta konvertite rašytoja Sheila Kaye-Smith taip rašo veikalė "The Road to Damascus":

— Įsijungiau į katalikų Bažnyčią, nes mačiau galimybę pasirinkti tarp dviejų civilizacijų: katalikų civilizacijos, su esminėmis dvasinėmis vertybėmis, ir medžiaginės civilizacijos, išaugusios iš pasaulio ir valstybės, o taipgi tos, kuri bręsta Maskvoje ir Hollywoode.

Dar prieš tapdama katalike ji tikėjo į Švč. Sakramentą, į skaistyklą, į šv. mišių auką. Iš pradžių ji buvo uoli anglikone: kalbėdavo ta tema susirinkimuose, rašydavo, tačiau tarpais ją kankino abejonės.

Ji prisipažįsta, kad jos vedybos nemažai prisidėjo prie jos naujo apsisprendimo. Visų pirma, dėl vedybų ji turėjo atsisakyti kai kurių draugysčių, prilaikančių ją prie anglikanizmo. Antra, per vedybas ji susidūrė su ratu žmonių, kurie nebuvo taip karštai įsitikinę anglikanizmu, kaip ji kad buvo; visų pirma — jos vyras į daugelį dalykų žiūrėjo kritiškai. Trečias dalykas — po vedybų, būdama angli-

konų dvasininko žmona, ji turėjo daugiau progos anglikanizmą pažinti iš vidaus. Ji pastebėjo, kad anglikanizmas nėra patrauklus žmonėms. Stebėdama anglikanizmo praktikas ji pagalvojo, kad tai yraėjimas į bažnyčią neturint Bažnyčios (tikros Bažnyčios).

— Kada pajutau, kad kiekvienu savo įsitikinimų punktu esu katalikė ir savo protu įsitikinusi apie (anglikonų) atskalos nepateisinamumą, beliko man tik vienas dalykas padaryti — tapti katalike.

Iš pradžių ji baiminosi, kad katalikybėje ji ras šaltą griežtumą, sausumą. Bet ji buvo maloniai nustebinta to neradusi. Iš pradžių dar ji neįstengė pajusti pilno jaukumo, tačiau nepraėjo daug laiko, kaip ji pati sakosi, kada ji galėjo su psalmistu kartoti:

— Man linksma buvo, kai man pasakė: "Mes eisime į Viešpaties namus".

Praslinkus dvidešimčiai metų po jos atsivertimo, per savo paskaitą Londone ji pareiškė, jog per tą laiką nei mažiausią momentą nėra gailėjusis, kad yra tapusi katalikė.

22

Filosofė, žuvusi krematoriume

NAUJI leidiniai Vokietijoje ir užsienyje rodo augantį susidomėjimą tragiškai žuvusiaja jauna filosofe *Edith Stein*. Berlyne išleistoje knygoje "Edith Stein" veikalo autorė Elz. Kawa pateikia jos gyvenimo ir darbų apžvalgą. Ji buvo gimusi 1891 m. Breslaujoj, kaip jauniausia duktė septynių vaikų šeimoje. Tėvas mirė, palikdamas ją 2 m. amžiaus. Kaip ir tėvas, izraelite, jos motina buvo gabi medžio pirkle ir įstengė vaikus išleisti į augštąjį mokslą. Edita iš pradžių studijavo vokiečių kalbą, istoriją ir filosofiją, bet vėliau ryžosi visiškai pasišvęsti filosofijai. Studijas jai pavyko baigti summa cum laude. Greit ji buvo paskviesta dėstyti Freiburgo (im Breisgau) universitete, kaip prof. Husserl asistentė.

Jaunoji mokslininkė buvo išaugusi judaizmo tradicijose, uoliai laikiusis sinagogos. Tačiau apie 21 m. amžiaus ji buvo tapusi visiška ateiste. Nau-

jus pergyvenimus ji turėjo suartėjusi su prof. Reinach šeima. Šis mokslininkas buvo savanoriu išėjęs į karą ir jame žuvo. Jo našlė pasikvietė jauną mokslininkę Stein sutvarkyti jo rašytąjį palikimą. Editai darė nepaprastą išpuolį našlės ryžtingumas pakeliant vyro žuvimo tragediją. Nelaimingoji sėmėsi stiprybės krikščionybėje. Edita susipažino su gerų krikščionių Conrad-Martius šeima. Jų namų bibliotekoje ėmė skaityti šv. Teresės raštus, kitus katalikų doktrinos leidinius ir, radusi tiesą katalikybėje, apsikrikštijo. Žydei tai buvo sunkus žingsnis. Jieškodama ramybės savo dvasiniam gyvenimui ir studijoms, ji perėjo dėstyti į domininkonių laikomą mokytojų seminariją ir licėjų Speyer mieste.

Studentės stebėjosi ją matydamos giliame maldingume bažnyčioje. Atliekamą nuo paskaitų laiką ji skyrė savarankiškam moksliniam darbui. Ypač ji domėjosi šv. Tomo filosofija ir net išvertė jo studiją apie tiesą, parodydama didelius sugebėjimus scholastinėje ir moderniojoje filosofijoje.

Sėkmingas darbas mokytojų seminarijoje atkreipė Muensterio universiteto vadovų akis ir E. Stein buvo pakviesta profesoriauti Pedagogikos institute.

Atsitraukdama nuo savo mokslinio darbo, ji pakartotinai pašvėsdavo laiką rekolekcijoms Beurono vienuolyne, kur buvo net privačius įžadus padariusi.

Nacių siautėjimas Vokietijoje ją, kaip nearių kilmės moterį, nušalino iš universiteto. Nesurišta su pareigomis studijų klasėse, ji ryžosi pasukti ten,

kur ją širdis traukė, ir 1933 m. spalio 15 d., šv. Teresės dieną, peržengė klauzūros ribas, įstodama į karmeličių vienuolyną. Kai, baičiusi postulato laiką, ji qavo vienuolės drabužį, į iškilmes suvažiavo jos kolegos profesoriai ir gausus buvusių studentų ir studentėlių būrys. Jos vienuoliškasis vardas buvo Teresė Benedikta.

Vienuolyno nuošalumoje ji dabar tvarkė savo filosofinius raštus. Jos sugebėjimus pripažindami čia atvykdavo su ja pakonferuoti tokie kultūrininkai, kaip prof. Wust, rašytojas Przyvara, S.J., Gertrud von Le Fort ir kt. Ji sutvarkė savo pačios raštus: "Laikinoji ir amžinoji būtis", "Intelektualai", "Meilė dėl meilės", "Kelias į Dievo pažinimą", "Moters pašaukimo etika"; savo raštuose taipgi nagrinėja pamėgtus mistikus — šv. Teresę ir šv. Joną Nuo Kryžiaus.

Nacių siautėjimas augo. Seserys, saugodamos Editos gyvybę, išsiuntė ją į Olandiją (slapta, kaip qail. seserį, pervežė vienas gydytojas). Deja, ir Olandiją užplūdo naciai. Ir čia jie pradėjo žiaurų persekiojimą ne arijų kilmės žmonių. Olandijos vyskupai, protestuodami prieš tai, patvarkė, kad iš sakyklų 1942 m. liepos 26 d. būtų perskaitytas raštas, kuriuo pasmerkiama ši neteisybė ir kuriuo prašoma melstis "už visus prispaustusius, už kalinius ir įkaitus, už taip daugelį žmonių, lamuos spaudžia grėsmės debesys ir ant kurių pakibęs pavojus gyvybei". Keršydami naciai pravedė Olandijoje areštus ne arijų kilmės kunigų ir vienuolių. Buvo areštuota Edita Stein ir į katalikybę atsivertusi jos sesuo.

Vežama Edith Stein pareiškė:

— Esu viskam pasiruošusi, kas beatsitiktų. Jėzus ir čia su mumis yra.

Stovykloje Edita ėjo nuo vienos areštuotos prie kitos guosdama, pagelbėdama. Baisios desperacijos pagautos kai kurios motinos visiškai nebesirūpino savo kūdikiais ir Edita juos nešiojo ant rankų, juos plaudama, sušukuodama, jų maistu besirūpindama.

Neilgai trukus iš tos stovyklos išgabeno 1,000 žydų, jų tarpe ir Editą su seserimi. Nuo tada ji dingo. Jos likimas nebuvo aiškus. Tik 1950 metais, po ilgų tyrinėjimų, Raudonasis Kryžius pranešė seserims karmelitėms, kad Edita Stein su seserimi Rože Marija Stein 1942 m. rugp. 9 neteko gyvybės. Jos buvo sudegintos nacių krematoriume.

23

Žydės rašytojos kelias į Bažnyčią

BRITŲ rašytojų šeimoje savo kūryba pastovų vardą išsikovojo beletriste *Gladys B. Stern*, autorė filmų scenarijų ir dailiosios literatūros veikalų, kurių žinomesnieji: "No Son of Mine", "Benefits Forgot", "A Name to Conjure With" ir "Johnny Forsaken." Ji gimusi Londone 1890 m. birž. 17 d., ten ir gyvenanti, ištekėjusi už laikraštininko Geoffry Lisle Holdsworth.

Ją mes daugiau pažįstame iš ne taip seniai pasirodžiusio jos autobiografinio veikalo "All in Good Time". Kilimu ji žydė, bet neortodoksė — jų šeimoje buvo ragaujamas kumpis, o į sinagogą lankydavosi tik vestuvių ir kitų didesnių iškilnių proga. Tėvai vis dėlto jai parinko katalikų mokyklą. Mergaitė jautėsi kiek nejaukiai, kai rytinių maldų metu jai tekdavo atsiskirti nuo penkių šimtų mergaičių.

Būsimoji rašytoja gavo platų išsilavinimą. Ji lankė mokyklą prie Lemano ežero Šveicarijoje, kur

buvo ir prancūzių, ir austrių, ir italių, ir ispanių, ir rusių, ir serbių. Vėliau ji penkerius metus gilino studijas ir stebėjo gyvenimą Italijoje, dažnai lankėsi Pietų Vokietijoje, Austrijoje, Prancūzijoje. Nuo katalikybės vis dėlto ji buvo taip nutolusi, kad, net būdama Vienoje, arti meniškiosios Šv. Stepono katedros, į ją neįėjo, jausdama, kad ten kažkas ne jai skirta.

Tačiau pasaulėžiūriniai klausimai jai nebuvo svetimi. Ji domėjosi konvertito kard. Newmano Apologija, ji skaitė Alekso Carrell aprašymą kelionės į Liurdą, kur mokslininkas buvo liudininku nuostabaus, gamtiniu keliu neišaiškino, išgijimo.

— Augdama aš kaskart labiau jaučiausi įsivielianti į religinius klausimus, ypač susidomėjau šventaisiais, — pasakojasi ji savo autobiografijoje.

Vienu metu ji aplankė savo pažįstamą britų rašytoją Sheila Kaye Smith. Vyras ir žmona, abudu rašytojai, abudu atsivertę į katalikybę, buvo net pastatę bažnytelę, ir nenuostabu, kad jų bibliotekoje rašytoja Stern atrado veikalą apie šv. Teresėlę. Dabar ji paslapčia įslinkdavo Palaiminimui į bažnyčią, ilgiau klūpodavo prie paveikslo, vaizduojančio šv. Pranciškų Ksaverą, mirštantį tolimoje Azijoje, kur prie jo tebuvo nupieštas tik vienas mažas indų berniukas.

Kartą rašytoja bažnyčioje šv. mišių metu matė prieš ją besimeldžiančią motiną, kuri ant rankų turėjo trejų metų berniuką. Šis laimingai besijausdamas kažką pusbalsiu kartojo. Įsiklausiusi rašytoja išgirdo jį sakant: — Hip-hip-hip-Hurrah, Jesus!

Ir tas kūdikiškas nuoširdumas jai darė įspūdį.

Rašytoja, nebūdama nei katalikė, buvo susirinkusi ištisą kolekciją medalikėlių, ir labiausiai artimas jai buvo šv. Christoforas. Net ir tada ji nekartą pasimelsdavo prie švento Antano, prašydama padėti surasti dingusius daiktus...

Ji domėjosi kai žymus gydytojas jautė ypatingą pagarbą savo pasirinktai globėjai šv. Filomenai ir, nuvykęs keliasdešimt mylių nuo Londono į Pinner, į katalikų bažnyčią, kur buvo tos šventosios relikvijos, pagarbiai jas bučiavo.

Giliau gyvenimą apmąstyti rašytojai Stern davė progos jos pačios liga — septicaemia — ir trys sunkios operacijos. Jos namus Londone sudaužė vokiečių bombos II Pasaulinio karo metu. Ji sveiko užmiesty, bet sunkiose sąlygose. Ėmė ilgėtis kokios nors pastovios atramos. Ir vieną dieną tvirtai pasakė:

— Aš tapsiu katalike.

Ji pradėjo religinių tiesų studijas pas jėzuitus. Nėjo jos taip lengvai. Skaistyklos idėja jai kažkaip buvo svetima, mišios — nesuprantamos. Kartą, būdama pas draugus, ji rado knygą—Barono Friedrich von Huegel laišakai dukterėčiai. Juose ji užtiko tiek humoro, tiek humaniškumo, meilės žmogui. Katalikybę čia jai perteikė naujoji šviesoji ir ji pati galutinai ryžosi priimti visas Bažnyčios tiesas, kurias ji dabar jautė esant teisingomis ir būtinomis.

Dabar ji knygoje pradėjo rasti didelius dvasios turtus. Ji skaitė raštus atsivertusių į katalikybę Ronald Knox, G. K. Chestertono, ji domėjosi šv. Teresėlės "Vienos sielos istorija", su dėmesiu skaitė rašytojo H. Gheon aprašytą gyvenimą šv. Teresės,

Arso klebono šv. Jono Vianney, šv. Jono Bosco. Ji susipažino su šv. Pranciškaus Saleziečio gyvenimu. Ją domino raštai Fulton Sheen, o taipgi ir Tomo Kempiečio "Kristaus sekimas."

Knygų pagalba bendravimas su tais šventaisiais ir gilinimasis į krikščionybės tiesas ją galutinai atvedė į Bažnyčią. Ji buvo pakrikštyta ir ypač gilų įspūdį jai padarė sutvirtinimo sakramento apeigos Westminster katedroje, drauge su keturiais šimtais kitų, kurių du trečdaliai buvo jauni vaikai.

— Dogmas ir tikėjimo tiesas man niekada nebuvo sunku priimti, — rašo ji. — Aš visada galiu pasitikėti specialistais, mokslininkais, kurie susitelkę išstisus metus pašventė tų tiesų studijoms ir tyrimams. —

Katalikybė jai pasidarė kažkaip labai sava. Ši rašytoja savo atsivertimą yra aprašiusi knygoje "All in Good Time" (Viskas gerame laike).

Savo globėju ji pasirinko šv. Pranciškų Ksaverą: jis taip mylėjo savo draugus, kad jų laiškus prie širdies nešiodavo, kol jie suplyšdavo, tačiau, kai jis buvo pasiūstas apaštalauti į Indiją, išvyko į tolimus kraštus greit ir be svyravimų. Jis mylėjo savuosius karštai, bet mokėjo praktikuoti atsižadėjimą. Rašytoja sakosi pamėgusi šv. Juozapą, kuris "dirbo sunkų asilo darbą, neįžeidamas įvertinimo". Ji žavisi šv. Pranciškumi Saleziečiu, kuris kraujuojančiomis kojomis, liguistas dėl išsisėmimo, lankė jo paguodos reikalingus, laikydamasis šūkio: "Nieko pats neprašyk ir nieko prašančiam neatsakyk".

Tapusi katalike rašytoja Stern savo autobiografijoje pastebi:

— Žmonės dažnai mane klausia — kam reikalinga religija? Aš nieko daugiau negaliu atsakyti, kaip tik: aš negaliu be jos gyventi. Privalau ją turėti, kad gyvenimas būtų įmanomas, kad būtų kuo vadovautis.

Pamėgusi skaityti Tomą Kempietį, dabar ši beletriste kartoja:

— Saugoki mane. Viešpatie, nuo nepastovaus jieškojimo paguodos tvariniuose, nes joks tvarinys negali nuraminti ir patenkinti mano troškimų...

Rašytojos žvilgsnis dabar veržiasi į patį Kūrėjų Kūrėją.

TARP šviesiųjų šio laiko moterų vieną iš svarbiausių vietų užima *Jocelyn M. C. Toynbee*. Ji yra sesuo pagarsėjusio istorijos filosofo Arnold Toynbee. Ji pati pasiekė žymų garsą savo praveštais klasikų rašytojų tyrinėjimais. Ji ir mokytoja, ir paskaitininke, ir rašytoja, daug yra padėjusi suprasti graikų ir romėnų meną, gyvenimą ir jų kultūrą.

Ji gimė 1897 m. Londone. Magistrės laipsnį pasiekė Cambridge universitete, filosofijos doktoratą gavo Oxforde. Kaip talentingą mokslininkę ją pakvietė Cambridge universitetas dėstyti graikų ir romėnų kalbas ir literatūrą, ir ji tapo tų klasinių studijų direktorė Newnhamo kolegijoje tame pat Cambridge. Pasižymėjusi senovės pinigų specialistė; ji 1948 m. gavo Karališkos Numizmatikų draugijos medalį, taipgi buvo išrinkta vicepirmininke draugijos, besiekiančios išplėsti romėniškas studijas. Jos

studijos yra tilpusios daugelyje istorijos, numizmatikos, archeologijos ir kitokių žurnalų. Laisvalaikiu mėgsta keliauti po pasaulį ir stebėti senovės kultūrinių paminklų liekanas.

Jaunatvėje ji buvo išaugusi anglikonų tikyboje. Tačiau 1929 metais jos pasaulėžiūroje įvyko supurtymas. Atskleidusi laikraštį "Times", ji pastebėjo ten paskelbtą kelių Londono anglikonų dvasininkų laišką. Jie skelbė, kad jiems jų, anglikonų, vyskupas uždraudė bažnyčiose laikyti tai, ką jie visai nuoširdžiai yra įsitikinę esant Švenčiausiuoju Sakramentu, dėl to jie atsižadėjo anglikonų vyskupų ir pasidavė katalikų Bažnyčios vadovavimui.

Palaiptiesiems joje brendo ilgesys — jieskoti tikro religinio autoriteto. Dar ji pasiliko kai kurį laiką anglikone, tačiau ilgainiui ėmė įsitikinti, kad tas jos jieskomas tikybinis autoritetas yra Romos katalikų Bažnyčioje.

Katalikybę ji dabar augštai vertina ir tuo klausimu rašo:

— Čia, ant tvirto pagrindo, kurį sudaro Dievo apreikštas žinojimas ir iš gyvosios Bažnyčios lūpų išplaukiančios tiesos, gali būti pastatytas tas dvasinis gyvenimas — Dievo garbinimo ir Jam tarnavimo gyvenimas; tai yra tobulos žmogaus laisvės esmė. Čia yra neišsemiami tikėjimo ir dievotumo turtai. Čia mes neklaidingai galime semtis sakramentinės malonės pilnumą; čia mes be apribojimų galime šauktis šventųjų tarpininkavimo. Besinaudodama tikėjimo dovana katalikų Bažnyčioje, siela yra išleista lyg iš narvo, ir gali laisvai tyrinėti Dievo Miesto gatves ir rūmus. Tikrai mes galime su

psalmistu sakyti, kad pinklės yra sulaužytos ir mes esame išlaisvinti; mums pagalba plaukia iš Vardo Viešpaties, kuris padarė Dangų ir žemę. —

— Dabar aš žinojau, — rašo ji savo atsiminimų knygoje "Where I Found Christ", — kad privalau, kaip tik galiu, giliau ir pilniau studijuoti Bažnyčios mokslą.

Tai darydama ji susirado ir katalikų kunigą, kuris jai padėjo bejieškant tikybinės tiesos. Ir ji sakosi:

— 1930 m. sausio mėnesį aš jau įstengiau suprasti ir priimti katalikų Bažnyčios mokslą, popiežiaus autoritetą ir kitus katalikų mokslo punktus, kurie paprastai anglikonams sudaro sunkiai peržengiamą slenkstį. —

Dabar ji pradėjo vaikščioti į katalikų bažnyčią, dar kartą perėjo instrukcijų kursą su kunigu ir jau 1930 m. kovo mėn. 29 d. buvo priimta į katalikų Bažnyčią. Rašydama anksčiau minėtus atsiminimus, ji prabyla:

— Tai ką gi aš dabar, praslinkus dvidešimčiai metų, kai esu Katalikų Bažnyčios narė, galėčiau pasakyti anglikonams ir angliškiems katalikams? Tegalėčiau tik užtikrinti juos, kad jeigu jie tiki (o jie tą tikrai tiki), kad krikščionybė yra neklaidingas apreiškimas žmogui, padarytas To, kuris yra pati Tiesa, jų veidai jau yra atgręžti į Katalikų Bažnyčią. Užtvaros, kurias jie tariamai mato pastatytas tarp jų ir Bažnyčios, tikrumoje tėra įsivaizduotos.—

25

• Nobelio laureatė

JEIGU augščiausias mokslininko ir rašytojo įvertinimas yra ta pasaulinio garso Nobelio premija, tai *Sigrid Undset* buvo viena iš tos dešimties moterų (tarp daugiau kaip 200 vyrų), gavusi tą augštąjį pagerbimą.

Tačiau šiandieną tos išaugštintosios literatės nebėra — ji mirė 1949 m. birželio 10 d. Lilehammer, savo tėvynėje — Norvegijoje. Mirtis ją užklupo 67 metų amžiaus.

Ji buvo gimusi 1882 metais. Tėvas — garsus archeologas, Norvegų sostinės universiteto profesorius. Paliko jis ją našlaitę vienuolikos metų. Išėjusi komercinę mokyklą, busimoji rašytoja liko sekretore verslo įstaigoje ir taip pelnėsi sau duoną.

Buvo sulaukusi 25 metų amžiaus, kai buvo išspausdinta jos pirmoji novelė "Ponia Marta Oulie". Tai buvo dienoraščio formoje parašyta šeimos istorija.

Už poros metų išėjo jos antroji knyga. Jos kūryba turėjo pasisekimo, ir dabar ji nusprendė visą savo laiką paskirti rašymui. Trisdešimties metų ji buvo sulaukusi, kai ištekėjo už Anders C. Svarstad, norvegų aktorius. Išaugino tris vaikus.

Dabar jos knygos sekė viena po kitos. Daugelis jų išversta į įvairiausias pasaulio kalbas. Kai kurių iš jų, išverstų į anglų kalbą, vien Jungtinėse Amerikos Valstybėse išpirko apie 300,000 egzempliorių.

Ypač jai pasisekė gerai pavaizduoti viduramžių gyvenimą. Jos biografai sako:

— Sigrid Undset su meistriška ranka nuaudė istorijas iš viduramžių ir iš moderniojo gyvenimo.—

Pasaulis jos kūrybą įvertino ir 1928 metais jai buvo suteikta Nobelio literatūros premija. Gautąją pinigų sumą ji paskyrė labdaros reikalams. Tas viskas jai buvo nauju kūrybos akstinu, sekė veikalai, kur ypač atsargiai ir blaiviai buvo sprendžiami šeimos, moterystės klausimai.

Krikščioniška mintimi persunktieji Sigrid Undset raštai gerokai atkreipė nacių neapykantą. Vokiečiai sunaikino jos namą, kovose žuvo jos vienas sūnus. Vokiečių daliniams II Pasaulinio karo metu okupuojant Norvegiją, rašytoja pabėgo automobiliu, paskiau gavo laivą Šiaurės vandenimis ir pasiekė Švediją. Vokiečių okupacijos metu rašytoja pasiekė Ameriką ir čia važinėjo su paskaitomis, įspėdama amerikiečius, kas atsitiko Europoje, ir skatindama veikliai pasipriešinti.

Karui pasibaigus, 1945 m., Undset sugrįžo į savo tėvynę Norvegiją. Įvertindamas jos ypatingus

nuopelnus krašto kultūrai, Norvegijos karalius apdovanojo ją Didžiuoju Šv. Olavo kryžiumi. Tai pirmas atsitikimas, kad šis kryžius buvo suteiktas ne karališkos šeimos moteriai.

Sigrid Undset talentas buvo didelis ir susilaukęs pripažinimo ir įvertinimo visame pasaulyje. Norint arčiau pažinti jos asmenį, įdomu pastebėti, kad ji išaugo protestantų šeimoje. Tačiau vėlyvesnis gyvenimo stebėjimas ir svarstymai atvedė ją į Katalikų Bažnyčią. Ji yra konvertite, kuri buvo pasiryžusi nusilenkti tiesai. Ji pati rašo:

— Šiame pasaulyje mes tegalime pasiekti tik vienos rūšies laisvę: tą, kurią Viešpats primena, kai sako: "Tiesa Jus padarys laisvais". —

Klausijama apie savo atsivertimą, ji pasakojasi, kad žmoguje net jaučiamas kažkoks priešingas nusistatymas prieš Viešpaties tiesą, ir ji prisipažįsta:

— Aš tik galiu pasakyti, kad atėjo diena, kada supratau, kaip netikslus, neteisingas mano priešinimasis Mokytojo Tiesai.

Aprašinėdama savo atsivertimo eigą, ta Nobelio laureatė pasakoja:

— Net ir gyvendami savo gyvenimą čia, ant žemės, mes galime pajusti tokį artimą ryšį su Dievybe, kad žinome, jog gyvenimas gali būti laimingas, nors jis ir amžinai tęsis, kadangi Dievuje mes nuolat atnaujiname savo gyvenimo pajėgumą, sėdamiesi stiprybės iš tos Galybės, nuo kurios priklauso viso pasaulio gyvenimas. —

Pasiekusi šių įsitikinimų, ji toliau kalba:

— Nebeliko man nieko kito daryti, kaip eiti pas

kunigą ir prašyti, kad mane instruktuočiau tuose dalykuose, kuriuos katalikų Bažnyčia tikrai moko.

Kaip protestantei jai buvo naujumas katalikuose — garbinimas šventųjų, o taipgi Marijos. Bet ta Nobelio laureatė rašo:

— Mums būtina garbinti herojus! Tik vieton geresniųjų mes herojais padarėme degtukų karalius, gengsterius, sportininkus, aktorius, filmų žvaigždes ir diktatorius... Tačiau tik šventuosiuose mes atrandame tikrą kryptį išsiveržimui mūsų palinkimo į herojų garbinimą. Juos garbindami, mes negarbiname ko nors niekšiško ar ko žeminančio. —

Taipgi ji randa labai pritinkama garbinti Įsikūnijusiojo Motiną.

Tos Nobelio laureatės atsivertimas įvyko 1924 m. Jai reikėjo nugalėti nemažai sunkumų, nes ji buvo ištekėjusi už atsiskyrusio vyro ir jau turėjo su juo trijų vaikų šeimą. Tačiau ištikimybė surastai tiesai palenkė nugalėti visas kliūtis. Geruoju susitarę persiskyrė. Savo naują gyvenimą rašytoja taip nusako:

— Kadangi aš tikiu, jog Jėzus Kristus yra paties Dievas, mano Sutvėrėjas, aš dėl to tikiu, kad jis sukūrė Bažnyčią, kokia žmonėms reikalinga. Sunku būtų žodžiais nusakyti, ką Dievas man yra davęs per savo Bažnyčią. Jo paties lūpos mums pasakė, kad jis mums atnešė ramybę. Ir tai yra kito, negu pasaulis gali duoti. Ją gal galima palyginti su ta ramybe, kuri viešpatauja marių gelmėse. Geras ar blogas oras jų paviršiuje negali tos ramybės paveikti, kaip neturi įtakos nė tos keistai baisios būtybės, kurios gelmėse ryja viena kitą. Mūsų

praktikos patyrimas sako, kad Dievo karalystė yra mumyse, nors mes ir esame apsupti savo netobulumų, kurie mus verčia susirūpinti tai kasdieninio gyvenimo tikrovėmis, tai pasaulio iliuzijomis. Tačiau mes patiriame, kad Dievas antgamtiniu būdu yra mumyse ir nuolat palaiko savo karalystę, nepaisant mūsų pačių priešinimosi jai. —

Kai 1928 m. gruodžio 7 d. sostinėje norvegų tauta pagerbė Nobelio premiją laimėjusią Sigrid Undset ir ją apvainikavo laurų vainiku, sekančią dieną ji tą vainiką, nunešusi į katalikų Bažnyčią, uždėjo ant Marijos altoriaus.

Po savo atsivertimo savo viloje ji įtaisė koplyčią. Ten kas sekmadienį buvo laikomos šv. mišios, ir apylinkės katalikai rinkosi jų išklaudyti.

Dabar Sigrid Undset nuėjusi prie Amžinųjų Altorių (mirė 1949 m.).

26

• Atsivertėlių istorijos

AUSTRALIJOJE išleistame veikalė "This City of Peace" (Tas taikos miestas) 23 australai, atsivertę į katalikybę, nupasakoja savo gyvenimo istorijas.

Viena gailestingoji sesuo — *Marija Teresė Ward* — rašo:

— Kodėl aš tapau katalike? Į tai galiu atsakymą duoti keletu žodžių: atsiverčiau grynai iš įsitikinimo ir veikiant Dievo malonei. Buvau išauklėta anglikonų bažnyčioje. Baigusi gailestingųjų seselių mokyklą, beveik dvejus metus tarnavau anglikonų misijų medicinos skyriuje Solomon salose. Per visą savo tarnybos laiką kaip gailestingoji sesuo ypač buvau paveikta ir sustiprinta katalikų laikymusi mirties patale.

Visada buvau istorijos tyrinėtoja ir pagaliau, po daugelio metų skaitymo, trys faktai man aiškiai

stojosi prieš akis: 1. Tik viena Katalikų Bažnyčia gyvuoja nuo pat krikščionybės pradžios.

2. Nepaisant, ką anglikonai besakytų, anglikonų bažnyčios nebuvo pirma Henriko VIII laikų.

3. Anglikonų šventimai negali būti tikri. —

Toliau ta gailestingoji sesuo pasakojasi:

— Aš skaičiau daug knygų. Klausiau katalikų valandos per radiją... Ir dabar jau aštuoneri metai, kai esu priimta į Bažnyčią. Daug laiko prabėgo nuo to meto. Esu turėjusi kryžių, bet niekada nesigailėjau, nes dabar žinau apie laimę, kurią atneša mūsų tėvų tikėjimas tiems, kurie jį myli ir jo laikosi.

* * *

Tame pat veikale savo gyvenimo istoriją nupasakoja poetė *Marija King*, kurios eilėraščiai yra spausdinami daugelyje žurnalų. Kai kurios jos knygos susilaukė net 17 laidų.

Ji išaugo protestantų šeimoje, kaip įdukrinta mergaitė. Tačiau jos globėjai patys neidavo į bažnyčią. Ją teišmokė tik "Tėve mūsų" ir tuo baigėsi visas religinis auklėjimas. Baigusi mokyklą ji retai teidavo bažnyčion.

Pasitaikė, kad ji su savo auklėtojais išvyko į Prancūziją. Čia buvo tiek daug bažnyčių ir jos visos katalikiškos. Ir jose vis kas nors meldėsi. Ta mergaitė ėmė mąstyti, kad katalikybė yra galinga religija, jeigu tiek žmonių pritraukia ir dienomis, ir vakarais, kad tuščios bažnyčios niekada nerasi. Ir ji pradėjo tose bažnyčiose melstis, nors ir trumpomis maldelėmis.

Dabar jau jai ėmė darytis nebepakenčiama ta protestantų iškreipta pažiūra apie katalikus. Sugrįžusi iš kelionės po Prancūziją, ji jau pamaldoms pradėjo lankyti katalikų bažnyčią. Mišios jai darė gilų įspūdį ir į jos sielą atėjo tikėjimas į buvimą Kristaus Švč. Sakramente. Ilgai netruko, kai ji susijieškojo Švč. Jėzaus Širdies kunigą — vienuolį, kuris ją paruošė tikėjime ir, sakosi ji pati, "mano perėjimas iš protestantizmo į katalikybę buvo lyg stebėjimas, kaip mirusi religija atgyja... Mano mokymasis apie Švč. Sakramentą buvo pertraukiamas ašarų... Kunigas su manimi perėjo katekizmą nuo sutvėrimo iki paskutinio teismo... Aš buvau sąlyginai pakrikštyta, atlikau savo visuotinę išpažintį ir priėmiau savo pirmąją šv. Komuniją Marijos Nekalto Prasidėjimo šventėje. Po 27 metų dvasinės tamsos pagaliau atradau aušrą", — baigia ji savo pasakojimą.

* * *

Garsus Prancūzijos ministeris *Jaures* buvo marksistinio socializmo šalininkas ir žinomas Bažnyčios priešas. Mirė jisai Didžiojo karo pradžioje, bet labai reikšminga jo dukters *Germaine* gyvenimo istorija. Kartą ji su kitomis mergaitėmisėjo į kaimą. Pakelėje jos atrado koplytėlę. Iš jos buvo išimtas kryžius ir sudaužytas į netoliese buvusį akmenį. Jaures dukrelė surinko kryžiaus daleles, sudėstė gražiai ir vėl pastatė į koplytėlę. Draugės jai nepadėjo, dargi juokėsi, bet ji vistiek savo išpildė. Tas įvykis dar labiau ją palenkė prie meilės to Nukryžiuotojo, kuris ir jos tėvo namuose buvo kry-

žiuojamas. Dienos slinko, mergaitė buvo susimąsčiusi, pagaliau ji pajuto aiškų norą priimti katalikų tikėjimą ir... pasiryžo. Ji liko katalike visu savo širdies karštumu, palinko savo jėgas paaukoti Dievui, kuris jų šeimoje buvo tiek persekiotas... Ji ryžosi stoti į vienuolyną. Tėvas, suprantama, buvo labai tuo nustebintas, bet mergaitės nusistatymas buvo tvirtas, ir ji savo pasiryžimą įvykdė. Įdomu buvo, kaip tėvas tą žinią sutiko. Pradėkime truputį iš toliau: Jaures savo politinėje kovoje buvo išėjęs su obalsiu: "Turi būti sunaikinta krikščioniškoji mintis". Tą jis buvo pradėjęs vykdyti savo namuose — nebuvo vietos čia jokiam tikibiniam ženklui, jokiai tikibinei knygai. Savo minėtai dukteriai Germaine jis buvo parinkęs netikinčią mokytoją ir jai įsakęs iš mergaitės širdies išrauti bet kokius vaikystės tikėjimo pasireiškimus. Vieną dieną jis grįžo į namus, kaip tik pasakęs aštrią kalbą prieš tikybę. Staiga atsidaro durys ir įeina Germaine, tada jau turėjusi 21 metus, trims metams praslinkus nuo aprašyto įvykio su kryžiumi. Ji pasisakė norinti vakarą su tėvu praleisti. Tėvas sumurmėjo, kodėl ji neina į jaunimo draugystę ir nepasijieško, pagaliau, sau nuolatinio gyvenimo draugo.

Ir koks gi buvo jo nustebimas, kai mergaitė pasakė — jau susiradusi.

— Tai kas gi, tasai tavo išrinktasai? — paklausė Jaures.

— O, jis toksai, kad tik klūpodama ant kelių gali į Jį kalbėti. Tėve, aš noriu, įstojusi į vienuolyną, Dievo tarnybai pasišvęsti...

Jaures norėjo visą Prancūziją nukrikščioninti. Dievą iš Prancūzijos ištremti, o čia Dievas applanke jo paties namus ir į jo paties dukters širdį įdiegė didžiausio religinio užsidegimo ugnį, kuri ją nuvedė už vienuolyno mūrų...

TURINYS

Ižangos Žodis	7
1 Masono duktė – negrė	11
2 Moteris, iš kurios knygų suka filmus	15
3 Sovietų šnipės istorija	21
4 Lietuvius pamėgusi rašytoja	29
5 Jos pilnutinė laimė	35
6 Komunistės advokatės kelias į Dievą	39
7 Vienos moters kelias į laimę	45
8 Anglikone gyvenimo klystkeliuose	51
9 Buvau akla, dabar matau	59
10 Mergaitės ilgesys	63
11 Presbiterionės "derybos" su Dievu	67
12 Rašytojo duktė – mirčiai nuskirtųjų tarnyboje	73
13 Vienos rusės istorija	81
14 Piligrime į karaliaus rūmus	87
15 Sprendžiant gyvenimo mįslę	93
16 Rusijos žydė, filosofo žmona	99
17 Akordų grožis vedė prie Dievo	103
18 Rašytojos pasiekta ramybė	109
19 Rašytoja gyvenimo kryžkelėse	113
20 Iš alkoholikės į šviesią asmenybę	123
21 Moteris, parašiusi 30 knygų	129
22 Filosofė, žuvusi krematoriume	133
23 Žydės rašytojos kelias į Bažnyčią	137
24 Anglikone jieško tiesos	143
25 Nobelio laureatė	147
26 Atsivertėlių istorijos	153

TO PATIES AUTORIAUS

- Maskva be kaukės (vertimas, su kun. A. Sušinsku), 1931
Kan. Kozmianas, švietėjas ir auklėtojas sunkiaisiais vergijos laikais, 1933
Dejavimai, kraujas, ašaros..., 1933
Pareiga, 1934
Ką ir kaip rašyti į laikraščius, 1936 ir 1950
Ką Dievas sujungė, žmogus teneišskiria, 1939
Visuotinė mobilizacija atakai prieš tautos vėžius, 1939
Taip mirė nemirtingieji, 1941
Komunizmas ir revoliucija Amerikoje, 1942
15 sušaudytų kunigų Lietuvoje, 1943
Fifteen Liquidated Priests in Lithuania, 1943
Bolševikų kalėjime ir Sibiro ištrėmime, 1944
Lietuva nacių ir bolševikų vergijoje, 1944
Comparative Law, Ecclesiastical and Civil, in Lithuania, 1945 (disertacija)
Prie vilties kryžiaus, 1948
Aušros Vartų Marija, 1950
Motina Gailestingoji, 1957
Amžinybei ir tėvų žemei, 1957
Augštyl širdis!, 1957
Motina, 1958
Rinktinės mintys (red.), 1958
Mano pasaulėžiūra (red.), 1958
Meilė ir laimė, 1958
Metai su Dievu, 1958